

ECHO

Mrs. Izabella Lada
476 A Midland Ave.
SCARBOROUGH, ONT.
M1N 4A6

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

• W NOWYM
PROGRAMIE
IMIGRACYJNYM
MNIJ
ŁĄCZENIA
RODZIN

• JAK
WERBOWANO
AGENTÓW
W PRL

• WYBORY
PREZYDENCKIE
25 LISTOPADA

• POLSKA
OCZAMI
EMIGRANTÓW

KATARZYNA KOZAK
Wystąpi w Kanadzie w
Czerwonym Stoliczku
FOTO: Karina Lopleńska

NOWA OFERTA PEWEXU I BALTONY 1990-91
NISKIE CENY • NAJWYŻSZA JAKOŚĆ • WOLNE
OD OPLAT CELNYCH I PODATKÓW

TRADING COMPANY (CANADA) LTD.

przekazuje zlecenia na:

- PACZKI ŻYWNOŚCIOWE, KOSMETYCZNE, ZABAWKI
- TELEWIZORY KOLOROWE, MAGNETOWIDY, ZESTAWY STEREO
- ZAMRAŻARKI, LODÓWKI, PRALKI, ZMYWARKI DO NACZYŃ, KUCHNIE MIKROFALOWE, ROBOTY KUCHENNE, ETC.
- PRZYCZEPY SAMOCHODOWE, SPRZĘT SPORTOWY
- SAMOCHODY: POLONEZ, FSO 125, oraz z importu fińskiego LADA SAMARA, LADA COMBI I NIVA

PRZEKAZY PIENIĘŻNE NA OPROCENTOWANE KONTA WALUTOWE, GOTÓWKA W US I KANADYJSKICH DOLARACH.

BLIŻSZYCH INFORMACJI UDZIELI I KATALOGI WYSYŁA BIURO:

PEKAO TRADING CO. (Canada) LTD.

1610 BLOOR ST. WEST, TORONTO, ONT. M6P 1A7,
TEL.(416) 588-1414

Między Keele St. i Dundas St. W.

Godziny urzędowania:
 dni powszednie: 9:00 do 18:00
 soboty: 9:00 do 15:30

lub
UPOWAŻNIONY DEALER PEKAO

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

WYDAWCY: Grażyna i Zbigniew Farmus
 Redaktor naczelny: Grażyna Farmus

REDAKTORZY:

Zbigniew Farmus	- Świat, Kanada, Polska
Leszek Szaruga (Niemcy)	- Z dystansu
Karolina Jankowska	- Czytane między... Lektury nieobojętne
Hania Sokolska	- Emigracja
Joanna Schetyńska	- Widziane z kanapy
dr Krzysztof Ostaszewski (USA)	- Pokochać kapitalizm
dr Lidia Dobosz	- Zdrowie
Halina Baranowska	- Życie nie umierać
Ewa Rewkowska	- Echo poleca, brydż
Elżbieta Wolska	- Polak nie zginie
Janusz Pietrus	- Film

WSPÓLPRACUJĄ:

Wiesława Czapińska (Polska), Jan Rulewski (Polska), Ryszard Łada (Polska), Andrzej Kobos, Andrzej Stawicki, Nina Geysztor-Zawirska, Maciej Kurowicki (Polska), Wacław Liebert, Adam Tomaszewski, Iwona Majewska, A.Nike Mineyko, Wojciech Wojnarowicz, Jerzy Zieleniewski (ZSSR), Krystyna Niepokólczycka-Weber (Austria, Eur.Zach.), Kazimierz Wodziński (Egipt, Bliski Wschód), Kazuko Osumi (Japonia, Daleki Wschód), Jerzy Skoryna (Meksyk, Ameryka Łacińska), Marek Janik (RPA, Afryka)
 Typesetting: Olimpia Orlewicz
 Przedstawiciel działu reklamy: Krzysztof Drożdż
 Druk: Związkowiec, okładka: Futura Graphics

NOWO PRZYBYLI!
 Na osiedlenie ECHO daje Wam
3-miesięczną bezpłatną
prenumeratę!*

Wystarczy wysłać list z nazwiskiem,
 dokładnym adresem
 i kodem pocztowym.

Można ją również zamówić w prezencie
 dla nowo przybyłych znajomych.
 W związku z nawałem pracy zamówień
 telefonicznych prenumerat
 nie przyjmujemy.

*Za nowo przybyłych uznajemy osoby przebywające
 w Kanadzie do roku i na dorobku.
 Możemy wysłać tylko 100 prenumerat bezpłatnych
 tygodniowo. Dlatego obecnie okres czekania na nią
 trwa około miesiąca. Prosimy o cierpliwość.

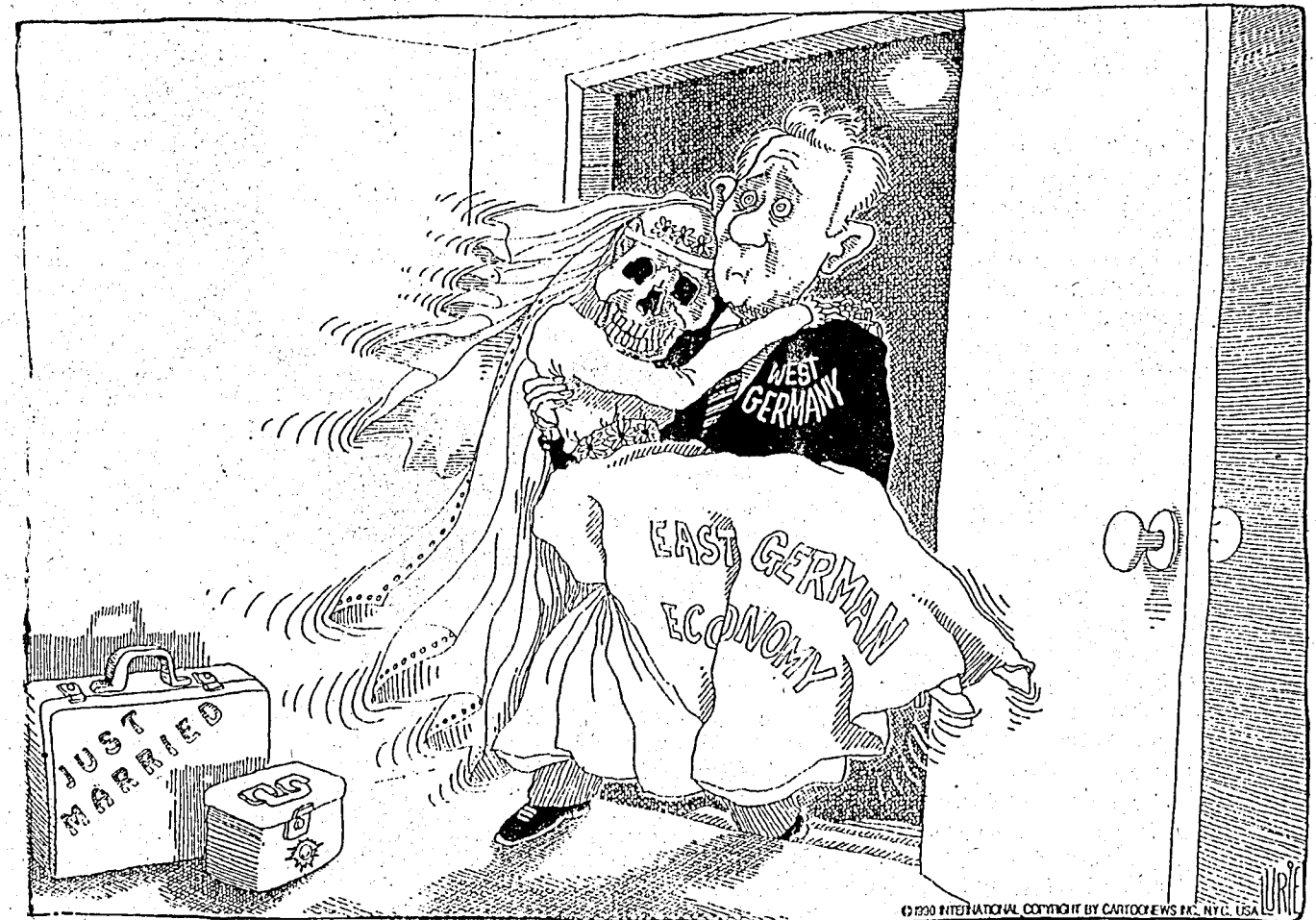
ADRES	51A Thistle Down Blvd. Rexdale, Ont. M9V 4A6, Canada
POCZTOWY:	TEL. (416) 747-6034, FAX: (416) 748 8046
ADVERTISEMENT:	\$7 per column, Special: minimum 3 months" display (12 issues) 1 col. 1 1/2 inch \$75.00, 2 col. - 1 1/2 inches \$ 150.00, 2 col. - 3 inches: \$ 290.00, photo extra \$ 5.00, Full page special rate \$ 200.00, half page \$130.00, back cover \$450, in. cover \$250 Special: ALL SMALL ADS FREE
SUBSCRIPTION	półroczna \$ 25.00, roczna \$ 50.00, dla nowo przybyłych bezpłatnych 12 numerów,
PRENUMERATA:	zagraniczna półroczna 25.00 \$US, roczna 50.00 \$US, lotnicza 100% więcej. Prenumerata dostarczana na pocztę w każdy czwartek. Second Class Registration Number 7631 Postage Paid At Toronto

**POLACY
RODZICE Z BLIŹNIĘTAMI
ZAGROŻENI
DEPORTACJĄ**

To zdjęcie zamieścił hamiltonski "Spectator" z podpisem "Paweł Głowała i Katarzyna Kamińska z synami-bliźniętami Piotrem i Adamem mają jeszcze nadzieję na pozostanie w Kanadzie". W gazecie tej ukazał się tekst Paula Wilsona opisujący losy młodej pary z Polski zagrożonej deportacją, ponieważ złapano ich na nielegalnej pracy. Oczekiwali na pobyt stały. W międzyczasie Katarzyna urodziła bliźnięta. Nie mogąc utrzymać się z pieniędzy sponsora podjęli się rozprowadzania ulotek. 12 października Immigration ma zdecydować czy Katarzyna ma wracać do Polski. 24 października rozstrzygną się losy Pawła. Katarzyna opowiedziała kanadyjskiemu dziennikarzowi, że nie zdecydowała się na przerwanie ciąży. Przez wiele miesięcy, z braku pieniędzy, pozostawała bez opieki lekarskiej. Dzięki pomocy Kanadyjki dostała się do lekarza i otrzymała zasiłek. Dzieci urodziły się 6 maja. Katarzyna i Paweł są jednymi z wielu, którzy zmuszeni są pracować nielegalnie czekając wiele lat na pobyt stały. Czy los tych ludzi musi być tak ciężki? Czy nie można wspólnie z ministerstwem imigracji szukać innych rozwiązań dla wykształconych i zdolnych do pracy Polaków? Marek Lachowicz z polskiego hamiltonskiego radia PIONIER ogłosił petycję do Barbary McDougall, ministra imigracji. Osoby zainteresowane proszę dzwonić do radia, tel. (416) 522-2777 lub po angielsku do Pam Summers 529-3155.

**DEUTSCHLAND, DEUTSCH-
LAND ÜBER ALLES?**

"Również my, Niemcy, mamy powody by bać się nas samych i naszej potęgi ekonomicznej. Nasza nadzieja zwięstę Europa, ale zagraża nam wciąż chroniczna europejska choroba: nacjonalizm"
Guenter Grass
na krótko przed zjednoczeniem

3 października nastąpiło zjednoczenie Niemiec. Oczywiście euforii Niemców z powodu zakończenia 41-letniej separacji towarzyszą również obawy. Jedną z głównych jest pytanie, ile będzie kosztowało postawienie na nogi strupiszalej wschodniemieckiej ekonomii i jak długo to potrwa. Nikt nie wątpi jednak, że prędzej czy później Niemcom to się uda wzorowo.

Świat, a zwłaszcza Europa zadaje sobie pytanie o zachowanie się potężnego państwa niemieckiego. Czy można spać spokojnie? Czy nie powtórzą się dawne grzechy?

My Polacy jako obywatele kraju wyjątkowo ciężko przez Niemcy doświadczonego mamy swoje obawy i niepokoje. Zapomnieć nam nie wolno, ale i żywić nienawiści nie należy. Przede wszystkim zaś trzeba współtworzyć dobre stosunki sąsiedzkie oraz budować zabezpieczenia własne i międzynarodowe.

• Pod auspicjami ONZ odbył się w Nowym Jorku Szczyt na rzecz Dzieci. W sesji uczestniczyło ponad 70 prezydentów i premierów oraz 82 obserwatorów z całego świata. Przyjęta Międzynarodowa Deklaracja Ochrony Życia i Rozwoju Dzieci wymienia 10 punktów ochrony praw dziecka, które powinny być przestrzegane przez wszystkie rządy na całym świecie (unikaj jednakże problemu ochrony życia płodu). UNICEF będzie sporządzał raporty dotyczące przestrzegania przez poszczególne rządy postanowień deklaracji. Otwierając konferencję sekretarz generalny ONZ Javier Perez de Cuellar podkreślił, że bieda jest głównym wrogiem dzieci, a sprawy dzieci nie mogą być oderwane od socjalnego i ekonomicznego środowiska, w którym przebywają.

• Prezydent Iraku Hussein wezwał w Bagdadzie do podjęcia poważnego dialogu w celu wypracowania spójnego rozwiązania kryzysu w Zatoce Perskiej. Podkreślił jednakże zarazem, że Kuwejt na zawsze został włączony do terytorium irackiego. Zachód podtrzymał jako warunek rozmów konieczność całkowitego wycofania się Iraku z Kuwejtu.

• Prasa brytyjska podała, że ChRL sprzedała ostatnio Irakowi za 1,5 mln dol. ok. 7 ton surowca koniecznego do produkcji broni nuklearnej oraz paliwa rakietowego. Zdaniem prasy brytyjskiej, surowiec ma być drogą powietrzną dostarczony do Teheranu, a stamtąd drogą lądową pod postacią środków farmakologicznych do Bagdadu. Pekin stanowczo zaprzeczył określając wiadomość jako całkowicie bezpodstawną.

• Do Arabii Saudyjskiej przybyło kilka oddziałów amerykańskich wyekwipowanych w 30 czołgów zachodniemieckiej produkcji "Fuchs". Według zgodnej opinii są to najlepsze na świecie pojazdy wojskowe skutecznie wykrywające iż broń chemiczna została istotnie zastosowana przez przeciwnika. Żołnierzy amerykańskich przeskolono w specjalnym ośrodku armii niemieckiej w Sonthofen w Bawarii.

• Właścicielom sklepów w Iraku, którzy pobiorą wyższe ceny od ustalonych przez rząd, grozi kara do 15 lat więzienia i konfiskata majątku. Ten nowy przepis ma na celu nie dopuszczenie do tworzenia się czarnego rynku podczas blokady.

• Według wiarygodnych niezależnych źródeł na rozkaz Husseina rozstrzelano pięciu oficerów z elitarniej jednostki. Uważa się, że wzięli oni udział w zamachu na życie prezydenta Iraku bądź przygotowywali spisek.

• Szef KGB Kriuczukow powiedział w Moskwie, że KGB chętnie podzielił się informacjami z CIA na temat Iraku. Jego zdaniem CIA i KGB mogłyby sobie powiedzieć coś ważnego, co zapewniłoby bezpieczeństwo sowieckich i amerykańskich obywateli w regionie. Do tej pory nie było wymiany informacji, ale KGB kilkakrotnie proponowała CIA współpracę. Kriuczukow podkreślił także, że potrafi wyobrazić sobie dzień, kiedy dwa mocarstwa nie będą się nawzajem szpiegować. Już teraz Stany Zjednoczone - dodał - nie uchodzą za głównego wroga ZSSR.

• Według Pentagonu w południowym Iraku i w Kuwejcie jest obecnie ponad 450 tys. żołnierzy irackich i ok. 3000 czołgów.

• Kuwejcki rząd na uchodźstwie podał, że Irakijczycy zaarrestowali dużą liczbę Kuwejczyków za odmowę współpracy z nimi i poddali ich torturom oraz różnym okrutnym próbom poniżenia ich godności. Rząd oskarżył Irakijczyków także o przeprowadzanie barbarzyńskich egzekucji publicznych.

• W miejsce usuwanych z kraju Kuwejczyków Irak osiedla ludność palestyńską. Uciekinierzy podają, że palestyńscy fachowcy i doświadczeni robotnicy, którzy w dużym stopniu przyczynili się do rozbudowy Kuwejtu przez ostatnie 40 lat w zasadzie kierują obecnie okupowanym emiratem. Zdaniem wielu uchodźców z Kuwejtu Palestyńczycy chętnie spełniają rolę kolaborantów, a nawet wskazują irackim żołnierzom osoby podejrzane o działalność antyiracką.

• Jim Carlberg z Innovated Printed Product Inc. podjął z olbrzymim sukcesem produkcję papieru toaletowego z nadrukowanym na papier portretem Husseina. Sprzedał już ponad 30 tys. rolek i przewiduje, że interes będzie kwitł, gdyż rosą zamówienia z terenu USA oraz z zagranicy. W 1985 roku Carlberg zarobił dużo pieniędzy drukując portrety przywódcy Libii Kadafigo na papierze toaletowym.

• W RPA grupa Murzynów zabiła 4 białych - kobietę i 3 mężczyzn w wieku od 30 do 40 lat. Biali jechali samochodem w miasteczku czarnych Khutloanong (200 km na południe od Johannesburga). Gdy zorientowali się, że są ścigani przez czarnych, porzucili samochód próbując uciec. Kobieta została zabita motykami, oblana benzyną i podpалona. Mężczyźni zostali poddani torturom, a następnie oblani benzyną, wepchnięci do samochodu, który podpалono. W trwającej od ponad dwóch miesięcy fali walk między czarnymi (zginęło ponad 1000 Murzynów), jest to pierwszy przypadek zabójstwa białych przez czarnych.

• Naddniestrzańska Republika Autonomiczna ogłosiła swoją niezależność od Mołdawii. Większość jej mieszkańców stanowią Rosjanie, którzy obawiają się dominacji i nacjonalizmu Rumunów w Mołdawii. Republika Naddniestrzańska jest drugą, po Gaugaskiej, republiką autonomiczną, która powstała na terenie Mołdawii.

• Główny prokurator wojskowy ZSSR A.Katuszew podał,

że w ostatnich 6 miesiącach dokonano włamań do setek magazynów sowieckich sił zbrojnych i skradziono ćwierć miliona sztuk broni. Brakuje m.in. ciężkich karabinów maszynowych, armat, min, materiałów wybuchowych, a także co najmniej 10 rakiet ziemia-powietrze. Władze wojskowe podejrzewają, że w wielu przypadkach do rabunku doszło na skutek zaniedbania obowiązków służbowych przez wartę bądź na skutek pośredniej, a nawet bezpośredniej współpracy niektórych żołnierzy i oficerów z włamywaczami.

• Norwegowie zrzucili bomby głębinowe w celu ujęcia wykrytej przez sonary łodzi podwodnej niewiadomego pochodzenia, znajdującej się u wód przybrzeżnych Norwegii. "Znów bez skutku" - powiedział brygadler Per Boethun z norweskiego Dowództwa Naczelnego. Łódź się wymknęła.

• Od kilkunastu dni pod regularnym partyzanckim ostrzałem rakietowym znajduje się stolica Afganistanu Kabul. Na miasto spada przeciętnie około 10 rakiet dziennie. Lotnisko kabulskie jest zamknięte. Są ofiary wśród żołnierzy komunistycznych i ludności cywilnej. Niektóre źródła podają, że mudżahedini przygotowują się do ofensywy na stolicę.

• Na skutek suszy panującej od dłuższego czasu w wielu regionach Francji w Lourdes zapowiedziano, że woda z błogosławionego źródła będzie wydawana tylko w ilości jednej szklanki na pielgrzyma. Co roku przybywa do Lourdes ponad 5 milionów pielgrzymów i turystów.

• Po Czechosłowacji umowę z W. Brytanią o ruchu bezwizowym podpisały Węgry. Od 1 października obywatele węgierscy przyjeżdżający na nie dłużej niż pół roku nie muszą mieć wiz. Podobne umowy Węgry podpisały z Beneluksem, Francją, Niemcami i Włochami.

• Bezrobocie w krajach Wspólnoty Europejskiej utrzymuje się bez większych zmian na poziomie z początku br. Najwięcej bezrobot-

nych jest w Irlandii - 16%, Hiszpanii - 15% i Włoszech - 11%. Najniższy wskaźnik bezrobocia ma Luksemburg - 1,6%.

• Premier Włoch Andreotti oświadczył, że Wspólnota Europejska powinna mieć swego przedstawiciela w Radzie Bezpieczeństwa ONZ. Dodał, że stałe miejsce w Radzie należy przyznać także Japonii.

• Sowietka Lotewska Partia Komunistyczna zmieniła nazwę na Demokratyczną Partię Pracy Łotwy.

• Sowietki minister obrony Jazow podał, że w niektórych republikach poborowi masowo unikają stawienia się w wojsku. W tym roku w Gruzji - podkreślił Jazow - zgłosiło się do wojska tylko 28% powołanych do odbycia zasadniczej służby wojskowej, a w Armenii zaledwie 7,5%.

• Napięta sytuacja utrzymuje się na Filipinach. Rebelleni walczący od 21 lat o utworzenie rządu komunistycznego zażądali od prezydenta Aquino usunięcia baz amerykańskich z Filipin do 1991 r. w zamian oferując jednostronne zawieszenie broni w całym kraju. Armia filipińska domaga się podjęcia zdecydowanej ofensywy przeciwko komunistom oraz zgody na amerykańską propozycję o 10-letnim stopniowym wycofaniu wojsk USA z Filipin. Mówi się głośno o puczu wojskowym jeżeli prezydent Aquino zajmie stanowisko niezadawalające armię.

• Szef KGB Kriuczukow oszacował na lamach "Prawdy" obroty drugiego obiegu gospodarczego w ZSSR na 150 mld rubli. Kriuczukow podał ponadto, że około 40% produktu narodowego brutto bierze się z fałszowania statystyki.

Podczas pokazu na lotnisku w Kuala Lumpur silacz malezyjski R.Letchemanah uciągnął 15 m samolot Boeing 737 przywiązany wyłącznie do jego włosów. Zebrał sporo pieniędzy na cele charytatywne, a ponadto zapewnił sobie miejsce w księdze rekordów Guinnessa

PRZEMINĘŁO Z WIATREM DEMOKRACJI

Dziennik "The Toronto Star" podał, że Nick Mulder, jeden z wysokich urzędników w Ministerstwie Imigracji, przedstawił 1 listopada ub.r. ministrowi imigracji Barbarze McDougall plan utworzenia specjalnych regulacji imigracyjnych dla imigrantów ze Wschodniej Europy jeśli zostanie zniesiony program dla imigrantów z kategorii self-exiled. Mulder podkreślił wówczas, że kanadyjskie grupy nacisku domagają się, aby proces przyjmowania do Kanady imigrantów ze Wschodniej Europy był zarówno polepszony, jak i przyspieszony. Wyjaśnił, że różne grupy na terenie Kanady czekają od lat na sytuację, w której ich rodacy będą mogli opuścić swe kraje i przybyć do Kanady. Zwrócił także uwagę, że pomimo tego, iż Wschodnia Europa staje się regionem coraz bardziej wolnym, wiele grup w Kanadzie nie zgodzi się z tezą, że mieszkańcy Wschodniej Europy nie podpadają dłużej pod kategorię uchodźcy. Mulder wnioskował, że w przypadku zniesienia kategorii self-exiled dobrze byłoby wprowadzić 5-letni okres przejściowy ze złagodzonej regulacji selekcji, aby pomóc w imigracji do Kanady tym osobom, które przez wiele lat nie miały szansy na imigrację. Dlatego kategoria imigrantów self-exiled, zdaniem Muldera, nie powinna być zniesiona bądź w sposób istotny zmieniona dopóki na jej miejsce nie wejdzie nowy system imigracyjny.

McDougall jednakże nie zastoso-

wala się do rady Muldera oraz innych propozycji ponieważ demokracja pojawiła się w Europie Wschodniej szybciej niż się spodziewano - powiedziała niedawno Rita Mezzanotte, sekretarka prasowa McDougall.

Stąd McDougall zniósła kategorię self-exiled dla Europy Wschodniej (31 sierpnia br.) i odrzuciła zarazem propozycję, aby wprowadzić na pewien czas przejściowy system łagodniejszych przepisów dla obywateli państw wschodnioeuropejskich.

Zdaniem Boba Mykytiuka, szefa Kanadyjsko-Ukraińskiego Stowarzyszenia Pomocy Imigrantom McDougall powinna zamortyzować ciós wprowadzając odpowiednie przywileje dla obywateli państw Europy Wschodniej trwające do czasu ostatecznego zakończenia się politycznego i ekonomicznego przewrotu w tym regionie. Według Mykytiuka w krajach Europy Zachodniej znajdują się setki tysięcy wschodnioeuropejczyków, którzy po zniesieniu programu self-exiled stanęli poważnie przed szansą deportacji. Takie samo stanowisko zajęły inne środowiska w Kanadzie.

McDougall wyjaśniła w ubiegłym tygodniu, że uważa swoją decyzję o zniesieniu programu self-exiled za słuszną. "Decyzja ta - podkreśliła - nie skrzywdzi ludzi w Europie Wschodniej. W perspektywie długofalowej będzie miała efekt pozytywny, na krótką metę jest neutralna".

CIACH PO RODZINCE!

"The Toronto Star" podał także, że z nieoficjalnych dokumentów rządowych wynika, iż Ministerstwo Imigracji planuje dalsze zmiany w dotychczasowych przepisach imigracyjnych. W listopadzie br. minister imigracji McDougall ma przedstawić te zmiany w swym 5-letnim planie imigracji. Źródła dobrze poinformowane podają, że jedną z głównych zmian będzie zmiana kategorii imigrantów rodzinnych - pierwszeństwo imigracji do Kanady otrzymają dzieci w wieku do 18 lat oraz współmałżonkowie. Ograniczenia obejmą

narzeczonych, rodziców, osterocnych krewnych, dziadków, dzieci w wieku powyżej 18 lat oraz wnuków. Istnieje opinia, iż poszerzona kategoria imigrantów rodzinnych spowodowała napływ do Kanady wielkiej liczby imigrantów, którzy nie zawsze w sensie ekonomicznym są Kanadzie potrzebni. Poseł liberalny z Quebecu Alfonso Gagliano podkreślił, że jego zdaniem kategoria rodzinna nie powinna być nigdy zmieniona. Łącznie rodzin powinno być rusztem kanadyjskiej polityki imigracyjnej. Społeczeństwo zaczyna się od rodziny. Jeżeli nie mamy rodziny, a więc właściwej polityki łączenia rodzin nie możemy spodziewać się dobrego społeczeństwa w przyszłości. Na wszystko - zdaniem Gagliano nie można patrzeć - w aspekcie ekonomicznym.

Niektórzy biurokraci mają - jego zdaniem - tendencję do zapomniania o wartościach społecznych i rodzinnych. Ekonomista Don De Voretz z Uniwersytetu Simona Frasera w Vancouver przedstawił ministrowi raport, w którym zwraca uwagę, że szala imigracyjna powinna przechylić się na korzyść wykwalifikowanych pracowników, którzy - i to jest niezbędne minimum - pokryją co najmniej koszty związane z ich imigracją. Zdaniem De Voretza imigranci nadal więcej w sensie ekonomicznym dają niż biorą, ale przy utrzymującym się trendzie imigracyjnym w ciągu dekady sytuacja może się odwrócić.

WIĘKSZOŚĆ KANADYJCZYKÓW ZA WOJNĄ Z IRAKIEM!

Sondaż opinii publicznej przeprowadzony w dniach 12-19 września przez Angus Reid-Southam News wykazał, że w przypadku wykonania przez Irak uderzenia militarnego na wojska amerykańskie oraz inne w Zatoce, a następnie wypowiedzenia wojny Irakowi przez USA, W. Brytanię i Francję większość Kanadyjczyków - 54% opowiedziało się za przystąpieniem Kanady do wojny. 40% Kanadyjczyków

stwierdziło, że Kanada powinna w przypadku wojny wycofać swe siły zbrojne z Zatoki oraz podjąć starania o rozwiązanie kryzysu na drodze dyplomatycznej. 6% odpowiedziało, że nie wie czy Kanada powinna przystąpić do wojny czy też wycofać się i postawić na dyplomację. W prowincjach atlantyckich za wojną opowiedziało się 61% mieszkańców, w Ontario i prowincjach preriowych 60%, w Brytyjskiej Kolumbii - 56%, a w Quebecu - 40%. Za wojną opowiedziało się 65% mężczyzn i 50% kobiet.

OD OCEANU DO OCEANU:

• Minister spraw zagranicznych Joe Clark występując na forum Zgromadzenia Ogólnego NZ powiedział, że należy przede wszystkim posłużyć się dyplomacją, aby wyperswadować Irakowi wycofanie się z Kuwejtu. Jednakże ONZ nie powinien pójść na żadne ustępstwa wobec Iraku tak długo, jak długo Irak pozostanie w Kuwejcie. Clark podkreślił, że Kanada opowiada się za tym, aby wszelkie akcje przeciwko Irakowi odbyły się za aprobatą ONZ. Na razie Kanada jest przeciwna natychmiastowej interwencji militarnej ONZ w Zatoce. Rada Bezpieczeństwa powinna poczekać i przekonać się jaki wpływ na Irak wywrze blokada.

• W Montrealu w wieku 60 lat zmarła na raka Alice Parizeau, czołowa pisarka Quebecu, żona przywódcy Partii Quebeckiej Jacquesa Parizeau. Alice Parizeau - z domu Alicja Poznańska, urodziła się w Polsce. Jako dziecko wzięła udział w polskim ruchu oporu walcząc z hitlerowcami. Wzięta do niewoli i wywieziona do Niemiec po zakończeniu II wojny światowej pozostała na Zachodzie. Wykształcenie zdobyła we Francji. W Quebecu zamieszkała w połowie lat 50. W 1956 roku poślubiła Jacquesa Parizeau. W swej bogatej karierze zawodowej pracowała m.in. jako dziennikarz oraz kryminalog na Uniwersytecie Montrealskim. Uważała się jednak głównie za pisarkę. Głównym jej dziełem jest

powieść napisana po francusku "Les lilas fleurissent a Varsovie (The Lilacs are Blooming in Warsaw) ogłoszona w 1981 r. W 1985 roku praca ta stała się pierwszą powieścią kanadyjskiego autora-frankofona opublikowaną po angielsku w USA. Alice Parizeau mówiła płynnie po francusku, angielsku i po polsku. Pozostawiła męża oraz dwoje dorosłych dzieci Bernarda i Isabelle.

Alice Parizeau

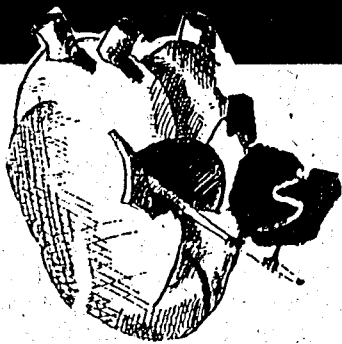
• Po 78 dniach zakończył się kryzys w Oka. Mohawkowie złożyli broń i opuścili budynek, który od dłuższego czasu okupowali. Większość została zatrzymana. Policja przygotowuje oskarżenia. Konflikt w Oka kosztował rząd quebecki 180 mln dol. Georges Erasmus, wódz Zgromadzenia Pierwszych Narodów określił jako oburzające i skandaliczne zachowanie się armii kanadyjskiej podczas konfliktu w Oka. Zdaniem Erasmusa oraz wielu innych czołowych przywódców indiańskich w Kanadzie, konflikt w Oka był jedynie czubkiem góry lodowej nierozwiązanych problemów indiańskich. Jeśli rząd federalny nie podejmie tych problemów - powiedział Bill Traverser p.o. wodza Zgromadzenia Wodzów Manitoby - w całym kraju będziemy mieli nowe Oki i Kahnawaki. Premier Mulroney określił zachowanie się armii w Oka jako absolutnie wzorowe.

• W roku ub. odnotowano w Kanadzie 2.4 mln przestępstw, z czego 10% stanowiły przestępstwa ciężkie. W porównaniu z r. 1988 wzrosły one o 6%. Najwyższy wskaźnik przestępczości wśród prowincji ma Brytyjska Kolumbia - 13885 przestępstw na 100 tys. mieszkańców.

• Burmistrz Calgary Al Deurr powiedział, że Edmonton i Calgary wystąpią o łączne zorganizowanie EXPO 2005. Przypomnijmy, że o zorganizowanie EXPO w r. 2000 ubiegało się Toronto, ale przegrało z Hanowerem. Przed kilku laty EXPO było zorganizowane przez Vancouver.

• Międzynarodowy komitet ONZ wybrał Montreal na siedzibę kwatery głównej organizacji mającej pomóc krajom III Świata w przestawieniu swej produkcji na substancje nieszkodliwe dla ozonu nad ziemią.

POLITYKA

Prezydenta wybierzemy 25 listopada.

Sejm przyjął poprawki do konstytucji - skrócenie kadencji prezydenta Jaruzelskiego oraz wyłonienie prezydenta w wyborach powszechnych. Poprawki zostały przyjęte 325 głosami przy 4 głosach sprzeciwu i 10 wstrzymujących się. Kadencja Jaruzelskiego wygaśnie automatycznie wraz z objęciem funkcji przez nowo wybranego prezydenta. Senat zatwierdził ustawę o zmianie konstytucji oraz o wyborze prezydenta, a prezydent Jaruzelski podpisał ją. Marszałek Sejmu Mikołaj Kozakiewicz podał, że wybory prezydenckie odbędą się 25 listopada. Do 22 października (w ciągu 20 dni od daty ogłoszenia terminu wyborów) można zgłaszać kandydatury na prezydenta. Zgodnie ze znowelizowaną konstytucją prezydenta będzie wybierać cały naród; kadencja będzie trwała 5 lat; prezydentem można zostać tylko 2 razy; kandydatem może być obywatel polski, który ukończył 35 lat.

Ostatnie galopy prezydenta-generała.

Prezydent Jaruzelski dokonał zmian w strukturze organizacyjnej Wojska Polskiego. Szefem Sztabu Generalnego został gen. dyw. Zdzisław Stelmaszuk. Równocześnie został on powołany na stanowisko wiceministra obrony narodowej. Dowódcą Warszawskiego Okręgu Wojskowego został gen. bryg. Leon Komornicki. Głównym inspektorem obrony terytorialnej został gen. dyw. Henryk Szumski, pierwszym zastępcą szefa

Sztabu Generalnego został gen. dyw. Franciszek Puchała. Równocześnie odwołano ze stanowisk wiceministrów obrony narodowej gen. broni Antoniego Jasińskiego, Józefa Użyckiego oraz Jerzego Skalskiego, który został także odwołany ze stanowiska szefa obrony cywilnej kraju. Nowym szefem obrony cywilnej kraju został gen. dyw. Edmund Bolciuch.

Nie chcą być Jaruzelskim.

W Wojsku Polskim w kraju jest 138 generałów, przy czym średnia wieku najmłodszych stopniem generałów brygady wynosi 58 lat. Starej, jeszcze komunistycznej kadry nie ma jednak kto zastąpić. Zmniejszona ilość wyższych szkół oficerskich z 11 do 10 (a w przyszłym roku już tylko 8), ale - jak ujawnili gen. K. Owczarek z Departamentu Wychowawczego MON oraz gen. S. Muszyński z Zarządu Szkolenia Wojskowego MON młodzież nie garnie się do wojska. W tym roku przyjmowano do szkół oficerskich nawet takich kandydatów, którzy na egzaminie wstępnym mieli niektóre oceny niedostateczne.

Sowieci jak zwykle kręcą.

Ekshumacja grobów tysięcy polskich oficerów rozstrzelanych wiosną 1940 roku pod Charkowem została w ostatniej chwili odwołana. Wciąż nie ma dostępu do kartotek z aktami polskich jeńców. Warszawski prokurator Stefan Śnieżko wyjechał na Ukrainę, by wziąć udział w zapowiedzianej na 26-27 września wstępnej ekshumacji grobów polskich oficerów - jeńców przetrzymywanych w obozie w Starobielsku i rozstrzelanych koło Dergaczy pod Charkowem. Prokurator Śnieżko wrócił już do Warszawy. W Charkowie przez pół godziny przeglądał akta. Ekshumacji nie było.

Ekshumacja miała trwać tylko dwa dni i być dokonana sowieckimi rękami, na co trudno się Polakom zgodzić. O odwołaniu ekshumacji poinformowano prokuratora Śnieżko dopiero po jego przybyciu do Kijowa. Akta, do których polska strona wreszcie miała otrzymać dostęp, naj-

pierw "już były przekazane do prokuratury wojskowej, bo zbrodni dokonali wojskowi (?)", potem "już były spakowane" przed wysłaniem do Moskwy. Akta udostępnione zaledwie na pół godziny prokuratorowi Śnieżce dotyczyły biegu sprawy trzech polskich oficerów, którzy w 1940 roku skazani zostali na 8 lat więzienia za organizowanie w starobielskim obozie "antysowieckiej organizacji". Uratowało im to życie, gdyż w czasie, gdy przeciwko nim prowadzono śledztwo - ciała ich kolegów zrzucano do mogiłnych dołów pod Charkowem.

Prokurator Śnieżko powiedział po powrocie do kraju, że Ministerstwo Sprawiedliwości będzie się domagać rozmów międzyrządowych na temat terminu i warunków przeprowadzenia najpierw wstępnej, a następnie kompletnej ekshumacji wszystkich polskich oficerów.

Do dziś nie ma ze strony sowieckiej odpowiedzi na ponowiony w lipcu wniosek polskiej Prokuratury Generalnej o wszczęcie formalnego śledztwa przeciwko sprawcom zbrodni dokonanej na 15 000 polskich oficerów.

Lubimy się i rozumiemy.

Premier Tadeusz Mazowiecki odbył trzydniową wizytę w Stanach Zjednoczonych. Wziął udział w sesji ONZ poświęconej losowi dzieci na całym świecie. Ponadto spotkał się m.in. z prezydentem USA Bushem. Mazowiecki oświadczył na zakończenie pobytu w USA, że pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonymi występuje wysoki stopień wzajemnego zrozumienia. Przed odlotem z Nowego Jorku premier Mazowiecki powiedział dziennikarzom, że podczas rozmowy z prezydentem Bushem omówił konflikt w Zatoce Perskiej oraz rolę Polski w Europie. Mazowiecki dodał, że wraz z Bushem omówił także obecną sytuację w Polsce oraz jej implikacje polityczne.

Zamiast za ocean na zieloną trawę.

Prezydent Jaruzelski podjął decyzję,

że nie skorzysta z zaproszenia prezydenta Busha i nie przyjedzie do Stanów Zjednoczonych. Wysłał grzeczny list do Busha, który przez ambasadę podziękował i przekazał wyrazy pełnego zrozumienia.

Holandia obraziła się na Wałęsę (a może na odwrót).

Przewodniczący Solidarności Lech Wałęsa zrezygnował z wizyty do Holandii w dniach 26-28 września. Wałęsa miał się spotkać m.in. z pre-

mierem Holandii i z politykami związkowymi, ale jego biuro podało, że Wałęsa zrezygnował z wyjazdu, gdyż nie miał pewności czy spotka się z dostatecznie wielu osobistościami holenderskimi. Holandia się obraziła, co oddała prasa holenderska nie szczędząc Wałęsie słów krytyki. Delikatne oceny mówią o nieeleganckim zachowaniu się i lekceważeniu. Ostre stawiają wręcz pod znakiem zapytania słowność Wałęsy, nie wahając się podkreślać, że prezydent nie dotrzymujący umów i terminów nie będzie dobrym prezy-

dentem i może Polsce zaszkodzić.

Przerywać zakazano.

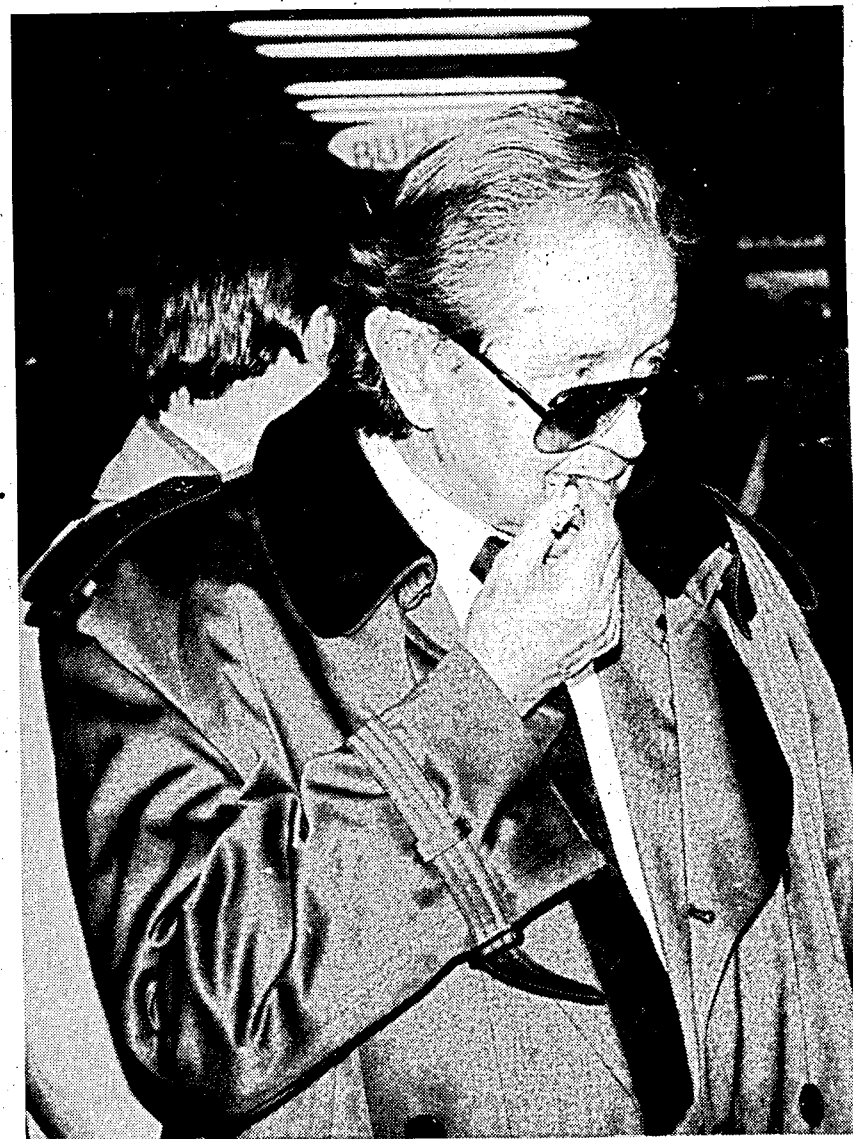
Senat uchwalił ustawę o zakazie przerywania ciąży (56 za, 19 przeciwko, 2 wstrzymało się). Przewiduje ona karę 5 lat więzienia dla kogośkolwiek kto przeprowadził przerwanie ciąży bądź pomógł kobiecie w jej przeprowadzeniu. Senat odrzucił jednakże karę więzienia dla kobiety przerywającej ciążę. Ustawa, aby wejść w życie musi być jeszcze zatwierdzona przez Sejm. Przed gmachem parlamentu odbyła się demonstracja około 1000 osób, w większości kobiet domagających się prawa do przerywania ciąży.

Premiera Wałęsa boli osobiście.

Premier Mazowiecki podczas pobytu w Hiszpanii powiedział w wywiadzie dla prasy hiszpańskiej, iż ostatnie ataki i krytyki Wałęsy wobec rządu i niego samego są dla niego bolesną sprawą osobistą, gdyż przez wiele lat razem z Wałęsą walczyliśmy o te same sprawy. Mazowiecki podkreślił, że ostatnie oświadczenia Wałęsy poważnie zagrażają obecnej polityce prowadzonej przez rząd, gdyby Wałęsa został prezydentem. Mazowiecki uchylił się od odpowiedzi na pytanie czy zdecydowałby się pozostać na stanowisku szefa rządu, gdyby Wałęsa wygrał wybory prezydenckie i nadal chciałby go mieć na stanowisku premiera.

Prywatyzacja, nomenklatura i konwent.

Konwent wielkich zakładów pracy Regionu Mazowsze zaprotestował przeciwko przyjętym przez rząd zasadom prywatyzacji. Konwent stwierdził, że przekształcanie przedsiębiorstw w jednoosobowe spółki skarbu państwa jest zagrożeniem dla obiektywnych zmian w gospodarce. Konwent zażądał udziału załogi w radach nadzorczych i wprowadzenia akcjonariatu pracowniczego. Zdaniem konwentu obecnie stosowana polityka prywatyzacji po-

Marszałek Sejmu - Mikołaj Kozakiewicz

woduje ubezwłasnowolnienie związku Solidarność przez urzędniczą nomenklaturę.

Polska międzynarodowym policjantem.

Na posiedzeniu Interpolu w Ottawie do organizacji przyjęto Polskę, Czechosłowację i ZSSR. Spośród krajów europejskich do Interpolu nie należy wyłącznie Albania.

Drawicz trzyma się mocno.

Kilkunastoosobowa grupa KPN oparowała gabinet prezesa Radiokomitetu Drawicza domagając się od niego podpisania porozumienia dającego opozycji co najmniej godzinę tygodniowo w telewizji. Drawicz odmówił twierdząc, że jest skłonny do rozmów ze wszystkimi i o wszystkim, ale nie pod presją. Dodał, że uważa, iż opozycja jest bogato reprezentowana w telewizji, telewidzowie więcej polityki nie pragną, a to że pragną to się wydaje jedynie politykom. KPN zapowiada następne okupacje. Drawicz wzmacnia strażę.

Mazowiecki pożądanym, Wałęsa - niebezpieczeństwo.

Minister płacy i polityki socjalnej Jacek Kuroń powiedział w Paryżu, że Mazowieckiego uważa za pożądanego prezydenta, a Wałęsa stanowiłby wielkie niebezpieczeństwo, gdyby został wybrany. Zdaniem Kurońa obietnice szybkiej poprawy sytuacji, które rozgłasza Wałęsa nie mogą być spełnione, co może wywołać w Polsce chaos przypominający sytuację w ZSSR, a nawet kryzys w Zatoce Perskiej. Kuroń obawia się, że kampania prezydencka w Polsce będzie bardzo konfliktowa i napastliwa.

Możemy poznać katów.

Minister sprawiedliwości Bentkowski polecił naczelnemu prokuratorowi wojskowemu wszczęcie śledztwa w sprawie użycia broni przez wojsko w grudniu 1970 roku. Rzecznik prasowy Ministerstwa Sprawiedliwości poinformował, że śledztwo ma ustalić m.in. kto wydał polecenie użycia

broni na szczeblu polityczno-administracyjnym oraz kto na szczeblu bezpośredniego dowodzenia.

Chcą po moście wte i wewte.

Kancelarz RFN Kohl powiedział na wiecu wyborczym w Goerlitz nad Nysą Łużycką, że granica Niemiec z Polską powinna być mostem między Wschodem i Zachodem, a nie granicą gdzie kończy się dobrobyt. Władze Zgorzelca i Goerlitz zaapelowały do rządów Polski i RFN o przywrócenie bezwizowego ruchu między Polską a Niemcami.

Tym się udało.

Studenci już studiuja, ale szkoleni wojskowo nie są (poza wyższymi szkołami morskimi). Wojskowe szkolenie studentów zawieszono, aż do czasu gdy Sejm uchwali odpowiednio studenckie poprawki do ustawy o powszechnym obowiązku obrony.

Dawniej na taczce, teraz z odprawą.

Dyrektor naczelny Fabryki Samochodów Osobowych Henryk Olejnik zrezygnował ze stanowiska. Nie chciała go Rada Pracownicza ani załoga. Rada przyznała jednak dyrektorowi półroczną odprawę. Odbędzie się konkurs na nowego dyrektora naczelnego. Przed odejściem Olejnik podkreślił, że dobrze rządził firmą (70 mld zł dochodu w ciągu ostatnich 8 miesięcy), ale konfliktowa sytuacja zrodziła czwórwiadza: on, dwa związki zawodowe i Rada Pracownicza. Zdaniem Olejnika FSO nie ma szans w gospodarce wolnorynkowej, jeśli nie zostanie sprywatyzowane bądź nie wejdzie w spółkę mieszaną z którąś z wielkich samochodowych firm na świecie.

GOSPODARKA

Nie będzie potopu Szwecji.

W Polsce przebywała delegacja parlamentu szwedzkiego. Koncentrowała się na sprawach gospodarczych i ochrony środowiska. Odwiedziła

m.in. ministerstwa: Przemysłu i Współpracy Gospodarczej z Zagranicą, spotkała się też m.in. z członkami Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska.

Współpraca gospodarcza Polski i Szwecji jest w stosunku do możliwości nadal zbyt skromna - podkreślano w czasie tych rozmów. Nie pominięto też stale obecnego w polsko-szwedzkich kontaktach problemu wizyj wjazdowych. Ich zniesienie - powiedział przewodniczący delegacji, Lennart Pottersson - jest możliwe, ale dopiero w dalszej przyszłości, ponieważ Szwecja obawia się wielkiego napływu szukających pracy Polaków.

Chcą się uczyć od Balcerowicza.

Delegacja parlamentarzystów bułgarskich - pierwsza złożona z przedstawicieli nowo wybranego parlamentu - podczas pobytu w Polsce najbardziej interesowała się polskimi doświadczeniami w przekształcaniu gospodarki, gdyż przygotowują reformę u siebie. Bułgarzy chcą przede wszystkim poznać założenia i sposób realizacji planu Balcerowicza, by - powiedział przewodniczący delegacji Iwan Kostow z opozycyjnej Unii Sił Demokratycznych (SDS) - nie popełnić niepotrzebnych błędów.

EMIGRACJA

Po suwerenności zamożności

Prof. Andrzej Ehrenkreutz, były długoletni przewodniczący Północno-Amerykańskiego Studium Spraw Polskich udzielił wywiadu "Tygodnikowi Powszechnemu" (nr 38 z 23 września), w którym omówił zakres działania, rolę i znaczenie Studium, kształtowanie przez Studium amerykańskiej opinii publicznej oraz wpływ na decyzje Kongresu USA dotyczące spraw polskich. Na zakończenie wywiadu Adam Warzeł pyta o "receptę na skuteczną działalność polityczną na emigracji". Oto odpowiedź profesora:

"Podstawową sprawą jest uzmysłowienie sobie, że odbiorcami naszych zabiegów są obywatele, a tym samym instytucje i rząd państwa, w którym mieszkamy. Tak często spotykana na emigracji działalność "do wewnątrz" jest także potrzebna, ale jej horyzonty są zbyt wąskie. Działalność wśród Polonii jest bardzo wskazana przy prowadzeniu np. zbiorów pieniężnych na pomoc krajowi, ale jest raczej chybiona, jeśli chce się prowadzić długofalową działalność polityczną i organizować to, co pan nazywa grupami wpływu czy lobby w obronie interesów Polski. Kolosalne znaczenie ma poszerzenie i podtrzymywanie przyjaznej nam,

Polakom, opinii publicznej, wykorzystywanie dla naszej sprawy lokalnych mediów, zaznajamianie wybitnych osobistości z problemami polskimi, podkreślając przy tym zbieżność interesów danego kraju z ideą wolnej Polski. Naczelną zasadą Studium było, że skoro jesteśmy obywatelami amerykańskimi, mamy prawo żądać od naszych reprezentantów w Kongresie, a i od Białego Dómu, aby bronili oni naszych interesów. A w naszym interesie były nie tylko niskie podatki, ale i wolna Polska.

No, ale tę wolną Polskę prawie już mamy.

Tak, teraz więc musimy walczyć o

to, aby stała się nie tylko całkowicie suwerenna, ale i zamożna".

RELIGIA

W Rzymie 30 września rozpoczął się Synod Biskupów z wszystkich diecezji świata. Zakończy się 28 października. Głównym tematem Synodu jest przygotowanie kleryków do kapłaństwa oraz kształcenie księży. Episkopat Polski reprezentują: kard. Henryk Gulbinowicz, metropolita wrocławski, bp Stanisław Szymeckii, ordynariusz kielecki, bp Stanisław Nowak, ordynariusz częstochowski i bp Paweł Socha, sufragan gorzowski.

W kularach mówi się m.in. o zniesieniu celibatu oraz kapłaństwie kobiet, ale nie wiadomo czy te kontrowersyjne sprawy zostaną podjęte przez Synod oficjalnie.

KULTURA

Jest o co grać.

1 października rozpoczął się w Warszawie 12 Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Chopina. Do konkursu stanęło 140 pianistów z 32 państw.

Na zwycięzcę 12 Międzynarodowego Konkursu im. Chopina czeka pozakonkursowa nagroda 90 tys. dolarów, ofiarowanych przez firmy IVS Music Co Ltd., Suntor Ltd. i Yamaha, 4 tys. franków szwajcarskich od polskiego pianisty Krystiana Zimmermana oraz fortepian marki Yamaha od Reginy Smendzińskiej. Najlepszy Polak i najmłodszy laureat otrzymają po 10 tys. dolarów.

Na liście ofiarodawców znalazło się ponad 30 instytucji i osób prywatnych różnych krajów. Karnety festiwalowe kosztują 5 mln złotych.

RELIKWIE POLSKIE

Rys. Henryk Sawka

Od Nawy

Tygodnik Gdański

Rozmowa z prezydentem RP na Uchodźstwie RYSZARDEM KACZOROWSKIM

Decyzja ogłoszenia wyborów prezydenckich w Polsce przed parlamentarnymi radykalnie zmieniła układ polityczny i szanse emigracji na wysunięcie prezydenta Kaczorowskiego na tymczasowego następcę Jaruzelskiego. Uchwała Walnego Zjazdu SPK z lipca tego roku głosi: "Trwamy i trwać będziemy przy legalnym Prezydencie RP Ryszardzie Kaczorowskim i Rządzie RP kontynuującym linię polityczną Premiera T. Arciszewskiego, który odrzucił układ jałtański w 1945 r., oddający Polskę pod dominację sowiecką. Ten protest emigracji politycznej obowiązuje nadal i dlatego jesteśmy i pozostaniemy wierni Prezydentowi RP na Uchodźstwie do momentu, kiedy nasza Ojczyzna stanie się w pełni wolna i demokratyczna, w wyniku prawdziwie wolnych wyborów, co pozwoli na powrót insygniów władzy do Kraju". Wybory prezydenckie to pierwszy krok do demokracji. Wynika jednak z tego, że do czasu wyborów parlamentarnych Polska będzie miała dwóch prezydentów: krajowego i uchodźczego, chyba że Kaczorowski zdecyduje się kandydować.

- Jakże są cele polityki zagranicznej rządu RP na Uchodźstwie?

- Rząd polski w Londynie w dalszym ciągu prowadzi akcję uświadamiającą światu o zmianach jakie w Polsce zachodzą. Poza tym swymi dostępnymi kanałami staramy się wpływać na rządy krajów, które są albo przyjaźnie ustosunkowane do Polski, albo zmienić ich stanowisko na przyjazne w celu uzyskania pomocy dla Polski, szczególnie w tej chwili pomocy gospodarczej.

- Jakże są obecnie zadania emigracji politycznej?

- Emigracja polityczna pozostaje w dalszym ciągu emigracją polityczną. Zadania jej nie zostały jeszcze zakończone. Zakończą się w momencie kiedy w Polsce po powszechnych wolnych wyborach, następny parlament powoła najbardziej godnego wśród Polaków na prezydenta Rzeczypospolitej. Wtedy zakończy się nasza działalność.

- Jakże warunki muszą zostać spełnione żeby można było dokonać przekazania insygniów władzy do Warszawy?

- To, co przed chwilą powiedziałem. Musi zostać powołane bez nacisków z zewnątrz Zgromadzenie Narodowe, które określi sposób wyboru prezydenta i potem przeprowadzi te wybory.

- Co Pan czuł w chwili, gdy dowiedział się Pan, że ugodowa część Solidarności wybrała Jaruzelskiego na prezydenta w PRL?

- Myślę, że czułem to samo, co

cały naród. To, że został on wybrany na ten urząd było i jest w dalszym ciągu wielką obelgą dla narodu polskiego. Co prawda większość narodu nie uznaje go.

- Jakiego rodzaju wiadomość chciałby Pan przekazać Polakom popierającym rząd RP na Uchodźstwie?

- Tak jak w pieśni śpiewanej kiedyś w powstaniu styczniowym "Z trudu naszego i znoju Polska powstanie by żyć". Dużo pracy nas jeszcze czeka i żaden Polak od tego uciec nie może.

Udostępnione do druku przez Independent Polish News Service (IPNS). Po więcej informacji prosimy dzwonić (212) 567-6099.

Prezydent RP Ryszard Kaczorowski

Dekoracja Prezydenta RP Ryszarda Kaczorowskiego Złotym Krzyżem Komatanckim przez delegację SPK-Kanada. Od prawej: Prezydent R. Kaczorowski, A. Ruta, B. Jaroszyński, S. Kmiec, M. Szczeciński. Zdjęcia: Biuletyn SPK

POLISH
CANADIAN
COMMUNITY
SERVICES
CENTER

ZAWODOWE KURSY
JĘZYKA
ANGIELSKIEGO

1579 Bloor Str.W.,
Toronto
TEL. 533-9471

BEZPŁATNE KURSY
ANGIELSKIEGO

Przypominamy, że Katolicki Wydział Oświaty w Toronto prowadzi bezpłatne kursy angielskiego dzienne i wieczorowe w różnych dzielnicach miasta. Zapisy prowadzone są w trakcie trwania kursu. Znajomość angielskiego staje się obecnie ważnym warunkiem uzyskania statutu, landed immigrant, koniecznym warunkiem otrzymania obywatelstwa dla osób poniżej 65 lat. Zgłoszenia i informacje PCCSC u pani Anny Bator, tel. 533-9471.

W ub. tygodniu rozpoczęły się kursy zawodowe dla pielęgniarek, techników, inżynierów, recepcjonistek oraz podstaw angielskiego w księgowości i bankowości. Na kursach można poznać fachową terminologię zawodową, zwroty idiomatyczne, specyfikę zawodową. Wskazane dla osób pragnących zdobyć pracę w zawodzie. Ukończenie kursu uprawnia do otrzymania zaświadczenia o uzyskaniu kwalifikacji językowych. Jest jeszcze kilka miejsc. Zgłoszenia w PCCSC -
Tel. 533-9471.

KURSY
NA OBYWATELSTWO

Rozpoczęcie kursu 11 października o godz. 18 w Bishop Marocco School, Bloor-Dundas, Toronto.

GRUPY SAMOPOMOCY
DLA KOBIET
Z PROBLEMAMI
RODZINNYMI

PCCSC rozpoczyna wkrótce cykl sesji dla kobiet, które znalazły się w trudnej sytuacji rodzinnej. Zajęcia prowadzone będą w dogodnych wieczornych godzinach w małych grupach.

Listopad jest miesiącem maltretowanych kobiet. Rząd federalny i ontaryjski prowadzi w tym okresie akcję informacyjną w różnych społecznościach. W listopadzie PCCSC będzie prowadzić informacje w polskich parafiach w Toronto. Odbędą się sesje informacyjne dla polskich rodzin na temat prawa rodzinnego i sytuacji kobiet w Kanadzie. Szczegółowe informacje w najbliższych komunikatach PCCSC.

Important information about Canada's economic plan and how it affects you.

Many Canadians have questions about the economy and what the government is doing to help make it healthier. This guide outlines some of the key steps being taken towards building a stronger Canada. Please take the time to read what's inside and if you would like other government publication, see the outside back cover.

COMING SOON TO YOUR HOME

Every household in Canada will be receiving an 8-page information guide in the next few days. It outlines the country's economic plan and contains important information about Canada's future. Please look for it in your mailbox and take the time to read what's inside. If you haven't received the guide by October 15th, call the toll-free number below and a copy will be sent to your home.

1-800-267-6620

Hearing impaired, please call 1-800-267-6650. Pour obtenir la version française de cette publication, veuillez composer le 1-800-267-6640.

Government of Canada

Gouvernement du Canada

ZJEDNOCZENIE

Czy zjednoczenie Niemiec to wstęp do zjednoczenia Europy, czy do jej nowego podziału? Z jednej strony połączenie obu państw niemieckich jest aktem likwidacji politańskiego rozdarcia kontynentu, z drugiej jednak oznacza pomnożenie potęgi i tak już potężnego kraju w jego centrum. Siła gospodarcza i polityczna Niemiec to siła, którą ten kraj może różnie spożytkować. Obserwacja elit politycznych i intelektualnych pozwala stwierdzić, że są one dziś świadome odpowiedzialności zarówno za przeszłość i przyszłość Europy. Dyskusje na temat tożsamości Niemców i ich samopoczucia można by obecnie streścić w formule: "między dumą i lękiem". Po pierwsze bowiem mamy do czynienia z manifestacją dumy z rzeczywiście bezdyskusyjnych osiągnięć tego narodu, po drugie - z demonstracjami lęku przed "ciemnymi mocami", które ujawniały się w najnowszej historii i które mogą te osiągnięcia znów obrócić w niwecz.

Historia nigdy nie stoi w miejscu, a obecny jej moment, podobnie jak każdy inny, jest fazą przejściową. W życiu politycznym trzeba zawsze zakładać, że w wyniku nieprzewidywalnych wydarzeń historycznych wzajemne stosunki między państwami mogą ulegać nieraz dramatycznym odmianom. W pierwszym rzędzie dotyczy to stosunków między sąsiadami. Nic nigdy nie jest dane raz na zawsze, zaś wzajemne relacje są i będą efektami niepoliczalnej ilości czynników. Dlatego wszelkie prognozy - także prognozy dotyczące stosunków polsko-niemieckich - nie mogą zanadto wybiegać w przyszłość. Nie powinny jednak również być determinowane wyłącznie przez doświadczenie historyczne, a także tendencje są w polskiej myśli politycznej bardzo częste.

Wydaje się, że obecny układ róż-

nych czynników - gospodarczych, politycznych, historycznych czy psychologicznych wreszcie - pozwala żywić nadzieję na to, że Niemcy swoje interesy państwowe i narodowe zechcą realizować raczej we współpracy ze swymi bliższymi i dalszymi sąsiadami niż w izolacji od nich. Ta droga jest po prostu w tej chwili bardziej korzystna. Czy będzie korzystna w przyszłości, zależy nie tylko od samych Niemców, lecz także od owych sąsiadów. Można dziś zupełnie otwarcie powiedzieć, że jeśli chcemy, by Niemcy czuli się odpowiedzialne za Europę, musimy przyczynić się do tego, by Europa czuła się odpowiedzialna za Niemcy.

Co to oznacza? Oznacza to zarówno poszanowanie integralności i suwerenności tego państwa, zrozumienie aspiracji tego społeczeństwa i żądanie wzajemności. Oznacza to stałą gotowość do kompromisu i otwartość w publicznym stawianiu kwestii spornych, które już dziś w Europie nie mogą być wyłączną domeną dwóch stron, lecz muszą być rozwiązywane w toku wielostronnych uzgodnień. Przy czym wzorem takich ustaleń winny stać się raczej Helsinki z roku 1975 niż Monachium z roku 1938.

Czy to jest możliwe? Czy - zważywszy rosnącą ciągle potęgę Niemiec i relatywne coraz znaczniejsze pomniejszanie siły innych ich partnerów europejskich - nie stanie się niebawem tak, że Niemcy uwierzą w swą misję jedynej siły rozstrzygającej na kontynencie? Te pytania stawiam nie bez powodu: podobne głosy w Niemczech ostatnio słyszałem. Były one wyrazem szczególnie pojmowanej odpowiedzialności niemieckiej i z pewnością nie oznaczały żadnych dążeń do dyktatu - przeciwnie: stanowiły wyraz dążenia do uzyskania statusu pośrednika i rozjemcy.

Nietrudno je jednak przecież interpretować inaczej. Myślę, że - czy to w odniesieniu do Niemiec, czy jakiegokolwiek innego państwa - nie można dopuścić do tego, by przyznane mu zostały, z własnego czy cudzego nadania, jakieś szczególne uprawnienia. Misje państw i narodów łatwo przemieniają się z konstruktywnych w destrukcyjne: historycy mogą tu służyć wieloma przykładami z dawnych i najnowszych dziejów.

Zarazem jednak - i nie da się temu w żaden sposób zaprzeczyć - status Niemiec w Europie już obecnie ma charakter szczególny. Jest to i będzie najpotężniejsze państwo kontynentu. Jego rola będzie rosła, a nie maleć. Jego potencjał gospodarczy, polityczny i kulturalny będzie określał rytm i strukturę naszego życia. Ten właśnie potencjał sprawia, że Niemcy stają się najsilniejszym czynnikiem integrującym obecnie Europę. Jej zjednoczenie bez Niemiec jest fikcją. Inaczej rzecz ujmując: Niemcy mogą żyć bez Europy, Europa bez Niemiec musi się rozpaść. Te zależności musi uznać każdy, kto realistycznie ocenia obecną sytuację.

Jednocześnie każdy, kto śledzi życie polityczne tego kraju, wie doskonale, że w rozwoju Wspólnoty Europejskiej odegrał on rolę decydującą: wkład zarówno gospodarczy i polityczny RFN jest tu olbrzymi. Zakorzenione tu od pół wieku struktury życia demokratycznego - skutecznie eliminujące prawe i lewe ekstremizmy, a zarazem otwarte na nowe impulsy ruchów alternatywnych - wydają się dziś stabilne. Trzeźwa i głęboka ocena własnej przeszłości spowodowała trwałe zmiany w mentalności społeczeństwa. Nie można tych faktów nie doceniać i trwać uparcie przy ukształtowanych przez historię, a utrwalanych przez nie-

odpowiedzialną propagandę stereotypach. I choć jest rzeczą oczywistą, że wszelkie zjawiska w tym kraju są przez sąsiadów obserwowane pilniej niż w każdym innym wypadku, nieustannie odwoływano się do przeszłości raczej utrudnia niż ułatwia ich zrozumienie.

Przewycięlenie tego sposobu widzenia naszych sąsiadów wymaga odważnej wizji bazującej na przekonaniu, że nie historia, lecz przyszłość musi określać wzajemne stosunki. Odwaga ta jest jednak potrzebna po obu stronach Odry. Granica polsko-niemiecka będzie tylko wtedy granicą mocną i trwałą, gdy stanie się granicą otwartą. W każdym innym wypadku będzie na niej narastał mur nieufności i uprzedzeń. Od Niemiec obecnie zależy to czy Polskę zacnie toczyć klaustrofobia, czy kraj nasz poczuje się pełnoprawnym - choć ubogim wciąż i cywilizacyjnie zacofanym - członkiem europejskiej wspólnoty. Od tego otwarcia zależeć też będzie to czy wyzwolimy się wreszcie z historycznych stereotypów czy - przeciwnie - trwając przy nich utracimy kontakt ze współczesnością. Sprawa otwarcia lub zamknięcia granicy polsko-niemieckiej będzie w tych okolicznościach - niezależnie od licznych argumentów przemawiających w Niemczech za utrzymaniem wizerunku muru - swoistym testem otwartości i tolerancji dla naszych zachodnich sąsiadów. Test ten przesądzi na lata, jeśli nie na dziesięciolecie, o kształcie wspólczesnej Europy: spowolni lub przyspieszy procesy integracyjne. Zarazem jednak przesądzi w dużej mierze o kierunku przemian społecznej i kulturowej samoświadomości Polaków.

Już choćby z tego względu sprawa zjednoczenia Niemiec ma wymiar daleko wykraczający poza doraźnie pojmowaną współczesność i w żadnym wypadku nie może być traktowana jako wyłącznie ich problem państwowy czy narodowy. Polacy wyspecjalizowali się w układaniu scenariuszy raczej pesymistycznych i nic w tym dziwnego, gdyż w dotychczasowym układzie stosunków europejskich były one po prostu bardziej realistyczne. Myślę, że w chwili

obecnej wiele czynników przemawia za zmianą tego sposobu widzenia przyszłości - także w kwestii stosunków z sąsiadami. Osobiście wierzę w to, że ze spadku, który Niemcom i Polakom pozostawiła historia można i powinno się dziś wybrać te wątki, które przemawiają raczej za zbliżeniem niż za budowaniem nowych

barier. W wymiarze deklaracji politycznych ostatniego okresu ten właśnie kształt naszej tradycji jest eksponowany. Lecz deklaracje o pojednaniu muszą znaleźć potwierdzenie w realiach życia. Inaczej pozostaną tylko słowami. A w tej dziedzinie właśnie zjednoczone Niemcy mają głos rozstrzygający.

„Le Monde”

KSIĄDZ EDWARD EWCZYŃSKI NA NIEOCZEKIWANYM URLOPIE

Wybitny proboszcz parafii św. Teresy w Etobicoke, gdzie od lat odbywały się Msze za Ojczyznę, światły duszpasterz i opiekun nowo przybyłych otrzymał w ub. tygodniu skierowanie na blisko roczny urlop wypoczynkowy. Sekretariat parafii informuje, że ksiądz na razie nie wróci gdyż udał się na wypoczynek, a jego

obowiązki przejął kleryk. Odejście księdza Ewczynskiego żywo poruszyło parafian kościoła, do którego ścigali ludźle z całego miasta.

Kościół był pełny. Parafia tętniła życiem. Stało to się w chwili, kiedy wiele kościołów jest zamykanych z powodu braku wiernych.

Ksiądz Ewczynski był księdzem świeckim, nie zrzeszonym w zakonie. Parafianie są rozżaleni i wyrażają nadzieję, że sytuacja wkrótce się wyjaśni i ksiądz wróci. Spodziewane jest oficjalne oświadczenie w tej sprawie.

OTO DRUGI TEKST Z
SERII:
POWROTY PO LATACH-
POLSKA OCZAMI
EMIGRANTA

IWONA MAJEWSKA

TA MUZYKA W NAS

1. Temat z kalendarzami

Stara płyta skrzypli trochę - ale to nieważne... Śpiewa Piotr Szczepanik! Nagranie oryginalne, bez udziwnień nowoczesnej fali, takie dokładnie jak śpiewał dawno, dawno temu, gdzieś daleko - w Polsce. To młodość! Bez znakomitego radia, zupy z mikrofalówki i elegancko skomponowanego wnętrza z kolorowym telewizorem, za to z warkoczem, wiarą w ludzi i... po polsku. Wraca teraz częściej niż kiedyś, silniej... Czy to objaw pierwszego starzenia? Czy może emigrancka tęsknota?

Śpiewa Szczepanik! Melodia znana, bliska, saksofon, gitara i słowa, słowa, słowa. Kawalek polskiej obecności w kanadyjskim salonie. Rozumie się to dziś inaczej, pewno nawet nie tak jakby chciał tego autor, ale się rozumie. "Puste koperty". To był przebój! Kojarzy się z listami. Listy do Polski, z Polski, koperty z cierpliwym papierem, opisy tamtej rzeczywistości spostrzeganej cudzymi oczami. Zobaczyć to...

"Sznur kormoranów w locie spletał się, pożegnał ciepły dzień" i "szmer tataraku", "późny lata zmierzch". Ten obraz widziany tyle razy w Wiertku, w Mikołajkach, na polanie nad Beldanami. Jakis skurcz gdzieś między sercem i żołądkiem uświadamia tęsknotę. To nie żal za ojczyznę, ale za młodością, za tamtym prostym odbieraniem świata, tamtą atmosferą. Tak, ale to wszystko, te uczucia i to nieuchwytnie było właśnie w Polsce.

"Nigdy więcej nie patrz na mnie takim wzrokiem". Ach, ci wspaniali młodzi chłopcy, te koleżanki jakich

nigdy się potem nie ma! Dlaczego trzeba było się rozstać? Co zostało z marzeń? Przepadły, jak to o życiu pięknym, godnym i prawdziwym we własnym kraju. Nikt nie mówił wtedy o wyjeździe z Polski. A dziś? Kto jest na Zachodzie, kto jeszcze w Polsce, a kto już do niej wrócił?

"Błękitny krąg marzeń mych", "warszawskie gwiazdy" i "nadwiślańskie mgły", "pójdę drogą gdzieś w daleki obcy świat, wezmę tylko bagaż utraconych lat". Każdy kolejny utwór to perełka. Przypominają pierwsze miłości z przekonaniem, że trudno pokochać kogoś innego równie mocno, pierwszy dotyk chłopięcej ręki i ten poranek nad Wisłą, najpierw zamglony, potem słoneczny, gdzie nieszczęśliwi szczęśliwcy po balu maturalnym żegnali młodość najpiękniejszą.

"Posłuchaj, jutro noc będzie głucha". Jak to dobrze kiedy rozumie się każde wyśpiewane słowo, czuje urok śpiewanej chwili, chłonie nastrój.

"Nagle, świat się mieści w twoich oczach", "chwile - kolorowe przeżycia" - nie do zrozumienia po angielsku, zresztą czy w angielskich piosenkach jest tyle poezji? Choćby taki "rdzawy pył gorzkich dni"? Jechać do Polski! Spotkania po latach. Odgrzebane wspomnienia, odnowione przyjaźnie. Stare wyznania... "Przyszła dziś do mnie nostalgia". Jak trudno było niektórym wymówić to słowo na lekcji o emigrancim życiu Mickiewicza. Dziś łatwo to powiedzieć. Dziś jest nostalgia... Emigracja ma być przecież ciągle wyborem, miała być wolnością, miała uskrzydlać. Czemu zatem nie pojechać do tej Polski egzotycznej wolnością? Czemu nie wyjść naprze-

ciw tej muzyce w nas? "Spal zółte kalendarze" śpiewa Szczepanik. I co? Na ścianie w przedpokoju wisi nowy kalendarz ozdobiony najpiękniejszymi fragmentami Kanady, a w salonie dawne lata, poźółkle kartki wspomnień, kawalek Polski takiej jaka utrwaliła się najmocniej.

2. Temat z muzyką ludową w tle

Pucolowaty Airbus obniża się do poziomu warszawskiego lotniska. Za nami Amsterdam - pierwsze widzenie Europy, za chwilę Polska z tymi, co na nas czekają. Nie pamiętam kiedy się wzruszyłam, gdy samolot dotknął ziemi, czy wtedy gdy z tłumem witających wyodrębniłam znajome twarze, w każdym razie dopiero zajęta bagażami straciłam wilgoć pod oczami. To mój drugi przylot do Polski, pierwszy był z Londynu. Jakby mniej szarości tym razem, no i atmosfera inna: "Witamy w Polsce" - powiedział najwyraźniej pracownik lotniska - "z paszportem polskim bez deklaracji celnej, proszę". Moment i... objęcia mam, babć, bliskiej rodziny i najbliższych przyjaciół. Witali nas szczerze, radośnie, kwiatami i łzami, z lekkim niedowierzaniem jakby wieki nas nie widzieli. A przecież opuściliśmy Polskę trzy lata temu i już prawie każdy odwiedził nas w Kanadzie.

Odurzona, starałam się łapać pierwsze, tak ulotne przecieć wrażenie. Najpierw powietrze. Miało być tak znacznie gorsze niż torontońskie, iż wyczuwało się to natychmiast; tak mówili powracający z wizyty w Polsce. Tymczasem nie czułam tej różnicy ani w pierwszych minutach, ani później, choć dziwiłam się temu,

bo dobrze pamiętałam bóle głowy, które towarzyszyły moim wyprawom do centrum Warszawy. Może to wakacyjny luz, a może czystsze płuca?

Najpierwszy zadziwił mnie samochód brata, Fiat 125 p, używany, ale kupiony za gotówkę. Zazdrościłam mu trochę tego luksusu, kiedy pochwalił się kupnem w liście. Samochód w Kanadzie to nie to samo co samochód w Polsce! Nawet "syrenki" nie miałam, a tu duży fiat... No i wiózł mnie brat tym samochodem, szarym, porzdewiałym z zapadniętymi siedzeniami i bez tego jakoś bliżej jeździ, porysowanym w środku i nagrzanym... tym luksusem o tyle, że jedzie. Co chwila podskok, a to z powodu drogi, a to zawieszona, włączone radio skrzypli, a droga daleka, bo kluczyć trzeba po rozkopanej Warszawie. A jak ten kierowca jechał! Nawet małej się to nie podobało, bo przywarła do mnie mocno. Myślałam, że brat nowicjusz na drodze i wzruszony przyjazdem siostry, potem jednak stwierdziłam, że w stolicy po prostu tak się jeździ...

Warszawa. Pierwsze wrażenie. Trawa przy Żwirki i Wigury stoi wysoko, gdzieś tam ozdobiona burzaniem, ale to tylko tam, Warszawa jakby bardziej dbała teraz o swoją zieleni. Czysto. A tak, czysto w porównaniu z brudnym Amsterdamem, czysto w porównaniu z Buffallem, Montrealem czy nawet Toronto. Tutaj ludzie częściej niż na Zachodzie korzystają z koszy do śmieci. Na chodnikach rzadko widzi się coś innego niż... bananowe skórki. Mało jest jednorazowych opakowań, a coraz częściej trafiające się w sklepach firmowe torby plastikowe Polacy zatrzymują. Sama zbierałam takie torby, najtrwalsza była z Polskich Nagrań, służyła mi najdłużej.

Za to klatki schodowe brudne, choć czasem widać że sprzątane. Odrapane drzwi prymitywnych wind, brudne ściany, kikuty lamp z wykreconą żarówką, czasem klamek brakuje, czasem okna pobite, a zapachy sieni nie polską kuchnią przypominają, ale bezdomne koty i źle wychowanych ludzi. Aż dziw, że z tych klatek schodowych "niczyich"

często podwójne lub okratowane, a prawie zawsze obite blachą i dermą, opatrzone dwoma i więcej zamkami drzwi prowadzą do mieszkań "własnych", często wychuchanych, gustownie urządzone, nierzadko ze sprzętem, o którym marzy Polak na emigracji. Jedynie telefon jest naprawdę luksusem.

A tego pierwszego dnia w Warszawie już nic mnie nie zaskoczyło. Moje warszawskie mieszkanie nie wydało mi się ciasne, woda z kranu też nie była aż tak brudna i cuchnąca jak tego oczekiwałam, a i wódkę polską, wcale ciepłą z kieliszka wypilałam.

Czułam się dziwnie, jakbym oglądała film albo przeżywała zjawisko nierealności. Nie byłam "u siebie", nic z tego co mnie otaczało nie było swojskie, choć przecież znane, było... egzotyczne. A i ja byłam jakoś inna, onieśmielona jakby, wolniej chodziłam, mówiłam ciszej i rzadziej. W taksówkach także milczałam, może w podświadomości tkwiły mi opowieści o nagminnych rabunkach... Zadawałam jednak zawsze jedno pytanie: Czy ludzie jeżdżą na Plac Bankowy czy Plac Dzierżyńskiego? Chyba częściej na Plac Dzierżyńskiego, choć plac bez jego pomnika wygląda tak jakby nigdy tam nie stał.

Wiele się nie zmieniło przez te trzy lata. Powstał hotel Holiday Inn, hotel Marriott, kilka plomb zrobiono na Hożej, kilka ceglanych (!) bloków na Żoliborzu i prawie wykończono budynek o rekordowo długim czasie budowy przy Placu Dzierżyńskiego. Dalej posunięto Ursynów, położono asfalt na kilku ulicach, odnowiono Starówkę, choć nie bardzo to widać, gdzieś tam przybyło "kościółka w budowie". Inne są tramwaje, kolorowe, z reklamą LOTu, kasyna gry w Mariocie czy innego przedsiębiorstwa. To co Warszawę zmieniło to handel uliczny, zjawisko tyleż wstrętne co egzotyczne, przypominające afrykański suk. Wielki targ, przetarg, pościąg za okazją: stoliczki, łózka, stragany, otwarte samochody na chodnikach, placach i parkingach, obok sprzedawcy, szczególna grupa, jakby

nowa warstwa ze specjalnym językiem i podobnym sposobem bycia. Pochodzenie i jakość towarów - różne, ceny - raczej wysokie, ale zainteresowanie spore. Najmniej kupujących widziałam niestety przy stoiskach z książkami, choć sporo ludzi oglądało te niedysyjsze marzenia dzisiejszej emigracji. Przebojem sezonu była "Przerwana dekada" - "spowiedź" Gierka (30 tysięcy złotych i więcej) oraz "Wiara i wina" - spowiedź Kuronja.

Konkurencję z ulicą wygrywają tylko niektóre sklepy o eleganckim wystroju ze ślicznymi, znakomicie ubranymi dziewczynami po obu stronach lady. W ponurych spółdzielczych pawilonach wciąż znużona ekspedientka przekonuje potencjalną klientkę, że sukienki nie warto mierzyć, bo na pewno będzie za mała.

Na płotach i specjalnych cokolkach afisze teatralne anonsujące "Małą apokalipsę" Konwickiego, "Folwark zwierzęcy" Orwella, "Życie i niezwyczajne przygody żołnierza Iwana Czoukina" Wojnowicza, sztuki Havela, a jeśli klasykę to w reżyserii Wajdy i Dejmka. Widać, że literatura wyszła z podziemia na scenę. Są też plakaty nawołujące do wyborów, przypominające o szansie jaką mogą być, inne w treści, podobne w formie. "Sam rząd to nie wszystko", "Polska to sprawa na co dzień. Głosuj!", "Niepotrzebni mogą odejść". To tło, a w tle?

Uprzejmi policjanci rzadko widoczni, mnóstwo pijanych przez dzień cały, puste restauracje i pełne kawiarnie, wiele Rumunów zamieniających złotówki i marki, jakby mniej Arabów, ulice lepiej oświetlone, wystawy rzadko kuszące, dużo młodzieży drogo ubranej, mało ludzi starych, dzieci nie tak wystrojone jak kiedyś za to często z bananem wręce, więcej dobrych samochodów i więcej zebrałów, ten sam co kiedyś pośpiech i niestety to samo przynęblenie na twarzach ludzi.

Najbardziej uśmiechają się ci koło pięćdziesiątki. Przeważnie krytykują rzeczywistość, zarzucają rządowi prawdziwe, domniemane i wyimaginowane niedopatrzienia i błędy.

Wciąż też słyszy się magiczne słowo "oni". Ludzi cieszą zmiany polityczne, ale chyba nikt nie zachwyca się tym co dzieje się w życiu gospodarczym i społecznym: "Przecież miało być jak w amerykańskim filmie... Młodzi są może bardziej optymistyczni. Wszyscy czekają na konkretne zmiany w codziennym życiu, zbyt długo ten kraj ratował się symbolami. Może tylko ja uśmiechnęłam się do gazetki przed ambasadą mongolską, gdzie zamiast wodza narodu otoczonego dziełmi z kwiatami, prężnego przemysłu i wiwatujących obywateli, dziś są fotografie... wielbłądów.

W Łazienkach spokój w starych drzewach, trochę tylko bardziej poszarzałych. Chopin w rózach i pałac króla Stasia odbija się w wodzie. Nowe są hałaśliwe pawie i "gondolier" ze straszną gondolą. Liceum Sztuk Plastycznych chyba gdzieś przeniesiono, brakuje gwaru młodzieży. I jeszcze czegoś brakuje... tego nastroju, po który tu przyszłam. Odszedł wraz z nami, ówczesnymi bywałcami parku. To przecież dwadzieścia lat temu. Ta duża dziewczynka karmiąca wielkie karpie to moja młodsza córka. Nie może być dzisiaj tak samo.

Podobnie na Starym Mieście. Kamienne Schodki, winiarnia przy Zapiecku chyba odnowiona, Brzozowa i Kanonia. To samo wzgórze z Barbakanem. Ten sam Rynek... Ale nastrój już nie ten. Szukałam, wchodziłam w zakamarki Starówki... Nie znalazłam.

Była za to estrada z wielkim napisem "Ostrołęka pozdrawia Warszawę i Mazowsze", na której dzieci tańczyły kurpiowskie tańce. Slicznie to robiły, z tym przejęciem polskich dzieci kiedy występują publicznie. Obie patrzyłyśmy z zachwytem, obie urzeczony kolorami i muzyką. Odeszłam by kupić kurpiowskie wycinanki.

"Pani to chyba zagraniczna" - powiedziała sprzedająca dziewczyna - "taka czyściutka i grzeczniutka, ładnie pachnie i aparat ma taki inny... No i tyle pani kupuje". Zamyśliłam się nad tym, co mi powiedziała. I myślałam już potem do ostatniego

taktu ludowej muzyki.

3. Temat z Okularników

"Po ulicach, między nami, pojedynczo i grupkami snują się okularnicy ze skryptami" - Usłyszałam tę piosenkę w "Ulubionej" - kawiarce nieopodal "Rivieri". Przy sąsiednim stoliku siedziała trójka współczesnych polskich "okularników", próbowali zebrać pieniądze na trzy kawy; starczyło na dwie. Młodzi, piękni wiekiem i jeszcze tym co wychodzi na twarz większości inteligentnej młodzieży - egzaltacją intelektualną.

Przypomniały mi się szybko moje studenckie czasy. Te kawki, herbatki, piwa przegadywane, przedyskutowywane, w których pragnienie zbawiania świata przeplatało się z chęcią posiadania "malucha" i trójki zdrowych dzieci, gdzie Skinner Maslow czy Freud ustępowali na chwilę miejsca Hanuszkiewiczowi czy Jandzie, gdzie czasem po prostu mówiło się o sobie. Próbowałam odnaleźć te chwile w Warszawie. Część z moich okularników jednak jak ja za granicą, niektórzy w innych miastach, ci co w stolicy - zapracowani, rzadko szczęśliwi. Spotkania były zupełnie inne niż je sobie wyobrażałam. Nie dało się wrócić do dawnych lat, a współczesność spozregaliśmy zazwyczaj różnie. Nie traflałam ze swoim umiarkowanym optymizmem co do Polski na podobny grunt. Albo miałam huraoptymistycznych rozmówców, których denerwowała krytyka rzeczywistości tak dalece, iż krzyčili na mnie: "Co ty tu opowiadasz głupstwa, że telefony źle działają, że niewiele zmian na co dzień? Zobacz ile się dzieje! Ludzie świat zmieniają, próbują coś robić, cokolwiek, a ty wpadłaś na chwilę i krytykujesz".

To prawda, nawet się zawstydziałam. Przyszłam tam raz drugi aby odwołać to wszystko, ale wtedy okazało się, że moja idealistka, kochana dziewczyna... wyjeżdża na stałe do Kanady. Nie było odwoływań.

Kiedy chwiliłam zmiany w Polsce, starania rządu i nową atmosferę napotykałam także na opór. Wskazywano mi błędy nowej władzy czasami nawet mówiono coś o korycie, żarciu i złości. Próbowałam bronić i

wtedy: "Latwo ci mówić, ty tutaj nie mieszkasz". Znowu prawda, z którą nawet dyskutować nie można.

Właściwie tylko z Katarzyną przegadywałyśmy noc w sposób taki jak dawniej, jakby nie było tych lat spędzonych w różnych rzeczywistościach. Jak przed laty raz ona raz ja miałyśmy rację, jak dawniej każda z nas ustępowała z pola, gdy logiczne było, że druga musi to wiedzieć lepiej. Ona opowiadała o życiu w Polsce, o odbiorze tamtego świata z punktu widzenia młodej inteligencji, ja - o życiu w Kanadzie, o zdobyciach demokracji, o jej manowcach, o moim spostrzeganiu Polski. Tak, te chwile były najpiękniejsze.

Niektórym odpowiadałam na konkretne pytania o życie w Kanadzie, prostowałam miły, uspokajający tych co wyobrażali sobie nas wszystkich tutaj nieszczęśliwych. Było i tak, że gdy zadzwoniłam do koleżanki, z którą godzinami miałyśmy o czym rozmawiać usłyszałam: "W tym tygodniu jesteśmy zabukowani na fuł (3), zadzwoni w przyszłym". Nie zadzwoniłam i nawet nie było mi przykro.

Zbyt mało było tych spotkań, by powiedzieć co robią dziś i jacy są moi dawni przyjaciele. Zmienił się, oddaliśmy od siebie - to pewne. Nie znalazłam i wśród nich tego nastroju, po który pojechałam. Tylko przez chwilę poczułam się tak jak kilkanaście lat temu wśród oglądających "Słodkie lata pięćdziesiąte" spektaklu najpopularniejszego chyba w Warszawie teatru Rampa. Sala pełna była młodzieży, starszych było znacznie mniej. Reagowano zadumą i refleksyjnym uśmiechem tam, gdzie trzeba, oklaskami i uśmiechem ulgi także w odpowiednim momencie. Pełna harmonia między sceną i widownią. Nie pamiętam takich przedstawień z moich studenckich czasów. A może takiego teatru nie było?

A tym okularnikom z "Ulubionej" postawiłam kawę i ciastka...

4. Fanfary

Spotkałam ich w moim osiedlu. Z klejem w kubelku i plakatami namawiającymi do wyborów pod

pachą, jasnowłosi dwunastoletni chłopcy. Poprosiłam, by dali jeden na pamiętkę, powiedziałam, że mieszkam w Kanadzie. Podarowali trzy różne i opowiedzi o tym jak weszli w tę pracę, o swojej pomocy przy kolportowaniu osiedlowego pisma "Chomiczówka", o udziale w kampanii wyborczej kandydata z osiedla. "Może chce się pani z nim spotkać. Pan Siwicki to wspomniały człowiek".

Takich jak ci chłopcy i pan Siwicki jest wielu: Beaty zaangażowane w szkoły środowiskowe i od radzanie oświaty w ogóle, Anny próbujące odrodzić samorząd osiedlowy, panie Ireny walczące z biurokracją przy biurku własnym i sąsiednich. Są ludzie organizujący zbiórki pieniędzy w osiedlu na stały fundusz pomocy. Powstały nowe społeczne humanitarne i użytkowe organizacje - pomoc policji, pomoc Mazowieckiemu, pomoc nauczycielom, wreszcie pomoc dzieciom - ofiarom Czarnobyla.

Obok zmęczonych, zniechęconych i rozgoryczonych nieszczęśliwych ludzi wciąż są optymiści, którzy do codziennego życia włączyli zapal.

5. Kołysanka

Sporo czasu spędziłam z rodziną, dalszą i bliższą. To były naprawdę wzruszające chwile. Patrzyli na mnie ciepło, mówili do mnie "Two-neczko", interesowali szczerze moim losem, chwaliłi. Zapraszali nas do swoich domów i starali ugościć. "A może zjesz bananka?" - pytano niemal w każdym domu moją córkę.

Z mamą nigdy chyba nie rozmawiałam tak ciepło i chyba nigdy tak wyraziście nie widziałam jej troski o nas. Wzięła urlop, by móc dzień i noc opiekować się swoją wnuczką, a córeczce gotować obiady, podsuwać pod nos śniadanka... Nawet pieniądze gotowa była mi dawać.

Chyba dopiero w te majowe dni w Warszawie pojęłam czym dla człowieka jest Rodzina. Nigdy nie zdawałam sobie sprawy z tej emigracyjnej straty. Też skniłam za najbliższymi, wiedziałam, że dzieci boleśnie odczuły rozłąkę z babcią, ale dopiero teraz dotarł do mnie ten nieuchwytny, mistyczny niemal związek w

rodzinie, nawet tej dalszej. Weronika była z babcią często. Zabierałam ją tylko wtedy, gdy chciałam jej pokazać Warszawę lub ją - innym bliskim mi ludziom. Żyła się z nimi znów bardzo. Na lotnisku płakały obie babcie i ona. Ja byłam zbyt zdenerwowana bym mogła płakać. Czekala mnie długa droga i do tego... samolotem.

Scisnęło mi się serce kiedy wsiadając do Airbusa rozpoznałam dwie rozpaczliwie machające figurki. "Znowu im odjeżdżamy" - pomyślałam. Nawet radość, że wracamy do domu nie przełamała tego smutku.

Samolot już leciał kiedy Weronika zaczęła nucić: "Siwa chimurka plynie po niebie, siwy świerszczyk w kominie spi". Łzy napłynęły mi do oczu. Tę kołysankę śpiewała mi jeszcze babcią. Dlaczego nigdy nie zaśpiewałam jej Weronice?

Dobrze, że pojechaliśmy do Polski. Dobrze, że zobaczyłam to, wszystko co zostawił mi, zrywałałam się, walczyłam, próbowałam zrozumieć... Oto wracam bogatsza o doświadczenia, a moja mała córeczka śpiewa polską kołysankę, której nauczyła jej babcia...

IWONA MAJEWSKA

Polska90. Foto Maciej Kurowicki

OGLĄDANE
Z KANAPY

"BARYTON"

Zapraszam Państwa na jeden z ciekawszych filmów polskich. - "Baryton" w reżyserii Janusza Zaorskiego, według scenariusza Feliksa Falka.

Akcja toczy się w pierwszej połowie lat trzydziestych, bohaterem jest wielki śpiewak polskiego pochodzenia, Antonio Taviatini. Życie jego toczy się w otoczeniu satelitów mniej czy bardziej wyrachowanych, z mniejszym lub większym talentem wykorzystujących swe koneksje z artystą do osiągnięcia własnych korzyści.

Pewnego dnia śpiewak pojawia się w swym rodzinnym mieście, wzbudzając przyjazdem i zapowiedzią koncertu powszechny entuzjazm. Nikt nie przewiduje, że ta podróż Taviatini stanie się ostatnim etapem w jego artystycznej karierze. Mistrz traci bowiem głos i to zdarzenie powoduje najróżniejsze reakcje w jego najbliższym otoczeniu, znaczące zmiany w konfiguracji - wytrawni gracze zaczynają grę o wielką stawkę...

Film ogląda się z dużym zainteresowaniem, a to dzięki sensacyjnej akcji, szybkości, żywości, dobremu rysunkowi sytuacji i postaci. Sam Taviatini jest postacią bardzo niejednoznaczną, ciekawą. Trochę megaloman, momentami sentymentalny, niezbyt uczciwy, na pewno słaby i chwiejny, nie potrafiący pokierować własnymi losami, zdający się na innych w decyzjach najbardziej kluczowych, nabiera na ekranie życia dzięki świetnej interpretacji Zbigniewa Zapasiewicza. I choćby dla doskonałej gry aktorskiej (film obsadzony jest najlepszymi polskimi aktorami) warto "Baryton" zobaczyć.

Film udostępniony do wypożyczenia w księgarni "ARKADIA", 1600 Bloor Street West, TEL. 533-8011

JOANNA SCHETYNA

TO NIE TAK

Korzystając z okazji chciałbym zabrać głos w sprawie małej "recenzji" serialu "Nad Niemnem" pióra p. Joanny Schetyny.

Otóż tak się składa, że jestem autorem scenografii do filmu "Nad Niemnem" (około 3 godz.) oraz serialu TV - 4 godz. (o którym mowa w recenzji).

Miło mi było przeczytać, że telewizyjna adaptacja powieści generalnie podoba się recenzentce i jest taka "jaką chcemy widzieć" oraz, że "jest wierna oryginałowi z zachowaniem drobnych nawet szczegółów". Natomiast trochę mnie zabolalo podkreślenie "uchybień" przez p. Schetynę. Nie dlatego, że są, tylko że chyba nie takte jakle recenzentka wymienia. A mianowicie: tylko nam, realizatorom tegoż przedsięwzięcia wiadomo jak trudno było i ilu argumentów musieliśmy użyć (nawet w stosunku do siebie nawzajem), aby zrealizować film wierny i odpowiadający prawdzie historycznej (myślę tu o pracach ikonograficznych, wszelkiej dokumentacji, wyborze prawdopodobnych miejsc zdjęciowych, adaptacjach terenu i architektury, jak też późniejszym realizowaniu tych zamierzeń).

Od początku bowiem wiadomo było, że przeznaczony budżet tego filmu jest za mały, aby móc zrealizować sceny plenerowe oraz dworskie tam, gdzie się powinno. Jedynym na to sposobem było "zaciśnięcie zębów", i zrealizowanie zdjęć przed terminem, aby pokryć zwiększone wydatki na inscenizację i kosztowne wyjazdy plenerowe (niezbędne, gdyż Niemen to nie "rzeczka" i płynie w określonym ukształtowaniu terenu). I to się udało.

Jednocześnie powiedzieliśmy, że nie możemy sobie pozwolić na uchybienia natury prawdy historycznej, gdyż byłoby to oszustwem w stosunku do ogromnej rzeszy ludzi z Wileńszczyzny, którzy marzyli oraz czekali na pojawienie się tego serialu oraz filmu. Dlatego też, konsul-

towaliśmy swoje wiadomości z posiadaną dokumentacją (m.in. ja opierałem się na rycinach oraz opisach architektoniczno-obyczajowych - Z.Glogera) oraz z konsultantami historykami od wnętrz i kostymów (m.in. z prof. A.Jaroszewskim), kostumograf tego filmu p. Barbara Śródka-Makówka, jak też ja, posiadamy niezbędną dokumentację fotograficzną, jak też opisową, i w niej uszyto lub dobierano kostiumy. Tak że stwierdzenie "również stroje (zwłaszcza strój weselny wiejskiej panny młodej) nic nie ma wspólnego z tradycjami" jest krzywdzący nas i wprowadzający w błąd czytelnika.

Już w Polsce jeżdżąc z pokazami tego filmu spotykałem się z zarzutami, że "wioska jest za czysta, przesadnie wymalowana, dekoracyjna, po prostu cepelia". Śmiejąc się odpowiadałem na to, że 40 lat komunizmu wyrobiło w społeczeństwie poczucie "swoistej" czystości, i że ludzie wychowani w tym systemie nie potrafią zrozumieć, że kiedyś do ślubu jak też i na żniwa szło się jak na święto. Oczywiście obejście domu też było "wypleszczone" z zadbanym ogródkiem, pięknymi malwami, uporządkowane oraz odmalowane. Zresztą i Eliza Orzeszkowa na kartach swojej powieści ustami Justyny przekazuje podziw nad zadbanymi domostwami Bohatyrowiczów.

Tak, że było to moje celowe zamierzenie artystyczne. Co innego, gdy swego czasu współpracowałem, przy realizacji filmu "Noce i Dnie" była konieczność pokazywania różnego stanu zadbania gospodarstw, domostw, ulic i miast i wtedy celowo "nakładaliśmy" swoją filmową "patynę czasu" w poszczególnych obiektach zdjęciowych.

Także nie spodziewałem się, że tu w Kanadzie spotka mnie zarzut, że "stroje nie mają nic wspólnego z tradycjami".

Uprzejmie prosiłbym o nawiązanie ze mną listownego kontaktu przez p. Joannę Schetynę i wytłuma-

czenie mi, w których to strojach i co jest niezgodnego. Będę głęboko zobowiązany, tym bardziej, że rzeczywiście nie ma ludzi nieomylnych i być może...

Natomiast co do "śpiewnego" sposobu mówienia Bohatyrowiczów, to jest to rzecz dyskusyjna. A mianowicie: najprawdopodobniej chodzi recenzentce o postać Fabiana, który rzeczywiście najmocniej wygrywał tę melodyjność, ale to już sprawa interpretacji aktora p. J.Nowaka, natomiast historycznie, jest to dopuszczalne, gdyż ludzie ci żyli na co dzień w społeczności także rosyjskiej i wszelkie lekkie naleciałości były możliwe.

Jako przykład podam, że drobne detale architektoniczne, sposoby malowania dworów, budynków, jak też grupy krzyży we wsiach na Wileńszczyźnie były polskie jak też litewskie i rosyjskie. Nie na darmo w jednej ze scen scenerię wiejską tworzą grupy krzyży prawosławnych (dokumentacja z opisów Z.Glogera). Przepraszam, że tak się rozwdzę, ale jako twórca scenografii do tego filmu, który uczciwie (wraz z moimi podwładnymi) podchodzi do wykonywanego zawodu, troszkę czuję się zaskoczony tymi zarzutami.

Chciałbym jednak zaznaczyć, że osiągnąłem ogromną satysfakcję spotykając się z reakcją ludzi z Wileńszczyzny, dla których, przede wszystkim, ten film został nakręcony i którzy po premierze oraz pokazach filmu mieli łzy w oczach, a w ustach słowa pochwał i zachwytów, że "nareszcie przypomnieli sobie swoje lata młodości oraz zobaczyli swoje rodzinne strony". A o to przede wszystkim chodziło, żeby chociaż trochę szczęścia dać tym ludziom, którzy utracili ojczyznę w 1939 r. i żeby teraz mogli zajrzeć za te "druty kolczaste" postawione przez komunistów.

Kończąc pozostaję w szacunku i ponieważ jestem autorem scenografii jeszcze paru filmów będących w posiadaniu wypożyczalni video, czekam na następne recenzje i możliwość wymiany poglądów.

Z poważaniem

ZENON P. RÓŻEWICZ

Ziggy Pop Production
prezentuje

KORA & MAANAM

Tylko jeden koncert w Toronto
Sobota, 13 października 1990, godz. 20

THE MUSIC HALL THEATRE

147 Danforth Ave., Toronto, Ont. (stacja metra Chester)
Bilety w cenie \$20 do nabycia przed koncertem

DOSTAWCY

Dla Miasta i Metropolii Toronto

Jeżeli wasza firma nie figuruje jeszcze na liście dostawców produktów i usług, które chcielibyście sprzedawać dla miasta i Metropolii Toronto dzwońcie do Department of Purchasing and Supply, Ms. Laskey (416) 392-7352 i proście o Bidder's Application Form.

Jeżeli sprzedajecie produkty chroniące środowisko i życzyście sobie, by firma umieszczona w naszym Directory of Environmentally Sound Products, prosimy skontaktować się z Ms. A. Carino (416) 392-7311

Firmy muszą dostosować się do wymogów miasta wchodzących w zakres Worker's Rights.

J. D. Duncan, B. Comm, CPPO.
Commissioner of Purchasing and Supply

City of Toronto

Ważna wiadomość 8 października (poniedziałek) w Thanksgiving Day Holiday nie będzie wywozu śmieci na terenie Toronto.

- Śmieci wywożone normalnie w poniedziałek będą zabrane we czwartek, 11 października
- Niebieskie skrzynki należy wystawiać we środę 10 października.

Uprasza się o utrzymywanie Toronto w czystym stanie wystawiając śmieci w wyznaczonych dniach. Nie należy wkładać ostrych i szklanych przedmiotów do plastikowych worków, oraz używać plastikowych toreb po zakupach jako torby na śmieci.

Nicolas Vardin, P. Eng.
City Engineer and
Commissioner of Public Works

PRÓBA PRZED WEMBLEY NA MINUS

W towarzyskim meczu sprawdzanie przed Wembley Polska przegrała w Bukareszcie z Rumunią 2:1. Obydwie drużyny nie wystąpiły w swych najsilniejszych składach. Brakowało wielu piłkarzy, którzy grają w zagranicznych klubach. Z polskich cudzoziemców zabrakło Dziekanowskiego, Wdowczyka i Prusika. Byłi natomiast Józef Wandzik i Krzysztof Natwiza (Panathinaikos Ateny), Zbigniew Kaczmarek (Auxerre), Ryszard Tarasiewicz (Nancy), Jacek Ziobler (Montpellier) i Jan Furtok (Hamburger SV).

Spotkanie w Rumunii można określić jako mecz niewykorzystanych okazji z obydwu stron. Szczególnie zadziwiała bezradność polskich napastników. Nie popisała się także polska obrona. Bako w 38 minucie nie zdołał utrzymać w rękach silnego strzału Sabana, który dobił zdobywając prowadzenie 1:0 Lazar. Po przerwie bronili Wandzik, który został pokonany w 72 minucie przez

Rotariu po szkolnym błędzie polskich obrońców. Jedyną bramkę dla barw polskich zdobył w 81 minucie po ładnym podaniu od Kubickiego Robert Warzycha.

Eliminacyjny mecz mistrzostw Europy z Anglią już tuż, tuż - 17 października na Wembley, więc trener Andrzej Strelau nie miał zadowolonej miny.

Prawdopodobnie łatwiejsza próba czeka Polaków 10 października w Warszawie, gdzie dojdzie do meczu z innym uczestnikiem turnieju "Italia '90" - reprezentacją USA. Będzie okazja do rewanżu za porażkę 1:3, jakiej doznali podopieczni trenera Strelaua podczas pobytu w Ameryce kilka miesięcy temu.

Po spotkaniu z USA krótkie zgrupowanie w Ząbkach koło Warszawy i wyjazd do Londynu na mecz z Anglią. Natomiast reprezentacja USA rozegra 17 października towarzyski mecz z Jugosławią w Zagrzebiu.

DRUŻYNY PUCHAROWE W FORMIE

Rewanżowe mecze pierwszej rundy europejskich pucharów odbędą się w środę 3 października, a czwórka polskich drużyn pucharowych spisała się dobrze w 10 kolejce. Legia, GKS i Zagłębie L. wygrały, Lech przegrał nieznacznie w Łodzi, ale po meczu stojącym na bardzo dobrym poziomie. Duże szanse na awans do drugiej rundy mają Legia, GKS i Lech, które wygrały po 3:0 pierwsze mecze odpowiednio z Swift Hesperange, Turun Palloseura i Panathinackos Ateny. Zagłębie Lubin chyba nie odrobi strat na boisku w Bolonii.

WYNIKI 10 kolejki I LIGI:

Igloopol Dębica - Wisła Kraków 1:0
Ruch Ch. - Zagłębie Lubin 0:1
Olimpia Poznań - Motor Lublin 0:2
Hutnik Kraków - Górnik Zabrze 2:0

Zagłębie Sosnowiec - Legia W-wa 1:3
Stal Mielec - Śląsk Wrocław 5:1
ŁKS Łódź - Lech Poznań 1:0
Zawisza Bydż. - GKS Katowice 0:1
TABELA I LIGI:

1. GKS Kat.	16	13:5
2. Zagłębie Lub.	15	12:6
3. Hutnik Kraków	14	17:10
4. Igloopol Dębica	13	14:7
5. Wisła Kraków	12	12:7
6. Górnik Zabrze	11	21:13
7. Zawisza Bydż.	11	13:11
8. ŁKS Łódź	11	10:9
9. Legia Warszawa	9	10:9
10. Ruch Chorzów	9	6:8
11. Olimpia Poznań	9	10:16
12. Lech Poznań	8	21:14
13. Motor Lublin	7	8:13
14. Stal Mielec	6	10:15
15. Śląsk Wrocław	6	10:22
16. Zagłębie Sosnowiec	3	6:28

WYNIKI 11 kolejki II LIGI:

Lechia Gdańsk - Pogoń Szcz. 3:1
Odra Wodzisław - Polonia Byt. 2:1
Jagiellonia Biał. - Górnik Wałb. 1:0
Slarka Tarn. - Ostrowia Os.Wlk 2:0
Stal Rzeszów - Stilon Gorzów 0:1
Zagłębie Wałb. - Stal St.W. 0:0
Miedź Legnica - Raków Częst. 1:1
Widzew Łódź - Resovia Rzeszów 3:0
Szombierki Byt. - Korona Kielce 0:1
Gwardia W-wa - Hutnik W-wa 1:2

TABELA II LIGI:

1. Stilon Gorzów	18	16:2
2. Miedź Legnica	17	20:7
3. Stal St. Wola	17	14:4
4. Raków Częst.	15	18:10
5. Widzew Łódź	15	16:11
6. Slarka Tarnobrzeg	13	15:12
7. Zagłębie Wałbrzych	13	9:7
8. Polonia Bytom	12	13:9
9. Stal Rzeszów	11	15:12
10. Lechia Gdańsk	10	14:11
11. Jagiellonia Biał. Korona Kielce	10	8:13
13. Szombierki Byt.	9	7:10
14. Górnik Wałbrzych	8	7:11
15. Odra Wodzisław	8	8:16
16. Ostrowia Os.Wlk	8	8:17
17. Resovia Rzeszów	8	7:16
18. Pogoń Szczecin	7	13:18
19. Gwardia W-wa	6	13:18
20. Hutnik W-wa	5	8:20

MIESZANKA AGENCYJNA:

Wyniki spotkań polskich drużyn w I rundzie europejskich pucharów w piłce ręcznej: mężczyźni - PE - Pogoń Zabrze - Kolding (Dania) 24:17, PZP - Korona Kielce - Banik Karvina 23:23. Puchar Federacji - Wisła Płock - Empor Rostock 24:18; kobiety - PE - AZS Wrocław - Empor Rostock 23:18; PF - Piotrcovia - Skuru Nacka (Szwecja) 23:15.

Przedstawiciele obu części Berlina powołali spółkę-komitet organizacyjny "Olimpiada Berlin 2000 GmbH". Kapitał zakładowy wynosi 100 tys. marek. Zdanem burmistrza Berlina Zachodniego Waltera Mompera jeszcze w tym roku zwiększy się

on co najmniej do miliona marek. Dodał, że kilka wschodniemieckich miast, m.in. Drezno, Erfurt, Lipsk i Schwerin już zadeklarowały poważne sumy.

W samochodowych mistrzostwach świata Formuły 1 Grand Prix Hiszpanii na torze w Jerez wygrał obrońca tytułu Francuz Alain Prost na Ferrari. Drugi był Mansell (Ferrari), a trzeci Włoch Nannini (Benetton-Ford). Zwycięstwo Prosta w Jerez było jego piątym zwycięstwem Grand Prix w tym sezonie i 44 w karierze. Brazylijczyk Senna prowadzący w klasyfikacji łącznej nie ukończył wyścigu z powodu defektu silnika w samochodzie McLaren-Honda. Senna wygrywając w Jerez miał szansę (przy słabej postawie Prosta) na zapewnienie sobie tytułu mistrza świata. Tak walka pomiędzy nim a Prostem będzie trwała do końca. Do rozegrania pozostały jeszcze dwa wyścigi Grand Prix Japonii i Australii. W klasyfikacji łącznej prowadzi Senna - 78 pkt przed Prostem - 69.1 Austriakiem Bergerem (McLaren-Honda) - 40 pkt. Na torze w Jerez Prost przejechał trasę 308 km z przeciętną szybkością 171 km/godz.

John McEnroe po raz pierwszy od ponad roku wygrał turniej tenisowy. W finale turnieju w Bazylei McEnroe pokonał Jugosłowianina Gorana Ivanisewica 6:7 (4:7), 4:6, 7:6 (7:3), 6:3, 6:4. Zwycięstwem w Bazylei było dla McEnroe 76 zwycięstwem turniejowym w grze pojedynczej.

51-letni trener sowieckich piłkarzy Walery Łobanowski stracił posadę selekcjonera reprezentacji, ale nie ma zamiaru trafić do sportowego lamusa. Przyjął wieloletnią pracę z kijowskim Dynamem i reprezentacją ZSSR trzema zawałami, wybrał się jednak do Zjednoczonych Emiratów Arabskich, nie rozpieszczających nikogo łagodnością klimatu. Umowa opiewa na okres dwuletni i jest nie tak atrakcyjna jak kontrakty poprzedników Łobanowskiego na stanowisku trenera kadry. Miejsce w prasie pisze: "Łobanowski otrzy-

ma miesięczną gażę nieco niższą niż poprzednicy - ponad 30 tys. dolarów miesięcznie".

W Warszawie odbyła się uroczystość odsłonięcia i poświęcenia pomnika Józefa Piłsudskiego. Stał on na terenie Akademii Wychowania Fizycznego na Bielanach. Jest to granitowe popiersie marszałka autorstwa Alfonsa Karnego, wykonane ponad pół wieku temu. Na postumencie widnieją dwie daty: 1949 - rok, w którym pozbawiono AWF imienia J. Piłsudskiego; i 1990 - rok, w którym imię przywrócono.

W trakcie uroczystości odprawiona została msza polowa, odbył się również apel poległych, oddano hołd pamięci absolwentów, studentów i pracowników CIWF oraz AWF poległych i zamordowanych podczas II wojny światowej. W uroczystości wzięli udział uczestnicy zjazdu absolwentów warszawskiej AWF, uczelni obchodzącej w tym roku 60 rocznicę istnienia.

W stolicy Korei Płd. prezydentowi MKOI J.A. Samaranchowi została wręczona pokojowa nagroda Seulu. Juan Antonio Samaranch otrzymał tę nagrodę za przyczynienie się do sukcesu igrzysk olimpijskich w 1988 r. W uroczystości wzięli udział prezydent Korei Płd. Roh Tae-Woo. J.A. Samaranch postanowił przekazać nagrodę - 300 tys. dolarów - muzeum olimpijskiemu w Lozannie.

W eliminacyjnym meczu piłkarskich Mistrzostw Europy w grupie I Czechosłowacja pokonała w Koszycach Islandię 1:0. Mecze towarzyskie: Szwecja - Bułgaria 2:0, Włochy - Holandia 1:0.

Mistrzostwo Polski w narciarstwie wodnym w trójkombinacji wywalczyli w Augustowie Marzena Lichy (Zefir Bytom) i Krzysztof Wancewicz (Sparta Augustów). Drużynowo najlepsza była Sparta Augustów.

Mistrzyni olimpijska i brązowa medalistka mistrzostw Europy w rzucie oszczepem, Petra Felke w wywiadzie

dla "Der Spiegel": "Medal zdobyłam do NRD i dla siebie. Przez osiemnaście lat otrzymywałam niezbędną pomoc, która umożliwiła mi osiągnięcie wysokich wyników. Te możliwości stworzyło mi państwo, a nie jakaś pojedyncza osoba. Dlatego nie rozumiem lekkoatletów mówiących dzisiaj: zostaliśmy wykorzystani".

Franco Ballerini

Włoch Franco Ballerini z grupy Del Tongo (na zdjęciu) wygrał wyścig Grand Prix w Montrealu zaliczany do klasyfikacji Pucharu Świata. 25-letni Włoch przejechał 224 km (14 okrążeń) w czasie 6 godz. 2 minut i 46 sek. Drugie miejsce zajął Szwajcar Wegmuller - 1:22 straty, a trzecie Belg Moreels - 1:42. Kanadyjczyk Bauer był piąty - 2:49 za zwycięzcą. Wyścig został rozegrany w bardzo trudnych warunkach atmosferycznych: bez przerwy lało i wiał silny, lodowaty wiatr.

Rozmowa z Franciszkiem Szlachcicem byłym szefem SB i ministrem spraw wewnętrznych PRL.. Opowiada

JAK WERBOWANO AGENTÓW SB

Ciąg dalszy z poprzedniego numeru

- Czy w taki sam sposób - zamknięciem, szantażem, obietnicami, werbowano i później współpracowników, już własnymi siłami?

- Myśmy sami zabrali się do tego po 1947 r. Najwięcej werbowano w okresie masowego zakładania tezek. Na terenie olsztyńskiego, gdzie pracowałem w tym okresie, była taka idea, żeby w każdym obiekcie, w każdej miejscowości, w każdym ugrupowaniu, czy środowisku, mieć informatora. Takich informatorów mieliśmy wtedy ponad 10 tysięcy. Trwał wtedy swoisty "wyścig pracy" w werbowaniu informatorów. Kto zwerbował więcej, był chwalony i nagradzany, kto miał mniej, starał się nadgonić.

- To dawało chyba okazję do nadużyć, do fikcji, do wpisywania "martwych dusz".

- Oszustw było co niemiara. Stworzył się cały mechanizm oszukiwania resortu przez samych jego pracowników. Falszowali spisy informatorów, sami pisali informacje od fikcyjnych agentów, podpisywali im koledzy, siostra, szwagier - powstał cały mechanizm oszustwa. Sądzę, że więcej niż jedna trzecia informatorów to była lipa. Kiedy w 1956 r., gdy byłem w Katowicach, przyszła decyzja, by zniszczyć wszystko co niepotrzebne - przejrzelśmy teczki tajnych współpracowników i zniszczyliśmy chyba 20 tysięcy tezek. Potem już te werbunki były rzadsze, mniej werbowano, ale bardziej pewniaków, po czym w latach siedemdziesiątych, a zwłaszcza osiemdziesiątych, jak mi mówiono,

znów nastąpiła tendencja do poszerzenia werbunków.

Spytał pan, na jakich podstawach werbowano. Były trzy główne podstawy werbowania: uczucia ideowe, opłata i materiały kompromitujące.

- Uczucia ideowe? Można mówić o czymś takim w przypadku konfidentów?

- Oczywiście. Wielu ludzi wierzyło w socjalizm, zwłaszcza na początku, uważało, że trzeba nam pomagać, że to jest potrzebne. Powiem panu, że werbunków na tej podstawie była większość, jakieś 60-70 procent. Płatnych było jakieś 10-15 procent - umawialiśmy się po prostu, że będziemy komuś płacić za informacje, jednym regularnie, innym nieregularnie - a reszta to ci, na których były materiały kompromitujące. Złapało kogoś na czymś, nie chciał siedzieć albo mieć kłopotów - szedł na współpracę.

- Na przykład jak ktoś spowodował krakę po pijanemu i nie chciał stracić prawa jazdy?

- Na przykład. Oczywiście nie każdy szedł na współpracę i nie każdy kto się zgodził, informował, ale ten mechanizm szantażu istniał.

- Czy w tej grupie mieścił się również szantaż paszportowy?

- Tak, w tej trzeciej grupie mieścił się cały mechanizm szantażu i łapania ludzi.

- Ile na ogół płacono informatorom płatnym?

- Bardzo różnie i nie zawsze to były pieniądze. Często załatwiano im na przykład przydziały na maszyny, samochody, działki, mieszkania. A w gotówce były to różne sumy. W ministerstwie niektórym agentom

płacono bardzo dużo, ale w terenie nie były to wielkie sumy. I nie płacono regularnie, ale za wyniki i przy różnych okazjach: na urodziny, święta, czasem dawano podarki.

- Czy w budżecie resortu były na to wydzielone konkretne fundusze?

- Był wyodrębniony fundusz operacyjny i z niego to szło. Ale ogólnie była to bieda i ubóstwo, w porównaniu z tym, co choćby przed wojną płaciła policja agentom wśród komunistów. To było tyle, że dom można było wybudować. Bez porównania więcej płaciła policja amerykańska, francuska, austriacka. U nas - można powiedzieć - było to wręcz działość.

- Kiedy był pan ministrem, ilu tajnych współpracowników mieliście w całym kraju?

- W skali kraju mogło być około stu tysięcy.

- Czy wtedy, na początku lat siedemdziesiątych, nadal "ideowi" stanowili większość?

- Nie, tych było wówczas około 30 procent, połowę albo trochę więcej stanowili zwerbowani na podstawie szantażu, a reszta to płatni.

- Jaki był pożytek z tej armii konfidentów?

- Słuszne pytanie, bo sama liczba nie mówi wszystkiego. Można było przecież kogoś zwerbować, posłać na kontakty, ale on niczego konkretnego nie przynosił: nic się nie zdarzyło, niczego się nie dowiedział, kręcił, nudził i trzeba było z niego zrezygnować. Ale byli i ludzie, którzy, powiedziałbym, w naturze mają potrzebę donoszenia. Taki skarżył na kolegów w przedszkolu i w szkole i będzie donosił całe życie: jak nie do MSW, to dyrektorowi przedsiębior-

stwa. W czasie, kiedy byłem wiceministrem i ministrem, takich, którzy sami zgłaszali się do współpracy z potrzeby donoszenia, było jakieś 20 procent wśród wszystkich zwerbowanych. Przyznam się panu, że mnie osobiście to przerażało - ile w Polakach tkwi zawiści i chęci bezinteresownego szkodenia drugiemu.

- Jaką wartość miały te donosy?

- Do wszystkich tych materiałów należało podchodzić bardzo ostrożnie. Bardzo dużo było naciąganych. Ktoś w sytuacji trudnej podpisał zobowiązanie do współpracy i potem albo wymyślał różne rzeczy, albo naciągał, żeby się wywiązać i nie ponieść konsekwencji.

- Jak wyglądało takie zobowiązanie do współpracy? Czy był to specjalny formularz?

- Na ogół dążono, żeby werbowany sam pod dyktando napisał taką formułkę, cytując z pamięci: "Ja, taki i taki, zobowiązuję się do współpracy z organami bezpieczeństwa i do informowania ich o wrogiej działalności, fakt ten utrzymam w ta-

jemnicy, a doniesienia będę podpisywał pseudonimem takim i takim". I takie zobowiązanie gdzieś tam jest, i nawet jeśli on nikomu nie zaszko- dził, to ma w zyciorysie tę skazę. Jeśli nawet już nie żyje, to jest jego rodzina, rodzina konfidenta. Dlatego trzeba to wszystko zniszczyć, spalić, zetrzeć tę całą hańbę donosicielstwa.

- Co mogło grozić współpracownikowi, który podpisał zobowiązanie pod presją, a potem robił wszystko, by nie informować: kluczył, unikał, albo wprowadzał w błąd, pisał bzdury z sufitu?

- Jeśli na kogoś były mocne materiały kompromitujące - można było zrobić mu sprawę. Jeśli nie - można go było z pracy usunąć, paszportu nie dać, poddać kłopotliwym naciskom, rewizję zrobić. Po to zresztą było zobowiązanie, żeby w razie czego zagrozić - ujawnimy.

- Kto miał prawo werbować tajnych współpracowników?

- Wszyscy pracownicy operacyjni.

- A kto od współpracowników

odbierał informacje?

- Ci sami, oni już pracowali razem na bieżąco.

- Czyli praktycznie nie było nad nimi żadnej kontroli. Współpracownik mógł informować oficera SB o groźbie inwazji Marsjan, ten meldować swoim przełożonym o rozpracowywaniu groźnej grupy, a ci z kolei przesyłać to dalej. Powstawała piramida bzdura, opłacana z pieniędzy podatników, bo przecież ten oficer mógł płacić informatorowi za rewelacje z Marsa - albo mówić swoim przełożonym, że płaci z owego "funduszu operacyjnego".

- Dotyka pan istotnej kwestii. W latach sześćdziesiątych analizowaliśmy efektywność działania tajnych współpracowników i okazało się, że tylko około 15 procent naprawdę informowało. Reszta nie informowała, albo dawała rzeczy bez wartości.

- Ale pieniądze brali, albo może jeszcze częścię brał je - na rachunek informatorów - oficerowie operacyjni.

- Tak, w tym się kryły możliwości

Powitanie na lotnisku Okęcie "bohaterskiego przywódcę narodu kubańskiego" Fidela Castro. Od lewej: gen. Jaruzelski, Szlachcic, Jaroszewicz, Castro, Gierek

ci gigantycznych nadużyć. Wszystkiego nie dało się nadzorować.

Natomiast chcę panu powiedzieć, w jaki sposób zdobywało się informacje najbardziej wartościowe, bezinwestycyjnie i bez kompromitowania ludzi. Mistrzem w tej dziedzinie była pułkownik Luna Brystygierowa, dyrektorka Departamentu V w MBP, zajmującego się całą nadbudową, tym czym później pięć departamentów MSW. To była córka przedwojennego adwokata, bardzo zamożna osoba, bardzo ładna - nogi tylko miała trochę grube. Kochał się w niej - co było wielkim paradoksem - Bolesław Piasecki. Ładna para z nich była: ona brunetka, on blondyn, typowy aryjczyk. Brystygierowa, osoba inteligentna, miała mnóstwo kontaktów z wieloma ludźmi z rozmaitych środowisk - politycznych, naukowych, artystycznych. Od nikogo nie żądała zobowiązań, nie zakładała teczek, a dowiadywała się wszystkiego, czego chciała. Była więc zupełnie odrębną kategorią ludzi, trudno nawet powiedzieć czy współpracowników, o których nikt nie wie - można się tylko domyślać niektórych nazwisk - a z których był bardzo duży pożytek.

- Może pan podać niektóre nazwiska, których nie musi się pan domyślać, gdyż zna je pan na pewno?
- Żadnych nazwisk tajnych współpracowników podawać nie mogę.

- Jakże grupy społeczne były najbardziej podatne na współpracę?

- Najbardziej podatni byli robotnicy, którzy z klasowych pobudek chcieli pomagać. Na drugim miejscu postawiłbym arystokrację ziemską. Oni na ogół nie odmawiali współpracy. Jak zdażyłem się zorientować, podobnie było w ZSSR i innych krajach socjalistycznych.

- Żeby zamknąć temat tajnych współpracowników SB. Powiedział pan, że wśród sankcji stosowanych wobec nielejalnych i opieszałych współpracowników, było zwolnienie z pracy.

- Tak, resort miał taką możliwość.

- A więc prawdą jest, że każdy kadrowiec dużej instytucji był ważnym człowiekiem?

- Trudno mi powiedzieć, czy ich werbowano. Natomiast wytworzył się taki klimat, że kadrowcy - mogą powiedzieć, że wszyscy - chcieli mieć dobre stosunki z oficerami opiekującymi się zakładami pracy. Bez opinii tych oficerów oni nie mogli zostać kadrowcami - stąd sami starali się współdziałać, nawet bez oficjalnego werbowania.

- Czy prawdą jest, że i każdy pilot wycieczek zagranicznych?

- Na ogół - choć nie wszyscy - są to dawni pracownicy aparatu bezpieczeństwa, którzy mieli określone zadania. To jest dość lukratywna posada i wielu stara się tam trafić i utrzymać. A więc w każdej grupie wycieczkowej - na Wschód, czy na Zachód - pilot, kierownik czy osoba prowadząca - to ludzie związani z resortem. Przynajmniej w ten sposób, że przed wydaniem uprawnień sprawdzono ich w MSW, a to ma duży związek.

- Oprócz tego w wielu instytucjach turystycznych, zwłaszcza w "Orbisie", zatrudnienia byli niejawni funkcjonariusze SB, którzy tam pracowali, mieli w swych dowodach pleczątki tych instytucji, ale byli naszymi pracownikami kadrowymi, prawda?

- To było tak. W instytucjach, które miały styk z zagranicą, kilka etatów zajmowali pracownicy MSW. Czasami mówiono o nich, że pracują pod przykryciem.

- To znaczy w MSZ, MHZ, w centralach handlu zagranicznego, w liniach lotniczych LOT, w urzędach celnych?

- Prawdopodobnie wymieniał pan instytucje mające styk z zagranicą.

- A w aparacie partyjnym PZPR lub stronnictw satelickich?

- Nie, tam nie.

- A w prokuraturze i sądownictwie?

- Też nie. Mogę pana zapewnić, że w Polsce ani prokuratorzy, ani sędziowie nigdy nie byli niejawnymi pracownikami SB.

- Skąd więc taka dyspozycyjność prokuratorów, a w dużym stopniu i sędziów, wobec poleceń Rakowieckiej? Przecież w wielu sprawach nie tylko politycznych, ale i gospodarczych, jak nawet kryminalnych o

szczególnym charakterze, tam de facto zapadały wyroki?

- Nie mogę powiedzieć, żeby było jakieś nękanie prokuratorów czy sądów ze strony oficerów MSW, tak jak to było w innych instytucjach, które miały swoich opiekunów z ramienia aparatu. W prokuraturze i w sądownictwie takich opiekunów nie było.

- Powiedział pan jednak, kiedy mówiliśmy o sprawie zamachowca, że były wtedy "dogadywania się" z prokuratorami i sędziami. Jakże to metody?

- To wynikało z systemu, który zakładał, że po aparacie partyjnym najbardziej uprzywilejowaną rolę przy ferowaniu włączających ocen i opinii miało bezpieczeństwo. To była, po Komitecie Centralnym, najważniejsza instytucja: myśmy się liczyli, nam najbardziej ufano, myśmy mieli największy wpływ na życie kraju, myśmy byli ci lepsi i nasze propozycje brano pod uwagę. Stąd też, gdy chodziło o procesy i wyroki, nasze prośby traktowano jako zalecenia.

Oczywiście to wszystko zależało od ludzi. Jeden prokurator się nie bał i zachowywał niezależność, inny wolał iść na ugodę. Był na przykład taki Naczelny Prokurator Wojskowy - Marian Ryba. On się nie bał. Było z nim zawsze dużo awantur, trzeba go było przekonywać, łamać w Komitecie Centralnym, ale on nie słuchał, nie chciał. Potem go usunięto oczywiście. Odważny był również Prokurator Generalny - Kazimierz Kosztirko - też go usunięto, jak wiadomo. Ale tego Ryby u nas znieść nie mogli, bo się nie poddawał. Pamiętam, wszyscyśmy naraz na niego krzyczeli: Wicha, Moczar, ja, Strzelecki, a on się nie poddawał. Nie ma dowodów - mówi - to tego nie zrobię. Taki był.

- Rozumiem, że z prokuratorami, którzy przychodzili na ten urząd z waszego aparatu - takich kłopotów nie było.

- MSW w tym czasie nie kierowało swoich ludzi na stanowiska prokuratorów.

- Przypuszczam jednak, że z Kalinowskim i Berutowiczem żadnych kłopotów nie mieliście.

- Faktycznie. Z nimi się dobrze współpracowało.

- Czy resort miał udział w usunięciu Ryby, Kosztirki i w ogóle w usuwaniu takich nieposłusznych prokuratorów?

- Bezpośredni nie, bo wniosek na generalnego prokuratora nie wychodził od nas, ale nasze opinie brano pod uwagę. Sądzę, że Wicha mógł się żalić do Strzeleckiego, że się współpraca nie układa.

- Jakże były metody "dogadywania się" z sędziami i sądami?

- Jako MSW mieliśmy kontakt z sądami na wszystkich szczeblach, ale luźniejszy. Bardziej bezpośredni wpływ na sądy, na wyroki, na tendencje wyrokowania - miały wydziały administracyjne KC i KW. My, jeśli chcieliśmy wyrok oobstrzyć albo zmienić, zwracaliśmy się do kierownika wydziału, on wzywał sędziego lub prezesa i mu tłumaczył.

- Przejdźmy do kolejnych działań operacyjnych. Pomińmy obserwacje, bo patrzenia, tak jak i donoszenia, Konstytucja nie zabrania, a pomówmy o kontrolowaniu korespondencji. Kto się tym zajmował?

- Specjalny pion Służby Bezpieczeństwa, pion "W". W ministerstwie był to Departament "W", a w województwach wydziały.

- Na czym polegała ich praca?

- Na Poczcie Głównej w Warszawie grupa pracowników wybierała listy, madsyłane do konkretnej osoby albo instytucji, będącej obiektem naszego zainteresowania, otwierali nad parą - były w tym celu skon-

struowane specjalne urządzenia - i patrzyli, czy jest tam coś ciekawego. Wyrwkowo zaś sprawdzano wszystkie listy idące za granicę lub przychodzące z zagranicy. Dziennie można było sprawdzić może tysiąc listów. Muszę powiedzieć, że było to działanie zupełnie pozbawione sensu. Może w pierwszych latach po wojnie przynosiło to jakieś efekty, ale już w latach sześćdziesiątych i później nikt w listach nie przysyłał informacji szpiegowskich! A był to i ogromny nakład sił i tworzyło to negatywny klimat w społeczeństwie. Muszę powiedzieć, że pracownicy poczty patrzyli na tych naszych ludzi zajmujących się kontrolą korespondencji bardzo niechętnie i wściekle się przeciwko temu buntowali. I słusznie, bo była to bardzo niedobra rzecz.

- Co pan wie na temat instytucji "nieznanych sprawców"?

- Rozumiem, że chodził pan o nieznanych sprawców w cudzoślo- wie, a nie o niewykrytych sprawców przestępstw?

- Dobrze pan rozumie.

- Otóż, proszę pana, kiedy ja byłem w MSW, takiej komórki, pionu, czy metody działania, nie było. Nie używaliśmy takich metod, niech pan w to nie wierzy.

- Jednak i podczas pana rządów w MSW zdarzył się spektakularny przypadek pobicia przez "nieznanych sprawców" znanej i szanowanej osoby - Kisiele, odwiecznego prze-

ciwnika komuny.

- Tak, piszę o tym w swoich wspomnieniach. Pracowaliśmy intensywnie nad wykryciem sprawców, ale bez rezultatu.

- Jakże to "trzy służby" mogły być zainteresowane w jego pobiciu? Służba Bezpieczeństwa, kontrwywiad wojskowy i...?

- Wtedy, w 1968 roku, działała w Polsce specjalna grupa operacyjna KGB. Oni mogli też być w tym zainteresowani.

- A kto mógł być zainteresowany w wypadnięciu z okna Henryka Hollanda, ojca znanej reżyserki Agnieszki Holland?

- Redaktor Holland był jednym z bardziej aktywnych "puławian" i członkiem Klubu Krzywego Koła. Był aktywnym zwolennikiem głębokich reform popaździernikowych, co równało się być przeciwnikiem ówczesnego układu politycznego. Po jakimś jego wystąpieniu - ja byłem wtedy jeszcze w Katowicach - zapadła decyzja, by go zatrzymać i przesłuchać, i ewentualnie wytoczyć mu proces. Kiedy przeprowadzano rewizję w jego mieszkaniu, on skorzystał z nieuwagi oficerów i wyskoczył przez okno. Popelniał samobójstwo, wskutek wstrząsu nerwowego.

- Skakanie przez okno wskutek wstrząsu nerwowego to dość powszechna choroba. W roku 1972 generał Korczyński, odpowiedzialny za masakrę na Wybrzeżu, 13 grudnia

ciąg dalszy str 43

Zamówienie
na książkę
F. Szlachcica
*Gorzki Smak
Władzy*
oraz protokół
przesłuchań
F. Szlachcica
przez redaktora
Gazety
Samorządowej
cena \$ 15
(w sprzedaży \$ 20)

nazwisko ...

adres.....

miejsowość.....

proszę przesłać czekiem lub przeka-
zem-money order na \$ 15 na adres:

Express Polski
65A Wright Ave-Toronto M6R 1J3

Uwaga: Dostawa po 15. X. br. Express ma wyłączność
na dystrybucje tej książki poza Polską

ZAPROSZONO ECHO:

• Na 35 Jubileusz Fundacji im. Adama Mickiewicza w niedzielę, 30 września o godz. 2 po poł. w SPK Zasłużonej Fundacji dla Polonii i Kraju składamy serdeczne gratulacje. Wyrazy uznania dla organizatora Jubileuszu pani Krystyny Burskiej.

• Na spotkanie z nowym rządem Ontario w budynku Legislatury 1 października 1990 r. Premier Bob Rae z małżonką Arlene Perly Rae zaprosił wszystkich, w tym czytelników ECHA. Jesteśmy w obowiązku to ogłosić. Niestety zaproszenie dotarło po wydrukowaniu numeru w środę wieczorem. Czujcie się Państwo zaproszeni. Tekst obok.

• Na odczyt profesora Adama Bromkego na U of T. Jeden w SPK wystarczył. Dziękujemy.

• Polsko-Kanadyjskie Towarzystwo Muzyczne w Toronto na otwarcie piątego sezonu koncertowego w piątek 5 października 1990 r. o godz. 8 wieczorem., w kościele Zbawiciela, 162 Bloor Str. W. przy Avenue Road. W programie koncertu Mozart i Zebrowski. Szczegóły w ogłoszeniu obok. A oto parę ciekawostek o Towarzystwie:

- Zeszłego roku w Toronto przyszło na ich koncerty przeszło 2000 słuchaczy;

- Towarzystwo Muzyczne jest popierane nie tylko przez Polaków, ale także przez szeroki wachlarz kanadyjskiego społeczeństwa. Muzyka jest uniwersalnym międzynarodowym językiem, dla którego nie ma barier;

- Istnienie zawodowej orkiestry symfonicznej, przy polskiej grupie etnicznej w Kanadzie jest swojego rodzaju unikatem;

- Towarzystwo propaguje i udostępnia Torontońskiej publiczności utwory, mało tu znanych polskich kompozytorów. Wiele z nich nigdy nie było nagrane na płyty, a zatem nasze koncerty są jedyną szansą ich usłyszenia;

- Wstęp na koncerty Towarzystwa jest wyjątkowo niedrogi;

- Tego roku będzie dużo muzyki Mozarta, ze względu na dwuchsetną rocznicę jego śmierci.

Polsko-Kanadyjskie Towarzystwo Muzyczne

zaprasza na koncert muzyki

Wolfganga Amadeusza Mozarta i Marcina Józefa Zebrowskiego

wykonawcy:

Mary Jane Lawson - sopran
Julia Mallinowska - mezzosopran
Stephen McClare - tenor
George Hlemstra - bas
Chór Kameralny MUSICA ANTIQUA
Orkiestra TORONTO SINFONIETTA
pod dyrekcją Macieja Jaskiewicza

w programie:

W.A. Mozart - Divertimento F dur K. 138
W.A. Mozart - Symfonia No 40 g moll, K. 550
Marcin Józef Zebrowski - Magnificat

Piątek, 5 października 1990, godz. 20,
Church of the Redeemer, 162 Bloor St. W. (przy Avenue Rd.),
Bilety: \$10 i \$8 dla członków towarzystwa
Dodatkowe informacje można uzyskać dzwoniąc pod 922-9973

Nowo wybrany Premier Ontario Bob Rae

wraz z żoną, Arlene Perly Rae,

zapraszają wszystkich na spotkanie

OPEN HOUSE

z nowymi członkami

Rady Ministrów Ontario:

Poniedziałek, 1-szy października, 1990

Queen's Park,

Budynek Legislatury, Główne Wejście

Od 7 do 9 wieczorem

Program rozrywkowy Kawa i napoje orzeźwiające

Parking ograniczony
Zalecamy skorzystanie
z komunikacji miejskiej

WSZYSTKIM WIDZIANI

CANADA SAVINGS BONDS.

THEY'RE SAFE, SECURE AND CASHABLE ANYTIME.

Once again, it's time for Canada Savings Bonds and this year the sales period is from October 18 to November 1. Buy your new bonds wherever you bank or invest starting October 18. You may date your payment November 1, the day the new bonds start earning interest.

Safe and Secure. Canada Savings Bonds are fully guaranteed by the Government of Canada. They never fall in value.

Cashable Anytime. Canada Savings Bonds can be cashed at any time. Your money is always available when you need it.

Good Interest. Canada Savings Bonds offer a good, competitive interest rate each year. This year's interest rate and purchase limit will be announced in mid-October. Details will be available wherever Canada Savings Bonds are sold.

Don't be late! Remember, November 1 is the last day you can buy the new bonds at face value. But the bonds may be withdrawn from sale at any time.

ON SALE OCT. 18 TO NOV. 1

Canada
Savings
Bonds

Les Obligations
d'épargne
du Canada

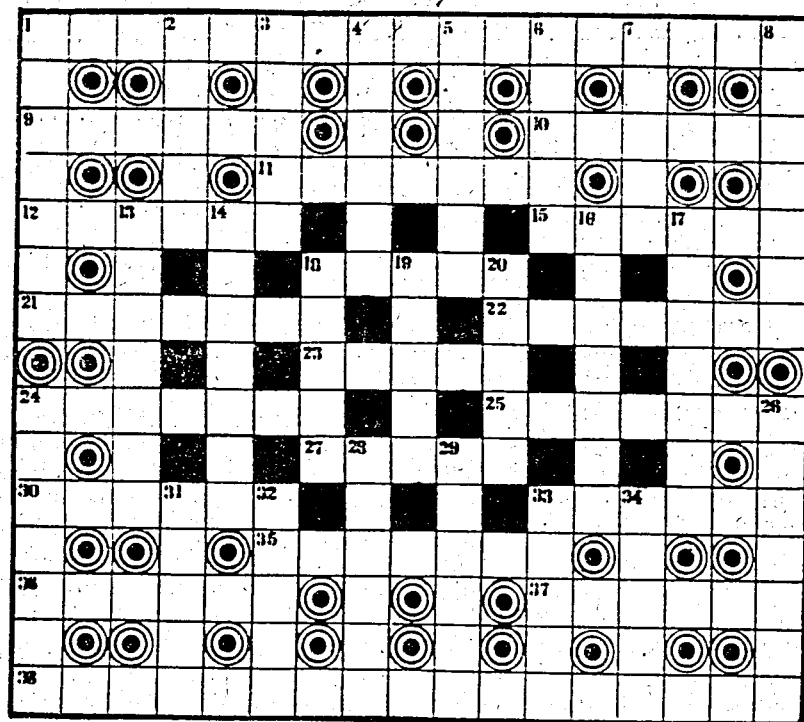
Canada

POZIOMO:

- 1 Zbijanie dowodzenia strony przeciwnej
- 8 Kulis ciągnący dwukolowy pojazd
- 9 Rachowanie
- 10 Roślina bytująca w środowisku wodnym
- 12 Utwór instrumentalny zbliżony do fantazji, oparty na tematach ludowych
- 14 Struś amerykański
- 16 Reperacja
- 18 Tyczka, cienki drażek
- 19 Nazajutrz
- 21 Krawędź, skraj
- 25 Jeden z rodzajów literackich
- 28 Zartobliwie o fantazyjnym uczesaniu, fryzurze
- 29 Lekarz medycyny klinicznej
- 30 Przyrząd optyczny w łodziach podwodnych i czołgach
- 31 Spowiadający się
- 32 Wiąże się z lotnictwem

PIONOWO:

- 1 Wóz pogrzebowy
- 2 Obszar wydzielony dla ludności autochtonicznej
- 3 Pismo codzienne
- 4 Angielski tytuł grzecznościowy
- 5 Odgłos wystrzału
- 6 Potrawa z duszonych nerek
- 7 Składający odwołanie od decyzji
- 11 Strzelec wyborowy
- 13 Autobus turystyczny
- 15 Strzępki tworzące grzybnę
- 17 Szpitalny oddział chorób dziecięcych
- 20 Szeregowiec w artylerii
- 21 Manuskrypt

Rozwiązanie krzyżówki z poprzedniego numeru

POZIOMO: furia, zmaza, ciepło, kurcz, ukłon, alkazar, kapar, europ, astrometr, usprawiedliwienie, lutownica, krata, zwacz, jarzyna, śnieg, orkan, wiśnia, walet, farsz.
PIONOWO: uluda, trcha, nieletni, sprawozdawczość, morale, Makau, ziolo, kogutek, podpora, Rafacla, Ermitaż, różnica, przelaz, imiennik, tratwa, ranga, trele, werwa, chaos.

- 23 Wyrób cukierniczy
- 24 W parze z lodzią
- 26 W średniowieczu ubogi uczeń
- 27 Kolega, współuczestnik zabaw

**BRYDŻ NR 115
ZADANIE**

A D		8 3 2
A D	W E	10 9 4 3
A D W 9		8
K 7 6 5 4		ADW 10 3

Jak **W** powinien rozgrywać 6 trefli, skoro **N**, po otwarciu 1 trefli, zaliczył 1 pik. Atak w trefle. **S** nie dodał do koloru.

ROZWIĄZANIE

Zakładając, że wejście do licytacji informuje o trzech królach u **N**, wygranie kontraktu jest zupełnie pewne. Wróć do problemu, a potem czytaj dalej.

Oczywiście, najpierw trzeba zaatutować trzy razy, aby odebrać **N** bezpieczne odejście i po zgraniu asa kier, wyjść dama. **N** utrzyma się królem i jeśli zagra:

a) w który - wyrobi nam lewę w tym kolorze. Wówczas, po zgraniu asa karo, przebijemy dziewiątkę, damę pik zrzucimy na fortę kierową i po powrocie do ręki asem pikowym, wyjdziemy figurą karo na ekspas;
 b) w karo - da nam możliwość wy-

robienia dwóch lew w tym kolorze, na które zrzucimy dwa pikki, co umożliwi przebicie damy pikowej;
 c) w pikki - wówczas brakującą lewę wyrobimy na ekspasie karowym.

DAMA PIK

ZE ŚMIECHEM NIE MA ŻARTÓW

UCZESTNIKOM WALNEGO ZJAZDU KONGRESU Z SERDECZNYMI ŻYCZENIAMI OWOCNYCH OBRAD POLECAMY NASTĘPUJĄCE MAKSYMAMY CHIŃSKIE

- Co myśleć o człowieku, którego wszyscy kochają? - Niekoniecznie zasługuje na pochwałę. - A co myśleć o człowieku nienawidzonym przez wszystkich? - Niekoniecznie trzeba go potępiać. Najlepszy jest ten, którego dobrzy kochają, a źli nienawidzą.

Cnota szlachetnego męża jest jak wiatr, a cnota maluczkich jest jak trawa. Trawa pod wpływem wiatru musi się ugłać.

W dowodzeniu armią nie chciałbym mieć nikogo, kto bezbronny napada na tygrysa, albo stara się przepłynąć bez łodzi. Niechby to był człowiek, który przezornie rozpatrzy sprawę, opracuje plan i wykona go.

Z D R O W I E

**LECZENIE NATURALNE
U DZIECI**

Coraz więcej istnieje dowodów na skuteczność stosowania leków roślinnych w pediatrii. Są one uważane za najbezpieczniejszy środek leczniczy dla dzieci. Wprawdzie kuracja ziołowa trwa dłużej, działa wolniej, ale o ile leki te są stosowane prawidłowo, nie występują żadne uboczne skutki. Stosowanie środków roślinnych powinno być konsultowane z lekarzem. Leki roślinne podobnie jak leki chemiczne wymagają odpowiedniego dawkowania, uwzględnia się przy tym szereg czynników, jak wiek, stan fizyczny dziecka. Także i tu obowiązuje dokładna znajomość przedmiotu, wymagająca porady osoby kompetentnej.

O skutecznym działaniu ziół większość z nas wie. Wiadomo, że dostarczają one organizmowi dziecka szereg substancji mineralnych, witamin, wzmacniają siły odpornościowe ustroju, pomagają w procesie przyswajania substancji pokarmowych, jak również ułatwiają eliminację już strawionych pokarmów. Leki roślinne stosuje się z dużą skutecznością w chorobach ostrych, zwykłych przeziębieniach, anginach gardła, grypie, oraz w szeregu przewlekłych schorzeń. Jednym z najpowszechniejszych ostrych problemów wieku dziecięcego jest gorączka. Sama gorączka nie jest chorobą, lecz jedynie objawem, wskaznikiem, że organizm dziecka jest zaangażowany w walkę z infekcją. Gorączka bowiem jest reakcją obronną organizmu. O ile ta gorączka nie jest zbyt wysoka i dziecko znosi ją dobrze, nie obniża się jej pochopnie. Można wtedy zastosować szereg metod naturalnych, takich jak kompresy na gardło, w przypadku zapalenia migdałków, płukanie jamy ustnej naparem mieszanki ziołowej lub solą kuchenną, podawanie her-

batek ziołowych, odpowiednia dieta. Skuteczne są soki z porzeczek, malin, owoców cytrusowych rozcieńczone wodą, soki jarzynowe, owoce. Nigdy nie podaje się gorączkującemu dziecku w diecie słodkiego mleka, rosolu, mięsa, jajek lub ryb. Produkty te bowiem utrudniają metabolizm, i nie sprzyjają obniżeniu się temperatury ciała. Nie należy też zmuszać dziecka do jedzenia. W chorobach gorączkowych początkowo dzieci odmawiają jedzenia, szczególnie pokarmów stałych. Po spadku gorączki dozwolone są kleiki z kasz, zupki jarzynowe.

Z ziół przeciwgorączkowych skutecznie działa kwiat lipy, kwiat bzu czarnego, owoce maliny. W przypadku gdy temperatura ciała staje się wysoka, dochodzi do 40 stopni Celsjusza poza szybkim wezwaniem lekarza, należy temperaturę obniżyć, stosując metody okładów, zawijań (metoda ks. Kneippa), kąpiele, nacieranie ciepłą wodą. Wszystkie te zabiegi mają za zadanie uwolnić organizm od toksyn, a ponadto obniżyć gorączkę. Ubiór dziecka nie może być cieplejszy niż zwykle. Przegrzewanie powoduje

wzrost gorączki oraz doprowadza do osłabienia dziecka. Ważnym celem terapii naturalnej jest przywrócenie równowagi fizycznej jak i psychicznej w organizmie jak i pobudzenie sił obronnych dziecka.

**DR LIDIA DOBOSZ
M.D., N.D.
TEL. 534-0050**

21 października 1990 r. o godz. 5:30, w sali Stowarzyszenia Kombatantów Polskich odbędzie się kolejne spotkanie Polsko-Kanadyjskiego Stowarzyszenia Zawodów Medycznych. W czasie tego spotkania - obiad ufundowany przez firmę farmaceutyczną Ron Sell, potem krótki odczyt dr Luba na temat leków przeciwzapalnych. Prosimy o zarezerwowanie miejsc do 15 października - **TEL. 458-5138** w godz. 6-9 wiecz.

Czym głębiej na Jesteń włożą pędrakt tym bardziej zima daje we znaki
Ludowe

- 4 października, CZWARTEK
Bratysława, Edwina, Franciszka,
Manfreda, Marka, Rozalii
- 5 października, PIĄTEK
Apolinarego, Igora, Placyda
- 6 października, SOBOTA
Artura, Brunona, Fryderyka, Renaty
- 7 października, NIEDZIELA
Amalii, Maril, Marka, Rodiona,
Roslawa
- 8 października, PONIEDZIAŁEK
ŚWIĘTO DZIĘKCZYNIENIA
czyli THANKSGIVING DAY
Brygidy, Demetriusza, Pelagii,
Wojysława
- 9 października, WTOREK
Arnolda, Dionizego, Ludwika,
Sybilii, Wincentego
- 10 października, SRODA
Budziława, Daniela, Franciszka,
Pauliny, Tomka

ŻÓŁTY JESIENNY LIŚĆ ... CZEGOŚ NIE OPOWIE- DZIAŁ

Nie sposób nie kłać czasem poczty kanadyjskiej. Na co dzień mamy pełne uszy narzekania czytelników "pismo otrzymujemy nieregularnie", "stadami", "z opóźnieniem". Na próżno tłumaczymy, że wychodzi o tej samej porze w czwartek każdego tygodnia, niezależnie od pogody. Trudno w normalnej głowie się mieści, że do Mississauga idzie dłużej niż do Winnipegu, czy Halifaxu, że po Ontario iść musi swoje 5 dni. Nieco lepiej niż z pismami dzieje się z listami - a i tutaj zdarzają się wpadki.

19 września poseł z Renfrew - Nipissing - Pembroke, pan Len Hopkins wysłał do nas list w dużej żółtej kopercie parlamentu. Musiało to chyba nieźle rozeźlić poczciarzy. że

tak sobie poseł z prowincji śmiało poczyną, że mimo prawidłowego adresu listów nieśli 10 dni z hakiem. Wystarczająco długo, by jego treść, skierowana do naszych Czytelników całkiem się zdezaktualizowała.

Wbrew niepokojom naszej poczty nie zawierał propagandy GST, bojkotu wyborczego socjalistów, lecz zaproszenie Polaków na jesienny festiwal w okolicy, gdzie poseł rzadzi i reprezentuje. W liście czytamy:

Chciałbym zwrócić pani uwagę jako wydawcy i redaktora pisma dla Kanadyjczyków polskiego pochodzenia na wydarzenie o dużym historycznym znaczeniu.

Wiemy, że miejscowość Wilno w Ontario i okolica Renfrew we wschodnim Ontario to miejsca najstarszego zasiedlenia przez polskich imigrantów w Kanadzie. Większość z nich osiadła wzdłuż Opeongo Settlement Road jednej z pierwszych oryginalnych pionierskich dróg zbudowanych wzdłuż Doliny Ottawy. W trójkącie Wilno, Barry's Bay i Combermere mieszczą się polskie oboziska harcercy i kampingi. Okolice Wadsworth Lake zwana jest od grupy osiedleńców Kaszubami. Reprezentuję ten okręg w parlamencie od dwudziestu pięciu lat.

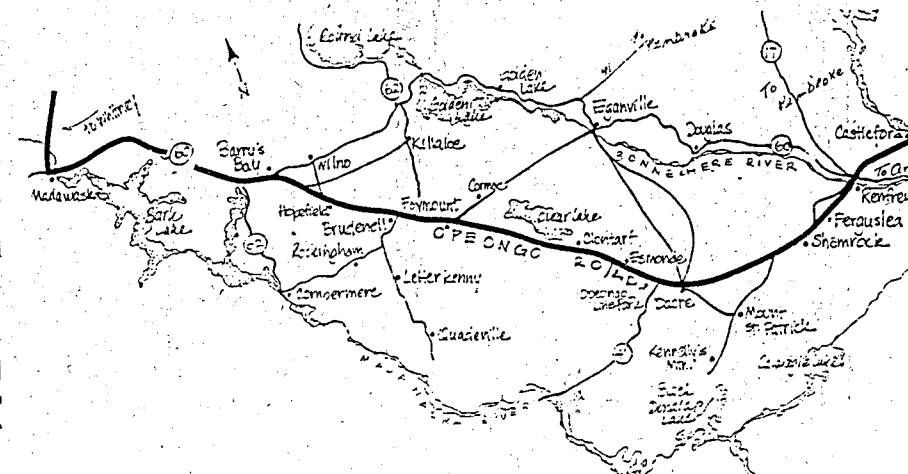
Zapraszam wszystkich do odwiedzenia Kaszub i okolicy. Są piękne we wspaniałych jesiennych kolorach. Grupa miłośników tej okolicy postanowiła zorganizować festiwal, który upamiętni trud pierwszych osadników, w tym Polaków. Chcemy

również popularyzować nasz narodowy przysmak jakim jest syrop klonowy - licznie produkowany w tych okolicach.

29 i 30 września 1990 roku po raz pierwszy urządzamy okoliczne święto jesiennych liści "Flaming Leaf" w miejscowościach wzdłuż Opeongo Valley, która jest tak mało znanym zakątkiem Kanady, że nawet Al Capone zniknął tu na okres, gdy zbyt gorąco robiło się w Chicago. Do dziś nie widać tu natłoku turystów. Zdarzają się jednak bardzo często Polacy. Jesteśmy bardzo dumni z osadników polskiego pochodzenia, którzy ciężką pracą cywilizowali tę ziemię. Zapraszam osoby zainteresowane w przygotowaniach Flaming Leaf Weekend w przyszłym roku.... itd.

No cóż, festiwal przeszedł nam koło nosa z szansą przejazdu autobusem trasą pionierów z przewodnikiem, upustem syropu na farmach, przysmakami z syropu i w jego towarzystwie. Dobrze jest sobie zakodować w głowie, że 29, 30 września to w przyszłym roku weekend z historią. I nie tylko. Okazuje się np., że w Opeongo Mountain można wybrać się na pstrągi. Warto zapytać właścicieli farmy Nancy Matchke (613) 754-5241, czy można jeszcze złowić własnoręcznie pstrąga.

Kto ma ochotę wybrać się na długi weekend wzdłuż 80 km drogi Opeongo i okolicznych wzgórz, może posłużyć się mapką, załączoną w festiwalowej broszurce.

FIND OUT WHAT'S GOING ON. AND COMING OFF.

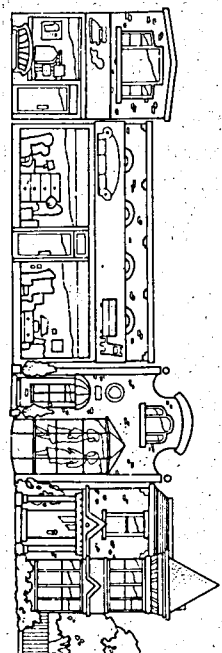
Wondering whether your grocery bill will go up? Thinking about how much to save for that new car? Asking if your bank service charge will be taxed? Or, just plain confused? The answer is as close as your phone. Call us, your GST Consumer Information Office. On January 1, 1991, the proposed GST is scheduled to replace the Federal Sales Tax (FST) in the marketplace. To understand what it means... and what it means to you... you need information.

We can give you the facts. Ask us for your free copy of The Consumer's Guide to the GST and Prices. Full of helpful information, it also features a Key List showing how the replacement of FST with GST should affect prices. We're here to help you know what to expect, what to ask and where to turn. Because the more you know, the better you shop. Our lines are open from 3 to 9 p.m. every day. And they're toll-free from anywhere in Canada. For hearing impaired call 1-800-465-7735.

The answer is to call.
Your GST Consumer
Information Office.
1-800-668-2122

Government of Canada / Gouvernement du Canada

Canada

Horoskop tygodnia

4 - 10 października

BARAN: 21 marca - 20 kwietnia
Ciekawie się zapowiada. Rozmowa przeprowadzona przy okazji niespodziewanego spotkania da Ci dużo do myślenia. Może mieć wpływ na pewną korektę Twoich zamierzeń na najbliższe tygodnie. Ewentualny wyjazd lub jego perspektywa może być zapowiedzią interesujących przeżyć. Znak miły - Waga, unikaj Bliźniąt. Dzień - sobota, liczba - 4.

BYK: 21 kwietnia - 21 maja
Czyjaś sympatia, której dowody dostrzeżesz w tych dniach może być początkiem żywszej zażyłości niż będziesz to oceniać w pierwszej chwili. Warto tej sprawie poświęcić więcej czasu. Inne sytuacje nie będą uciążliwe, choć chwilami nieco skomplikowane. Racja będzie po Twojej stronie, a nadstawianie ucha na plotki do niczego dobrego nie doprowadzi. Dzień miły - niedziela, Twój znak - Skorpion, unikaj Raka. Liczba - 6.

BLIŹNIĘTA: 22 maja - 21 czerwca
Dawno nie widziane twarze, lub nowe tematy rozmów. W każdym razie - ciekawie. Nie obejdzie się, oczywiście, bez kłopotów, ale nie będzie to nic nowego. Sprawa, która wyniknie nagle, wymagać będzie szybkiej decyzji. Finanse ulegną zdecydowanej poprawie, ale musisz to kontrolować. Znak miły - Lew, unikaj Ryb. Twój dzień - piątek, liczba - 8.

RAK: 22 czerwca - 22 lipca
Pomoc okazana komuś bardzo jej potrzebującemu może być początkiem serdecznej przychylności ze strony najbardziej sprawą zainteresowanej osoby. Inne wypadki tego tygodnia też wróżą dobrą atmosferę i spędzenie czasu w miłym towarzystwie. Zdrowie wymaga szczególnej dbałości. Znak miły - Baran, unikaj Strzelca. Twój dzień - wtorek, liczba - 3.

LEW: 23 lipca - 23 sierpnia
Twoja aktywność i energia jednym zaimponują i wzbudzą słowa uznania, ale - ktoś bliski, mało ostatnio przez Ciebie dostrzegany bez zachwyty patrzeć będzie na Twoje poczynania. Może warto więcej uwagi poświęcić tym, którzy darzą Cię przywiązaniem. Spotkanie w miłym gronie uprzyjemni Ci koniec tygodnia. Znak miły - Wodnik, unikaj Skorpiona. Twój dzień - piątek, liczba - 8.

PANNA: 24 sierpnia - 22 września
Będziesz jakby między młotem i kowadłem. Znajdziesz się w sytuacji, w której podjęcie decyzji będzie bardzo trudne. Staraj się, mimo komplikacji, wybrnąć na tyle dobrze, żeby żadna ze stron nie czuła się dotknięta lub niedoceniona. Nie poddawaj się złym nastrojom - dobre perspektywy już blisko! Znak miły - Ryby, unikaj Lwa, Twój dzień - czwartek, liczba - 6.

WAGA: 23 września - 23 października
Więcej stanowczości w postępowaniu! Bieg wypadków będzie tego od Ciebie wymagał. Jeśli trzeba będzie pójść na ustępstwa, przemysł sprawę bardzo dokładnie, nim się ostatecznie zdecydujesz. Spotkanie - po długim niewidzeniu - przyniesie sporo nowości i ciekawych wrażeń! Znak miły - Panna, unikaj Wagi, Twój dzień - niedziela, liczba - 3.

SKORPION: 24 paździer. - 22 listopada
Sprawy zawodowe nabiorą tempa i przebiegną w tym tygodniu bardzo interesująco. Szansa na wygraną w rywalizacji z kimś kogo wysoko cenisz... W kręgu rodzinno-domowym trochę napięć na tle Twoich planów i ambicji. Wszystko da się załatwić, jeśli w sposób właściwy podejdziesz do wyjaśnienia swoich zamierzeń. Znak sprzyjający - Skorpion, unikaj Barana. Dzień miły - sobota, liczba - 6.

STRZELEC: 23 listopada - 21 grudnia
Nowe sprawy, chwilami trudne do rozwikłania, ale ostatecznie uporasz się z nimi dość gładko. Mniej korzystnie ułożą się kontakty codzienne z kimś w bliskim otoczeniu, najpewniej zawodowym. Staraj się nie dopuścić do otwartego konfliktu. Sprzyja Ci Baran, ale unikaj Koziorożca. Twój dzień - czwartek, liczba 3.

KOZIOROŻEC: 22 grudnia - 20 stycznia
Przyływ nowej energii i ochota do twórczego działania. A że jednocześnie nie zabraknie Ci pomysłów - nadchodzące dni mogą się okazać bardzo interesujące. Rozmowa z kimś kogo darzysz sympatią i zaufaniem pomoże Ci zrozumieć niejedno. Znak sprzyjający - Koziorożec, unikaj Bliźniąt. Twój dzień - poniedziałek, liczba - 5.

WODNIK: 21 stycznia - 18 lutego
Wiele będzie zależało w tych dniach od Twojego podejścia do spraw, od zrozumienia sytuacji. Jeśli zrazisz się do czegoś tak od razu, bez namysłu i oceny, możesz sobie bardzo skomplikować, a na pewno utrudnić działanie na przyszłość. Staraj się w sposób w miarę spokojny i obiektywny przystępować do wszystkiego z czym się teraz zetkniesz. Złe humory odłóż na później. Znak miły - Rak, unikaj Skorpiona. Twój Dzień - środa, liczba 6.

RYBY: 19 lutego - 20 marca
Tydzień ma szansę okazać się bardzo udany. Twoja postawa w niejednej bieżącej sprawie, ochota do działania, chęć rozwinięcia pomysłów, które teraz właśnie padną, sprawia, że nawet trudne okoliczności okażą się łatwe do rozwiązania. Będzie Ci dopisywał dobry nastrój. Nie wolno tracić nadziei, ani opuszczać rąk. Znak miły - Koziorożec, unikaj Panny. Dzień ważny - środa, liczba szczęśliwa - 8.

ECHO POLECA

• Grub Street Repertory jest nowym zespołem teatralnym. Wystawia do 14 października "Kandyda" Voltaire'a. The Actors Lab Theatre, 8 Brittain St., tel. 363-2853.

• "The Woman in Black" to Halloweenowa sztuka, na którą zaprasza od 10 października do 11 listopada Young People's Theatre, 165 Front St.E., tel. 864-9732. Od 12 lat.

• Niezwykły w swej kategorii musical "Sarafinal", wystawiany gościnnie przez South Africa's Market Theatre na deskach Royal Alexandra Theatre, 260 King St.W., tel. 872-3333.

• "Świat widziany naszymi oczami" to tytuł wystawy organizowanej przez Fundację Aghi Khana, a poświęconej rozwojowi Trzeciego Świata. Do 6 stycznia w Ontario Science Center, 770 Don Mills Rd., tel. 429-0193.

• Computer Fest poświęcony mikrokomputerom i oprogramowaniu do nich. 12-14 października w Arts Crafts Hobbies Bldg., Exhibition Place, tel. 925-5333.

• Doroczne jesienne targi fotograficzne z całą historią i współczesnością fotografii. 14 października w The Lakeshore Inn, 2000 Lakeshore Blvd. W., tel. 243-1439.

• Jedenasty rok z rzędu odbywa się w dniach od 12 do 20 października International Festival of Authors. Wiele sław pióra z całego świata. Szczegółowy program i miejsca spotkań z poszczególnymi pisarzami pod nr telefonu: 872-1111.

ECHO POLECA DZIECIOM:

• Saturday Morning Club rozpoczyna zajęcia dla dzieci i młodzieży 13 października o godz. 9 w Royal Ontario Museum, 235 Queen's Quay W., tel. 462-3860. Sztuka, nauka i historia to ogólna tematyka spotkań.

STATEK WIDMO

Działo się to w czasach, gdy gdańscy kupcy śmieiej zaczęli się na swych statkach zapuszczać w świat. Płynęły polskie karawele ze zbożem, futrami, bursztynem i srebrem Bałtykiem na Północne Morze do portów w Europie. Co odważniejsi, Atlantykem docierali do Włoch i Turcji, przywożąc południowe owoce i jarzyny. Bogacili się gdańscy kupcy i bogaciła się Polska. Była wtedy wielkim królestwem, prawdziwym mocarstwem. Jeśli chcesz wiedzieć, jak dużym, poproś rodziców by ci to pokazali na mapie.

Wyprawy morskie trwały tygodniami, miesiącami, a nawet latami. Statki były powolne, napędzane wiatrem. Były to bowiem żaglowce. W długiej samotnej podróży po oceanach zdarzało się spotkać czasem inny statek. Marynarze cieszyli się, urządzali wspólnie wielkie uczyty i zabawy. Zdarzało się, że w samotnej podróży natykano się na statek piracki, który rabował kupców ze wszystkiego. Bywało, wymordował załogę lub sprzedał ją w niewole.

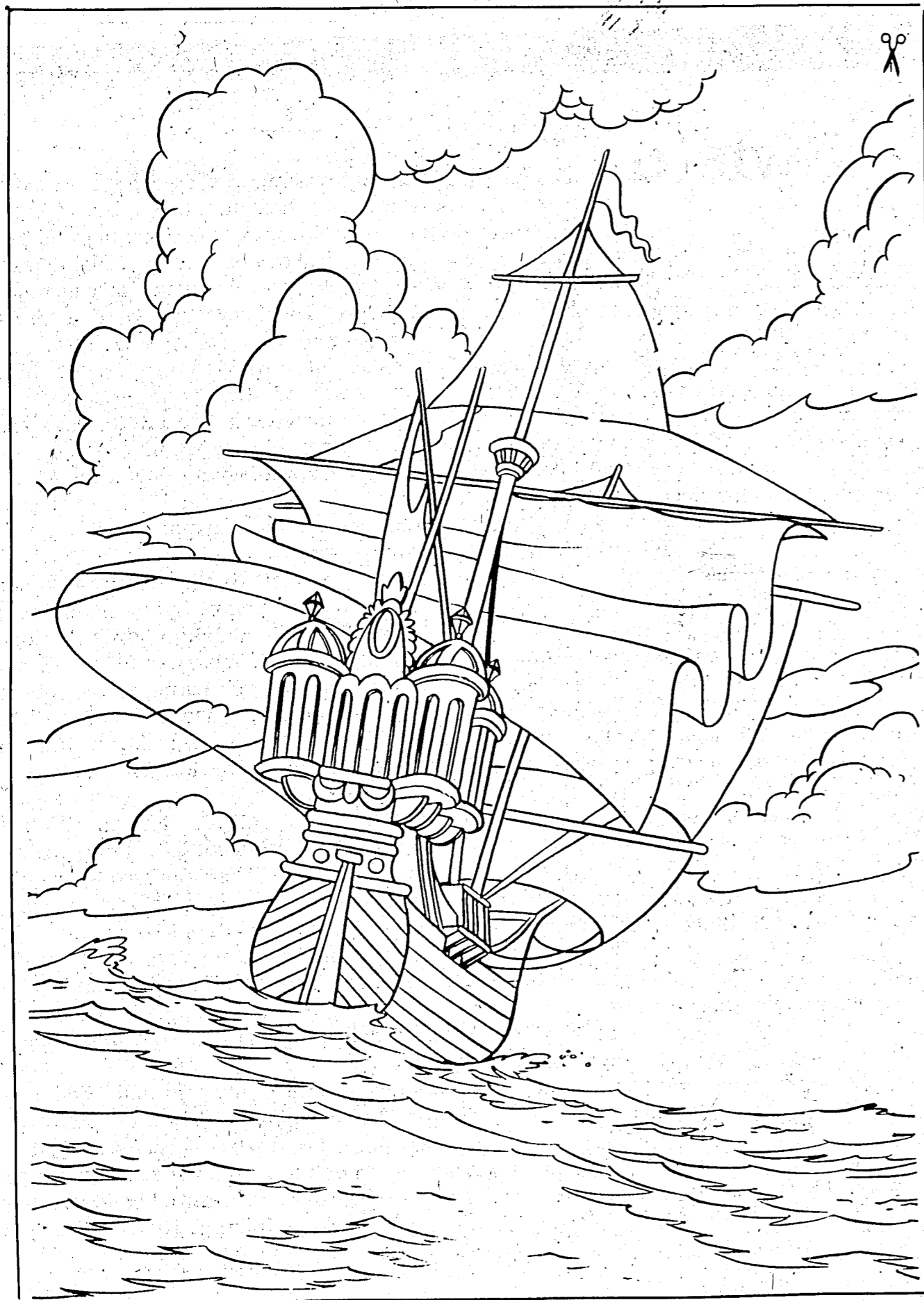
Najbardziej jednak bano się statku-widma. Pojawiał się niespodziewanie i miał wrożyć temu, kto go ujrzał, rychłe zatonięcie.

Kupiec Bartłomiej od lat pływał po morzach i oceanach. Już jako mały chłopiec słyszał o morskim widmie i choć inni bali się go strasznie, ciekaw był owego statku, który pływa na pełnych żaglach bez załogi. Płynął właśnie w daleką podróż z załogą takich jak i on zuchów, coby za nim na śmierć i życie poszli. Wiatry miał pomyslnie. Omijał przylądki i podmorskie skały, wyspy i porty, aż dotarł do pięknej zatoki. Wtem zza gór wyłoniła się, płynąca na pełnych żaglach karawela. Już wydawało się, że rozbije się o skały, gdy niedosłyszalna komenda przestawiła żagle i statek ostrym łukiem wyminał kamienne ściany zatoki i zniknął. Na pokładzie nie było widać nikogo. Był to więc statek-widmo.

Każdy inny żeglarz struchlałby może ze strachu, ale nie Bartłomiej. Nakazał pościg. Wkrótce zrównał się z uciekającym żaglowcem. Zarzucono liny. Opuszczono żagle. Na pokładzie nie było żywej duszy. Bartłomiej wszedł śmiało na kapitański mostek. Wydawało mu się, że poczuł dotknięcie niewidzialnej ręki na sterowym kole. Zszedł do kajut, które, choć puste, wyglądały jak gdyby je ktoś przed chwilą opuścił. Nawet w pokładowym dzienniku nieznana ręka wpisała najnowszą datę. Nie znał się żeglarz i kupiec na czarach, ale postanowił noc samotnie na statku spędzić. Nawet nie wiedział kiedy usnął.

Zbudził się nad ranem. W świetle wschodzącego słońca zobaczył nieznanego, ubranego w dawny strój człowieka.

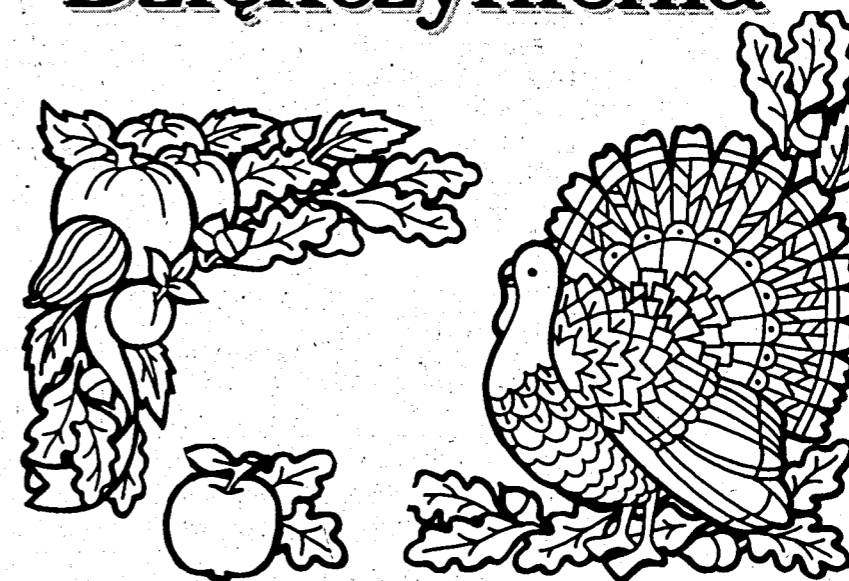
- Uratowałeś mnie i moją załogę - odezwał się ten nieznanany człowiek. Byłem za życia piratem. Napadałem żeglarzy, podróżników i kupców. Za moje zbrodnie pokutuje od wieków na morzach straszac, ale i ostrzegając przed niebezpieczeństwem. Nie ulękłeś się statku-widma i za twoją przyczyną już on na morze nie wróci - zakończył i zniknął. Pokład drgnął i żaglowiec zaczął zanurzać się w otmęty oceanu. Ledwie Bartłomiej zdążył go opuścić, wrócić na swój statek i szczęśliwie odpłynąć. Nie widziano już potem statku-widma.

Święto Dziękczynienia

Święto Dziękczynienia (Thanksgiving) wiele osób sobie klasyfikuje jako odpowiednik polskich Dożynek. Dla większości Święto Dziękczynienia to po prostu jeszcze jedno święto, jeszcze jeden długi weekend, dodatkowy dzień wolny od pracy i być może ostatnia szansa w tym roku do wypadu na świeże powietrze. Poza tym nie ma dla nas większego znaczenia. Nauczyliśmy się przyrządzać indyka na różne sposoby, spotykamy się z rodziną i przyjaciółmi i to wszystko. Tradycja dziękczynienia jako taka jest jakoś mało wyraźna w polskim świętowaniu. Kiedy tak nad tym rozmyślam, uderza mnie fakt, że w polskiej tradycji świętowania wdzięczność jest pominięta. Są święta ku czci, lub żeby upamiętnić, ale tak po prostu dziękowanie? Pojęcie poczucia wdzięczności wywołuje ambiwalentne skojarzenia. Nie bardzo wiadomo co z nim robić. Wyrażanie wdzięczności kojarzy się na ogół z czymś wiążącym, krępującym, zażenowaniem, zobowiązaniem lub nawet intencją nadużycia naszej dobroci, oślarności czy uczynności (jeśli ktoś wyraża wdzięczność to pewnie dlatego, że chce coś jeszcze). Wiele osób uważa je za nieszczerze. Czyżby to pozostałości z dzieciństwa, kiedy było się zmuszonym serdecznie dziękować, np. cioci Meli za ohydny zielony sweter, którego się nienawidziło i wspomnienia całego szeregu innych lub podobnych okazji do ćwiczenia hipokryzji? Pozytywne aspekty poczucia wdzięczności są mniej eksponowane. Dlatego też wiele osób traktuje podejrzliwie, a nawet jako przejaw hipokryzji i nieszczerości anglosaską tradycję wysyłania kartek z podziękowaniami tzw. Thank you cards.

Uczucie wdzięczności, jest uczuciem pozytywnym i budującym, jeśli jest wyrazem akceptacji i uznania dla drugiej osoby i nie umniejsza, ale

wzmocnia poczucie naszej wartości. To, że ktoś coś dla nas robi lub coś nam daje jest po prostu potwierdzeniem, że jesteśmy tego warci. Poprzez nasze wyrażenie wdzięczności, osoba która coś dla nas robi lub coś daje czuje się doceniona i to daje jej potwierdzenie jej wartości, czyli wszyscy na tym wygrywają. Osoby, które łatwo dają i przyjmują wyrazy wdzięczności mają większe poczucie własnej wartości niż osoby, które mają z tym problemy.

W kulturze anglosaskiej, protestanckiej opartej na zasadach biblijnych zasada podziękowania jest bardzo żywotna i nastawienie dziękczynne (attitude of gratitude) bardzo istotne i kultywowane co znajduje wyraz między innymi w Święcie Dziękczynienia oraz wysyłaniu kartek z podziękowaniami. Faktem jest również, że kraje i narody o tradycji wyrażania dziękczynienia to również najbogatsze kraje i narody świata, o najwyższym standardzie życia.

Czyżby to był tylko zdumiewający zbieg okoliczności, czy jest w tym coś więcej? Czy nastawienie dziękczynne (attitude of gratitude) jest kultywowane tylko tak sobie, czy również wpływa z pobudek prak-

tycznych? Być może warto się nad tym zastanowić. Może poczucie wdzięczności, nie tej na pokaz, udawanej, ale tej naprawdę szczerzej jest korzystniejsze w sensie pomnażania dóbr materialnych, niż ciągle narzekanie i niezadowolone i osoba o wdzięcznym sercu jest nie tylko o wiele szczęśliwsza i bardziej zadowolona z życia niż niewdzięcznik, ale i bogatsza? Zadajmy sobie pytanie za co w naszym życiu możemy być wdzięczni i nie obawiamy się okazać tej wdzięczności. Może warto poeksperymentować w tej dziedzinie i zobaczyć co z tego wyniknie.

Z okazji Święta Dziękczynienia najserdeczniej dziękuję Czytelnikom ECHA za listy i za telefony oraz za poparcie Czyelników dla moich starzeń, aby ułatwić im orientację w dziedzinie ubezpieczeń i innych zagadnień finansowych.

HALINA BARANOWSKA

M.A. A.I.I.C.

TEL. (416) 622-1115

UWAGA PAN JAN DOBROWOLSKI! Pana wiadomość nie nagrała się na naszej maszynie. Proszę o powtórne skontaktowanie się ze mną.

Wszystkie naprawy samochodowe

- Pisemna gwarancja ważna w całej Kanadzie
- Konserwacja przeciwkorozyjna
- Większość napraw w 30 minut

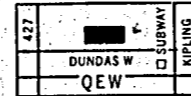
Specjalne ceny

Certyfikaty aut - \$29,95
 Hamulce tylne - \$59,95
 Hamulce przednie - \$84,95
 Tłumiki od \$40,05
 (Installed, Lifetime Guaranty)

251-2203, po polsku 274-8229
Thruway Muffler & Brakes Centre
 3090 Lakeshore Blvd. W. Toronto
 Druga lokalizacja w SCARBOROUGH - TEL. 297-4800

Islington
 CHRYSLER PLYMOUTH
 5476 Dundas Str. West, Islington, Ont. M9B 1B6
 TEL. biuro: 239-3541, dom: 429-5494
 ADAM MEDYNA
 Sales & Leasing Consultant

Sprzedaż i leasing samochodów nowych i używanych
 Golf, Dodge - Plymouth, samochody osobowe, wany, pick-ups

A & A MOTORS

NAPRAWA I SPRZEDAŻ SAMOCHODÓW

Inż. **ANDRZEJ BOGUCKI**   **ANDRZEJ KOZIARSKI**
 Wszystkie naprawy mechaniczne i elektryczne samochodów amerykańskich i importowanych. W przypadku awarii załatwiamy holowanie.

ZAŚWIADCZENIA DO REJESTRACJI SAMOCHODU

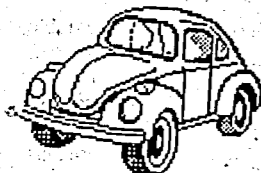
Naprawa hamulców (przód i tył) + części **\$49.99**   Wymiana oleju + filtra (do 5 litrów oleju) **\$19.99**

w tym tygodniu **POLECAMY:**

- 86 Ford Escort Automatic
- 83 Ford Escort Automatic
- 83 Dodge Colt Automatic
- 84 Plymouth Reliant Kombi. Air Cond.

1541 - A The Queensway, Toronto, Ontario M8Z 1T8   **252-0226**

Najlepiej zadzwoń o silnik - używając

AUTO DRIVING SCHOOL
The Helpful Professionals

Wojtek Antczak

Licencjonowany instruktor jazdy udziela lekcji oraz przygotowuje do egzaminów państwowych (Kat. "G")

270-8145
 res. **536-5454**
 bus.

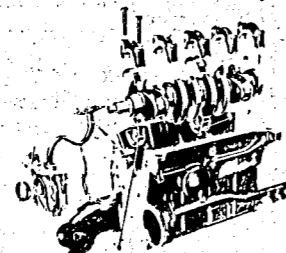
900 Dufferin St. ste 215 Toronto, Ontario

KAPITALNE REMONTY SILNIKÓW

wraz z pełnym instalowaniem
 objęte 1-roczną lub 30 000 km gwarancją na pracę i części

CRANKSHAFT SERVICE SUPPLIES LTD

Stan Ignakiewicz   30 LAT PRAKTYKI   Leszek Kraska

KOMPLETNE NAPRAWY SAMOCHODÓW
 KRAJOWYCH I IMPORTOWANYCH

- certyfikaty samochodów do rejestracji
- naprawy głowic
- borowanie bloków
- naprawy układów hamulcowym i kierowniczych.
- przebudowa transmisji
- okazjna sprzedaż części zamiennych do silników

FORTE zabezpieczy Twój motor

537-2529   483 DUPONT STREET (przy Bathurst)   537-5857

ZAPRASZAM
 WSZYSTKICH
 PAŃSTWA
 DO DUFFERIN
 MAZDA

Tel. 789-4521

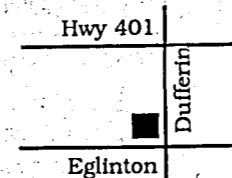
ELŻBIETA KORZYCKA

Naczelną Kierownik ds. Sprzedaży

Wszyscy Państwo zainteresowani kupnem, obejrzeniem lub sprawdzeniem naszych cen, proszeni są o skontaktowanie się ze mną. Dlaczego? Ponieważ:

- Mazda oferuje najlepszą gwarancję samochodową w byzniesie
- Samochody Mazdy stały się najbardziej popularnymi w ostatnich latach. Mazda bije rekordy w sprzedaży przez ostatnie dwa lata
- Oferuję również duży wybór samochodów używanych, różnych marek i w różnych cenach
- Załatwiam pożyczki na miejscu
- Pomagam także w załatwieniu dogodnych ubezpieczeń na nowo zakupiony samochód
- Znam mój zawód bardzo dobrze, więc będziecie Państwo obsłużeni fachowo

DO ZOBACZENIA
 W DUFFERIN
 MAZDA

2460 Dufferin St., Toronto, Ont.

NR 150 • 4 - 10 PAŹDZIERNIKA 90

Arnold Penk

Przedstawiciel firmy sprzedającej samochody
 General Motors
 ADDISON ON BAY LTD.
 SALES & LEASING
 832 Bay St. (przy College), Toronto, Ont.
 Nowe samochody 90 i 91.
 Posiadają 3-letnią gwarancję na wszystko

Oferujemy niskie oprocentowanie pożyczek prawie na każdy samochód

Wielka wyprzedaż samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu. Szeroki wybór nowych i używanych samochodów. Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję. ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, zafatwia na poczekaniu sprzedaż i pożyczkę, poleca tania ubezpieczenia, uwzględniające zagraniczne prawa jazdy. Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym; trzeba wiedzieć z kim przeprowadzić tak poważną transakcję. ARNOLD PENK został wyróżniony przez GM jako Gold Master Salesman. Czy jeszcze ktoś może to zaofiarować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u ARNOLDA PENKA!

Po wszelkie informacje uprasza się dzwonić: 964-3211 lub do domu: 731-0757 o każdej porze, podając nazwisko i numer telefonu.

U W A G A
Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.

2150 Bloor St. W.
 (wejście od wschodniej strony budynku)
 Tel. 762-9523

otwarta
 codziennie od 10⁰⁰ - 2⁰⁰ po poł. i od 7⁰⁰ - 9⁰⁰ wiecz., We
 wtorki tylko od 10⁰⁰-12⁰⁰ po poł., soboty od 10⁰⁰-12⁰⁰ po poł.

Konta depozytowe.....	8 1/2 %	rocznie
Specjalne konta depozytowe	8%	rocznie
(oprocenowane na każdy dzień depozytu)		
3-miesięczne certyfikaty	9 1/4%	rocznie
3-miesięczne, minimum \$50,000	10%	rocznie
6-miesięczne certyfikaty	9 3/4%	rocznie
6-miesięczne, minimum \$50,000	10 1/2%	rocznie
1-rocne certyfikaty	9 1/2%	rocznie
1-rocne, minimum \$50,000	10 1/2%	rocznie
3-letnie certyfikaty	9 1/2%	rocznie
3-letnie "non-redeemable"	9 3/4%	rocznie
3-letnie, minimum \$50,000	10%	rocznie
OHOSP	10%	rocznie
RRSP		
"demand" depozyt	10 1/2%	rocznie
1-rocny "term" depozyt, min. \$10,000	10 1/2%	rocznie
3-letni "term" depozyt, min. \$10,000 ...	9 1/2%	rocznie
RRIF	10%	rocznie
Pożyczki personalne	17 1/2%	rocznie
Pożyczki hipoteczne	14 1/4%	rocznie
(\$50,000 pożyczki ubezpieczone na życie)		
Line of credit	18%	rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

**UNICAR
AUTO COLLISION
& Paint Centre**

- naprawy powypadkowe • prostowanie ram • zabezpieczenia przed korozją
- Bezpłatne kosztorysy napraw • rozliczanie z firmami ubezpieczeniowymi
- Holowanie • samochody zastępcze
- Kompletne malowanie TYLKO \$ 600

Południowe Etobicoke, 81 Shornclyffe Rd.,
TEL. (416) 239-7377

JERZY SZEMPLIŃSKI

- Spłaty hipoteki poprzez RRSP
- Ubezpieczenia indywidualne i grupowe na życie, chorobowe, biznesu, świadczenia socjalne (dentysta, lekarstwa)
- Ubezpieczenia emerytalne RRSP
- Plany edukacyjne dla dzieci
- Inwestycje, \$ 100 000 wolne od podatku
- Ubezpieczenia dla odwiedzających

DO YOU KNOW?
- We are the biggest life insurance company in Canada by asset size...

TEL. biuro: 222-1977; dom 848-1250

Mutual of Omaha Insurance Company

UBEZPIECZENIA na życie • biznesu dla odwiedzających w razie choroby lub wypadku
plany finansowe zabezpieczające dzieci
plany emerytalne RRSP

Jerzy Majewski, M.Sc.

Tel. bus. 631-6523; home: 792-0866

WYCIECZKI
ZAPROSZENIA
WIZY

WYMIANA PASZPORTÓW
UBEZPIECZENIA SZPITALNE
DLA ODWIEDZAJĄCYCH -
100 dni TYLKO \$ 135.00
BILETY SAMOLOTOWE

HUMBERVIEW TRAVEL

185 Roncesvalles Ave. TEL.: 588 - 0039

**ZAINTERESOWANI WSPÓLPRACĄ
Z POLSKĄ,**

posiadamy kilkaset ofert z firm polskich dotyczących różnych aspektów współpracy z firmami zachodnimi. Za \$15 otrzymasz listę firm zainteresowanych eksportem, joint venture i innymi formami współpracy. Oferujemy także pośrednictwo w zakresie handlu, charteringu i usługi formalne przy tworzeniu spółek.

C.T.I. 2356 Gerrard St.E. Suite 183, Toronto,
Ontario M4E 2E2, CANADA Fax: (416) 438 6380

Halina Baranowska
MA, A.I.L.C.

Analiza potrzeb finansowych; ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne RRSP, dożywotnie renty, ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance Co. Ltd.
Suite 625, 21 Four Seasons Place
ETOBICOKE ONT. M9B 6J8

TEL. bs. 622-1115

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY

2 SHEPPARD AVE. E., STE. 404, TORONTO
Planowanie finansowe i ubezpieczenia
• LIFE INSURANCE - na życie
• DISABILITY - chorobowe
• MORTGAGE - hipoteczne
• GROUP, BUSINESS - handlowe
• RRSP, ANNUITY - emerytury
• VISITORS - dla odwiedzających
Po bliższe informacje proszę dzwonić
Biuro: 226-6525; Dom: 858-0129

**HUMBERVIEW
INSURANCE
BROKERS LTD.**

337 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.

TEL.: 531 - 4647

FAX: 531 - 2396

INSURANCE NA:

DOMY
SAMOCHODY
KOMERCYJNE
SKLEPY

GRAND FLOORS

Solidnie układam, cykluję, lakieruję wszelkie rodzaje podłóg drewnianych po bardzo niskich cenach. Naturalne lakierowanie 70 - 80 centów za stopę.

Stain finish - \$1.30 za stopę.

Darmowe wyceny.

GRZEGORZ

TEL. 282-5545

**PROFESSIONAL
RESUME WRITING**

Piszę resume i cover letter. Przygotowuję do interview.

EWA DUBISKA

TEL. 925-8128

**MANICURE, PEDICURE,
MAKE UP**

ARTYSTYCZNY

w Twoim lub moim domu

TEL. 766-3664

**RENEWAL
CONSTRUCTION
& DECORATION**

Instalacje elektryczne, renowacje łazienek, kuchni, wykładziny, kafelki, wykańczanie piwnic
BEZPŁATNA WYCENA

☎ 249-5212 lub 742-1302

"Syn mój chce abym była więcej znana i miłowana"

(Fatima)

W dniu 13 października (sobota), w Auditorium kościoła Matki Boskiej Częstochowskiej przy 1996 Davenport Rd., Toronto, odbędzie się całonocny, w jęz. polskim:

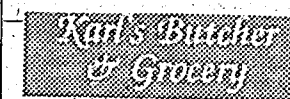
KONGRES RÓŻAŃCOWY

na który Klub Inicjatywy Katolickiej serdecznie wszystkich zaprasza. Początek o godz. 8:00 (Msza św.); pierwsza konferencja godz. 9:00, przewidywane zakończenie o godz. 19:30.

W programie m.in.: 6 konferencji na tematy Maryjne, Różaniec św., adoracja Najśw. Sakramentu, możliwość spowiedzi, wspólny śpiew. W przerwach kawa i lunch na miejscu (lub lunch własny).

Również stoisko sprzedaży artykułów o treści religijnej. Szczegółowy program uczestnicy otrzymają na miejscu. Ze względu na wyjątkowość okazji prosimy o zaplanowanie sobie spędzenia całego dnia z nami, lub choćby o odwiedzenie nas w dowolnej godzinie. Parking w pobliżu lub dojazd autobusem nr 41 (Subway: Bloor - Lansdowne). Ewentualne pytania w sprawach organizacyjnych prosimy kierować tel. (416) 740-2580 (wieczorem).

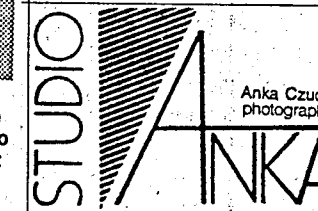
**W KOLEJNYCH NUMERACH DZIAŁY:
WEŹ SIĘ W GARŚĆ, PRAWO, POLAK NIE ZGINIE,
IMIGRACJA**

właściciel: Karol Jarząbek
Posiadamy na składzie zawsze świeże mięsa, wędliny własnego wyrobu, smaczne i świeże oraz importowane z Polski i Europy artykuły spożywcze.

105 Roncesvalles Ave.
TORONTO

TEL. 531-1522

2374 Bloor St. West, Toronto
(416) 769-4488

LOTUS 1-2-3 oraz Word Perfect niezbędne w pracy biurowej programy komputerowe POZNASZ na KURSACH PROWADZONYCH PO POLSKU

Adres: Arkadia Training Centre

1600 Bloor St. West
TEL. 533-8011

**Dr. JOLANTA
JASTRZEBSKA**

lekarz ogólny

- Choroby skóry
- Choroby dzieci

Przyjmuje od pon. do piątku od 13 do 19:39, w soboty od 9:30 do 13.
TEL. 588-7878

2333 Dundas Str. W. 404

JEŻELI PRAGNIECIE WZBOGACIĆ I UROZMAIACIĆ SWOJE PRZEŻYCIA MIŁOSNE POTĘGUJĄC INTYMNA ROZKOSZ oferujemy Wam:

oleje, kremy, wibratory, gry miłosne i dużo, dużo więcej atrakcyjnych produktów, które pomogą Wam odkryć nowy i cudowny świat rozkoszy. Prześlij gotówkę, czek lub Money Order na \$5 katalog.

J & B SERVICES
6478 YONGE ST.
P.O. BOX 37096

WILLOWDALE, ONT. M2M4J8

**PARIS
STUDIO**
2007 BLOOR St. West, TORONTO
Ont. M6P 3L2

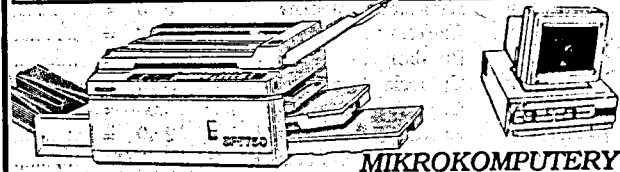
tel. (416) 766-0660

**SALON
FRYZJERSKI**

**ANDRZEJ
z WARSZAWY**

- UŻYWAMY PRODUKTÓW FRYZJERSKICH FIRMY FRANCUSKIEJ "PERMA"
- USŁUGI KOSMETYCZNE WYKONUJE PANI MILA (manicure, pedicure, woskowanie, henna)

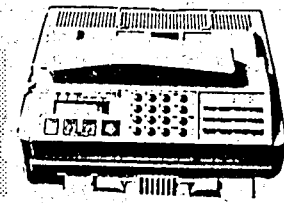
ZAKŁAD CZYNNY OD PONIEDZIAŁKU DO PIĄTKU
OD 9:00 DO 19:00 (7 pm), W SOBOTĘ OD 9:00 DO 17:00

TIPSTomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092Jako niezależni dystrybutorzy możemy dopasować do
Waszych potrzeb biurowych sprzęt elektroniczny
klasy światowej

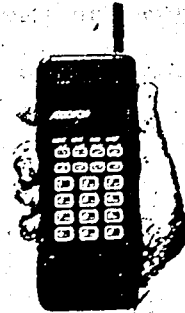
MIKROKOMPUTERY

KOPIARKI

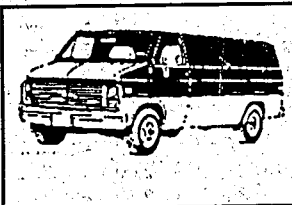
- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

SHARP FAXY**TIPS**Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092Oferujemy pełny wybór telefonów
przenośnych i samochodowych
najlepszych światowych firm!

- 5-letnia gwarancja na wybrane modele
- gwarantowane najlepsze ceny i serwis
- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe (Trade in)
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

OGROMNE OSZCZĘDNOŚCI!

CANTEL APPROVED
AGENT**Marko - Polo Transport**UWAGA RODACY!
ZAMIESZKALI NA TRASIE
WINDSOR - LONDON - TORONTOZ przyjemnością zawiadamiamy, że została uruchomiona
gorąca linia odbioru pasażerów na lotnisko w Toronto i
Montrealu oraz z powrotem. Specjalnie przygotowany
autobus zawiezie Was szybko i wygodnie.

Po bliższe informacje proszę dzwonić 1-519-473-1096

\$ KORPORACJE

\$ PROFESJONALIŚCI

\$ OSOBY INDYWIDUALNE

26 GLENADEN AVE. EAST, TORONTO, ONT. M8Y 2L3

\$ Skorzystaj z wypróbowanych wieloletnich strategii
odpisów podatkowych\$ Zaoszczędź setki dolarów dzięki naszym mało znanym
technikom planowania podatkowego\$ Nie trać czasu na zapoznanie się z przewodnikiem Urzędu
Podatkowego, który nie ujmuje wielu dozwolonych
odpisów\$ Zdać się na fachowe i dyskretne usługi firmy
Piotra Chwalisza**CHWALISZ TAX**
& BUSINESS CONSULTING INC.\$ Stosujemy przepisy prawa podatkowego na korzyść Klienta!
\$ NIE ZWLEKAJ - ZADZWOŃ DZISIAJ!

TEL. (416) 233-2804 FAX: (416) 233-3583

\$ PROWADZENIE KSIĄG

\$ PRZYGOTOWYWANIE SPRAWOZDAN

VIDEO z POLSKI

(416) 769-7868
66 Oakmount Rd. Ste. 1211
Toronto, Ontario M6P 2M8

Lech Prusiński

NAJSTARSZE
POLONIJNE
BIURO POMOCY
IMIGRACYJNEJW związku ze
zmianami ka-
nadyjskich przepisów
imigracyjnych
zawiadamy wszystkie
osoby pragnące
uzyskać stały pobyt
w Kanadzie—niezależnie od ich
obecnego statusu—że
nasze biuro udziela
bezpłatnie porad we
wtorki w godzinach
12-7 wieczór
192 Garden Avenue
Tel. 588-1659**ADWOKACI**

MALICKI and MALICKI

Marek S. Malicki

Adwokat

3020 Kirwin Ave. Mississauga, L5A 2K6
TEL. 279-6250Załatwia sprawy:
- kupna i sprzedaży nieruchomości - hipoteki - sporne sprawy
małżeńskie - testamenty (ostatnie wole) - spadki... przychodzi z pomocą
każdemu,
kto ma problemy
z prawem karnym
Auto - 580-6445

adwokat

KRZYSZTOF PREOBRAZEŃSKI
dom (24 g.): 537-8842 praca: 964-1717
fax: (416) 964-0823

Adres kancelarii adwokackiej:

99 CHARLES STREET, E. TORONTO, ONT. M4Y 1V2

FIRMA ADWOKACKA

MICHAEL CZUMA ASSOCIATES Oferuje doświadczenie i efektywną pomoc
w sprawach KARNYCH

- Prowadzenia samochodu w stanie nietrzeźwym (Impaired driving)
- Napaści (assaults) • Kradzież (theft)
- oraz we wszelkich sprawach podlegających kodeksowi karnemu, włączając sprawy sądowe i apelacje na wszystkich szczeblach sądownictwa

Mec. Michał Czuma, L.L.B.

599 - 5799

481 University Ave., Suite 502
Toronto, Ontario M5G 2E9

UWAGA POLSCY IMIGRANCY!

OSOBY ZAINTERESOWANE NAUKĄ JĘZYKA
ANGIELSKIEGO, KTÓRE NIE MOGĄ
KORZYSTAĆ Z OBECNIE ISTNIEJĄCYCH
KURSÓWOśrodek Pomocy Polakom Imigrantom w koopera-
cji z Ministerstwem Imigracji i wydziałami Oświaty
organizuje dodatkowe kursy języka angielskiego
(English as a second Language) z opieką nad dziećmi
poniżej lat 5. Utworzone też będą osobne klasy dla
osób starszych z programem dostosowanym do ich
potrzeb. Lokalizacje i godziny będą podane po zare-
jestrowaniu się telefonicznie lub osobiście w Ośrod-
ku, 206 Beverley Str., Toronto, tel. 979-2017,
979-8756 w godz. 10:00 - 4:00 od pon. do czwart-
ku. Możliwość subsydiowania kosztów przejazdu.

J.GASZYŃSKA, dyrektor

**NAJNIŻSZE CENY TOWARÓW
DO POLSKI**Dostawy do Polski w cyklu 14-dniowym. Dowolnie zestawiaj
skład paczki. Zamówienie minimum 5 kg.

Ilość	Nazwa towaru	Cena CDS	Razem
..... x 1 kg	Cytryny	2.60 =	.....
..... x 1 kg	Pomarańcze	2.60 =	.....
..... x 1 kg	Grejpfruty	2.60 =	.....
..... x 1 kg	Mandarynki (1stpd-kwcn)	2.80 =	.....
..... x 100 g	Czekolada gorzka	0.90 =	.....
..... x 100 g	Czekolada mleczna	0.90 =	.....
..... x 100 g	Czekolada orzechowa	1.00 =	.....
..... x 400 g	Bomboniera	4.00 =	.....
..... x 300 g	Cukierki witaminowe	3.40 =	.....
..... x 6 op	Guma do żucia	3.00 =	.....
..... x 250 g	Kawa ziarnista brazyl.	2.40 =	.....
..... x 1 kg	Kawa ziarnista brazyl.	8.00 =	.....
..... x 3 kg	Kawa ziarnista brazyl.	20.00 =	.....
..... x 100 g	Herbata cejlońska	1.60 =	.....
..... x 25 szt.	Herbata expr. norm.	1.30 =	.....
..... x 25 szt.	Herbata expr. różana	1.30 =	.....
..... x 400 g	Herbata instant cytrynowa	2.50 =	.....
..... x 800 g	Czekolada w proszku	4.80 =	.....
..... x 250 g	Kakao	2.00 =	.....
..... x 200 g	Rodzynki kalifor.	1.30 =	.....
..... x 200 g	Migdały kalifor.	2.30 =	.....
..... x 200 g	Wiórki kokosowe	1.60 =	.....
..... x 400 g	Pasta czekol. orzech.	2.70 =	.....
..... x 500 g	Margaryna mleczna słonecz.	2.00 =	.....
..... x 1 l	Olej jadalny słonecznikowy	4.00 =	.....
..... x 500 g	Ryż	1.80 =	.....
..... x 500 g	Mąka kartoflana	1.90 =	.....
..... x 3 op	Budyń czekol. i wanil.	1.40 =	.....
..... x 5 kg	Cukier	6.50 =	.....
..... x 500 g	Pieprz czarny	6.00 =	.....
..... x 100 g	Sardynki w oleju	1.20 =	.....
..... x 190 g	Filet śledziowy w pom.	1.40 =	.....
..... x 200 g	Ser żółty krojony	1.90 =	.....
..... x 450 g	Szynka w puszcze	4.50 =	.....
..... x 340 g	Szynka mielona	2.50 =	.....
..... x 1 l	Sok pomarańczowy	2.60 =	.....
..... x 580 g	Ananas plstr. w puszcze	2.50 =	.....
..... x 840 g	Brzoskwinie w puszcze	3.00 =	.....
..... x 3 szt.	Piwo w puszcze	3.00 =	.....
..... x 200 g	Orzeszki ziemne solone	1.30 =	.....
..... x 1 szt.	Pasta do zębów (fluor.)	1.40 =	.....
..... x 3 szt.	Mydło toaletowe Fa	3.00 =	.....
..... x 3 kg	Proszek do prania	11.00 =	.....

Razem =

Ubezpieczenie i dostawa paczki:
BEZ OPŁAT w Kanadzie i w Polsce.

Załączam Cheque lub Money Order na sumę ogółem ..... CDS

NADAWCA: ..... tel: .....

ODBIORCA: ..... tel: .....

Zlecenia przyjmuje: **COPYA-TRADE**
291 Lois Crescent, TIMMINS, ONT. P4P - 1G6
TEL. 705-268-6875 (po 6 pm); TEL. 416-266-1456 (po 6 pm);
FAX 705-268-9181 (bez przerwy)

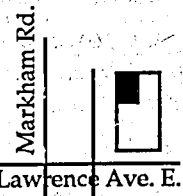
Dla Polonii w SCARBOROUGH

EXPOL

Przedstawiciel
Pekao i Polimexu

- zaproszenia, wzy, paszporty
- paczki morskie i lotnicze
- zestawy żywnościowe i leki
- sprzęt RTV, maszyny, samochody
- przekazy na konta i gotówka do rąk
- ubezpieczenia dla odwiedzających

3630 LAWRENCE AVE. E. # 26
TEL. (416) 438-5656

BLOOR NATUROPATHIC CLINIC

Leczenie środkami naturalnymi:

zioła, akupunktura, homeopatia, hydroterapia,
komputerowa analiza diety

Lidia Dobosz, M.D.(P), N.D.

Halina Sroczyńska, M.D.(P), N.D.

1595 Bloor St. W.,
Toronto, Ontario M6P 1A6
TEL. 534-0050

DR. TERESA MIRECKA

DERMATOLOG Z POLSKI

Uprzejmie informuje o otwarciu gabinetu
kosmetyki leczniczej i elektrolizy
w Mississauga

2155 Cawthra Rd. (pomiędzy Queensway i Q.E.W.)
TEL. 949-8461

465 PHILLIP STREET
WATERLOO, ONTARIO
N2L 6C7

REALTY LTD. REALTOR

MARIOLA BRODA

oferuje usługi w okręgu Kitchener, Waterloo

- KUPNO-SPRZEDAŻ • WYCENA NIERUCHOMOŚCI
- POMOC W FINANSOWANIU

Dom. (519) 725-1821 Biuro (519) 746-8086

**KINGSWAY
MEAT
PRODUCTS
&
DELICATESSEN
LTD.**

Hubert Węsierski, Ivan Grgić
2342 Bloor St. W., Toronto
Tel. 762-5365

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej
produkcji, wyrabianych przez wysoko wykwalifikowanych
polskich rzeźników według tradycyjnych polskich
receptur

CENY KONKURENCYJNE

Wszystko na temat emigracji do Kanady w książce
Janusza Zalewskiego

JAK EMIGROWAĆ DO KANADY?

- wszystkie, uaktualnione sposoby pozostania w Kanadzie;
  - rodzaje wiz i kategorie kandydatów;
- system punktowy i listy zawodów preferowanych;
  - tymczasowe zezwolenie o pracę i nauce;
  - jak zostać obywatelem Kanady

Stron 152, cena \$13.50 plus \$1.50 porto

Universal Publishing Company

P.O. BOX 1916, EDMONTON, ALBERTA T5J 2C3

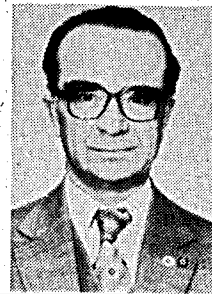

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI

BEZPŁATNE PORADY FINANSOWE
POSZUKUJĘ DOMÓW NA SPRZEDAŻ

HENRY
A. RASTON

Biuro: 588-8950 Dom: 767-4022
1600 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7

CHIN

RADIO/TV INTERNATIONAL
Polski Program Radiowy
ECHO OJCZYŹNY

Redagują dla Polonii i o Polonii:
KRYSZYNA I RYSZARD PIOTROWSCY

- Wiadomości z Polski
- Informacje o życiu i działalności środowiska polonijnego w Toronto, Kanadzie i na całym świecie
- Wywiady z politykami, ludźmi nauki i rozrywki
- Muzyka i piosenka
- Koncert życzeń

TEL. 531-9991 od 10-11
TEL. 568-1489

Od poniedziałku do piątku na fali FM 100.7
od godz. 10:30 do 11:30 rano.

P.O. Box 26 STN "A" Mississauga, Ont. L5A 3A1

ARTEX INTERNATIONAL

prezentuje WARSZAWSKI TEATR rampa

W SPEKTAKLU

MUZYCZNO-

KABARETOWYM

This program is sponsored by

CZERWONY STOLICZEK

DANIEL OLBRYCHSKI

ANDRZEJ STRZELECKI ANNA ŚCIGALSKA
STANISŁAW TYM DARIUSZ KORDEK
KATARZYNA KOZAK WIESŁAW STEFANIAK

Scenariusz i reżyseria: Andrzej STRZELECKI
Kierownictwo literackie: ZUZANNA OLBRYCHSKA
Producent: Andrzej KOLACZYNSKI

TORONTO

Sobota 13 października 1990 - godz. 8.00 wiecz
Niedziela 14 października 1990 - godz. 7. wiecz

St. Lawrence Centre For The Arts
Jane Mallet Theatre - 27 Front Street E.

Bilety prosimy zamawiać telefonicznie 366-7723
(tylko karty kredytowe) lub nabywać w kasie teatru codziennie
w godz. 10:00 - 22:00

MONTREAL

Czwartek 11 października 1990 - godz. 8.00 wiecz.
Westmount High School, 4350 St. Catherine St. W.

PRZEDSPRZEDAŻ:

Restauracja Cracovia, 1246 Stanley St., Tel. 866-2196
Tatra Travel, 3628 St. Laurent Blvd., Tel. 849-3451
1001 Plants, 5518 Monkland Ave., Tel. 481-2263
Informacje i zamówienia: Tel. 483-5621 po 6.00 wiecz.

THUNDER BAY

Środa 17 października 1990 - godz. 7:00 wiecz.
Sala Związku Polaków w Kanadzie

WINNPEG

Czwartek 18 października 1990 - godz. 7:30 wiecz.
Auditorium of Manitoba Museum of Man and Nature
190 Ruppert Ave.

PRZEDSPRZEDAŻ: "Cracovia" tel. 582-8321

SASKATOON

Piątek 19 października - godz. 8.00 wiecz.
Mendel Art Gallery - 950 Spadina Cres. E.

PRZEDSPRZEDAŻ Witold Bula tel. 955-1404

EDMONTON

Sobota 20 października - godz. 7.00 wiecz.
Victoria High School, - 10210 - 108 Ave.

PRZEDSPRZEDAŻ Travelot tel. 488-8472

VANCOUVER

Niedziela 21 października - godz. 7.00 wiecz.
Robson Square Media Centre, 800 Robson St.

PRZEDSPRZEDAŻ Polish Store tel. 874-3338

W listopadzie br. zapraszamy na program muzyczno-kabaretowy
z przedwojennymi szlagerami w wykonaniu: Ireny Santor, Haliny
Kunickiej, Wojciecha Młynarskiego, Lucjana Kydryńskiego i innych
znanych artystów.

PACZKI do POLSKI

- Można dowolnie zestawiać skład paczki.
- Dostawa bezpośrednio do domu odbiorcy.
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat.
- Zamówienie minimum 5 kilogramów.
- Ceny w dolarach kanadyjskich.
- Czas dostawy - około 14 dni od daty otrzymania zamówienia.

Nazwa towaru Jednostka Ilość C\$ Razem

Pomarańcze.....	1 kg	@ 2.90 =	.....
Cytryny.....	1 kg	@ 2.90 =	.....
Grejfruty.....	1 kg	@ 2.90 =	.....
Banany.....	1 kg	@ 3.40 =	.....
Mandarynki *.....	1 kg	@ 3.40 =	.....
Ananas.....	1 szt.	@ 2.90 =	.....
Orzech kokosowy.....	1 szt.	@ 2.90 =	.....
Kiwi.....	1 szt.	@ 0.80 =	.....
Czekolada orzechowa	100 g	@ 1.30 =	.....
Czekolada mleczna.....	100 g	@ 1.30 =	.....
Czekolada gorzka.....	100 g	@ 1.30 =	.....
Guma do zucia	20szt 125 g	@ 1.80 =	.....
Chalwa.....	1 kg	@ 11.20 =	.....
Miód - Dziki Kwiat.....	500 g	@ 2.40 =	.....
Kawa ziarnista.....	250 g	@ 4.00 =	.....
Kawa Nescafe.....	100 g	@ 4.40 =	.....
Herbata sypka.....	250 g	@ 4.80 =	.....
Herbata ekspresowa	100 szt.	@ 4.80 =	.....
Czekolada w proszku	800 g	@ 6.40 =	.....
Rodzynki.....	250 g	@ 1.60 =	.....
Figi.....	200 g	@ 2.20 =	.....
Migdaly.....	200 g	@ 2.20 =	.....
Wiórki kokosowe.....	200 g	@ 2.20 =	.....
Pasta "Nutella".....	450 g	@ 3.20 =	.....
Kabanosy.....	1 kg	@ 12.00 =	.....
Poledwica wedzona.....	1 kg	@ 14.00 =	.....
Baleron.....	1 kg	@ 12.00 =	.....
Szynka w puszcze.....	454 g	@ 4.80 =	.....
Szynka mielona.....	340 g	@ 2.60 =	.....
Dostawa do domu i ubezpieczenie		C\$ 5.50	
Zalaczam: ... Czek ... Money Order Total C\$.....			

* Od 1 czerwca do 30 września mandarynek nie wysyłamy.

Nadawca: .....

Adres: .....

.....

Odbiorca: .....

Adres: .....

.....

EuroPak International®

1547 Merivale Road, Merivale Depot, Box 5554
Ottawa, Ontario K2C 3M1 Tel.: (613) 722 2767

SZUKAM kobiety w średnim lub starszym wieku do domowej pracy i opieki nad dzieckiem z zamieszaniem. TEL. 739-8834

POTRZEBNA pani do opieki nad dziećmi 5 i 12 lata od poniedziałku do piątku, 2 godziny dziennie. TEL. 276-1505

POTRZEBNA kobieta do prowadzenia dużego domu samotnemu mężczyźnie w okolicy York Mills z zamieszaniem. Nie paląca, ze znajomością podstawowego angielskiego. TEL. 640-4094

ODPOWIEDZIALNA osoba potrzebna do recepcji i prac administracyjnych w rentgenie. Wymagane SIN, pewna znajomość angielskiego i maszynopisanie. Dundas West i Bloor. TEL. 531-1125 w godz. 9-5

MŁODA, energiczna podejmie pracę przy sprzątnięciu lub innej. TEL. 287-3569

POSZUKUJE pracy chałupniczej. Może być nieskomplikowane zycie. SIN, Hamilton. TEL. 529-3084

MŁODA kobieta poszukuje pracy. Posiada SIN. TEL. 535-6318

OSOBA z doświadczeniem fotograficznym podejmie pracę w zawodzie, sprzątanie biur i mieszkań (posiadam referencje) lub inną pracę. TEL. 604-2219

DOŚWIADCZONA w szychu na maszynie szuka pracy. TEL. 287-3569

KOBIETA podejmie każdą pracę. Przyjmie też sprzątanie biur i domów. TEL. 231-9365

RZĘDNIK z 25-letnim stażem w rzeczni szuka pracy. Janek. TEL. 537-5341

DOŚWIADCZONA kobieta, niepaląca, kanadyjskie referencje, podejmie się opieki nad dzieckiem oraz drobnej pracy domowej z zamieszaniem. TEL. 792-9846 po godz. 18

MŁODA kobieta pilnie poszukuje pracy chałupniczej lub na weekendy. TEL. 439-3613 proszę Mariolę

SZYBKI, dokładny poszukuje pracy. TEL. 236-1529

ELEKTRYK elektronik poszukuje pracy. TEL. 673-8368 Jacek

RZETELNA, godna zaufania kobieta posprząta swój apartament (\$25) lub dom (\$35 - do 3 sypialni). Referencje. TEL. 693-5386

MŁODY mężczyzna podejmie jakąkolwiek pracę. TEL. 497-4899

MĘŻCZYŻNA poszukuje pracy. TEL. 696-5721

DOBRY malarz z doświadczeniem kanadyjskim poszukuje pracy w swoim zawodzie lub innej. TEL. 897-6105

SZUKAM pracy. Posiadam samochód i kanadyjskie prawo jazdy. TEL. 503-0082

MĘŻCZYŻNA z SIN poszukuje stałej pracy. TEL. 232-9559

ŚLUBARZ, spawacz, piekarz, z polskim stałym szuka pracy w zawodach lub innej. TEL. 738-0428

PRZYJMĘ sprzątanie w weekendy. Danuta. TEL. 737-6850

149-151

WSZYSTKIE DROBNE OGŁOSZENIA dotyczące pracy, mieszkań i sprzedaży są bezpłatne.

Przyjmujemy je do wtorku, do g. 5 po poł.
Proszę dzwonić 747 - 6034 i zostawić dokładną treść ogłoszenia na maszynie, powtórzyć nr telefonu

MASAŻYSTA wykwalifikowany (w Polsce dr nauk medycznych neurolog-psychiatra) poszukuje pracy full time - part time, zna masaż klasyczny, sportowy, odciążający, rehabilitacyjny, dziecięcy, punktowy (shiatsu), akupunkturę. TEL. 229-0837

MŁODY mężczyzna, lat 22, podejmie każdą pracę. Posiadam SIN. TEL. 667-0625

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem dochodząc lub u siebie w domu. Mississauga. TEL. 620-4320

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu w Brampton. TEL. 450-8038

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu, okolica Elmhurst i Golf Club, Scarb. TEL. 431-0063

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem lub chorą osobą. Pielęgniarka. TEL. 755-5091

SPRZĄTAM biura, apartamenty i domy. TEL. 759-1021

MECHANIK z doświadczeniem przy remontach maszyn poszukuje pracy. TEL. 398-3811

ABSOLWENT Akademii Muzycznej, z 15-letnim doświadczeniem w nauczaniu gry na fortepianie udzieli lekcji. TEL. 615-1703

KOBIETA w średnim wieku podejmie jakąkolwiek pracę w piątki i soboty. Mój numer telefonu 281-1549

CHĘTNIE poprowadzę dom samotnej osobie na terenie Mississauga. TEL. 624-1955 Jossia

PIELĘGNIARKA podejmie każdą pracę part time, rano lub po południu. TEL. 755-5091

PRZYJMĘ sprzątanie. TEL. 621-4653

PRZYJMĘ sprzątanie, dowolne dni tygodnia. Okolice Richmond Hill. TEL. 764-3319 po godz. 17

KATOLICKIE BIURO PIELGRZYMKOWE Im. Jana Pawła II poszukuje współpracowników na terenie USA i Kanady. Będziesz pracować tam, gdzie obecnie mieszkasz. Doskonale zarobki: \$400.00 i więcej na tydzień. Po bliższe szczegóły dzwoń: 1 (413) 274-6043

DOCHODZĄCA opiekunka do 5-miesięcznego dziecka POTRZEBNA na 3 dni w tygodniu. Don Mills/Eglinton. TEL. 696-6204

POSZUKUJĘ pani do opieki nad 1,5-letnią dziewczynką oraz drobnej pracy domowej, okolice Eglinton/Don Valley. Hanna. TEL. 759-8383

POTRZEBNA dochodząca osoba do opieki nad starszą panią. TEL. 667-9678

OSOBA dochodząca do opieki nad dwójką dzieci, 5 i 3 lata, POTRZEBNA. Finch/Bathurst. TEL. 398-2699

149-151

HELP WANTED. Family on large estate requires a housekeeper for daily domestic chores and a handyman preferably with carpentry, electrical and plumbing skills for maintenance of grounds and property. Mature married couple preferred. Rural area north of Toronto. No access by public transportation. Good residential accommodation available together with pay and benefit package. Please call 416-756-2400 (week days) or 416-888-1929 (evenings before 10:00 pm) for more information.

FIRMA sprząająca poszukuje odpowiedzialnych i poważnych pań do pracy full albo part time z samochodem. Wiadomość na maszynie po polsku lub angielsku. TEL. 844-6220 lub 844-7554

SZUKASZ niezależności i niezłych zarobków? Masz SIN i znasz podstawowy angielski? Zadzwoń 275-811 Mirek

POTRZEBNI energiczni, myślący ludzie do marketingu, bez sprzedawania. Świetny dochód. SIN konieczny. TEL. 766-6706

POSZUKUJĘ 4-6 osób, chcących otworzyć własny biznes. SIN i samochód wymagany. Dzwonić pomiędzy 16-17. TEL. 736-4317

POTRZEBNY fryzjer lub fryzjerka na Thorncliffe Market Place, Don Mills. TEL. 421-6835

POTRZEBNA pomoc przy sprzedaży katalogowej. Po więcej informacji dzwonić (514) 931-2240 lub pisząc P.O.B. 2, St. Henri, Montreal, Que. H4C 3J7, załączając \$2 na koszty pocztowe i korespondencji.

KOBIETA w średnim wieku zaopekuję się dzieckiem lub dziećmi. Mam doświadczenie. TEL. 949-4707 po godz. 18. Danuta

PANI, nowo przybyła z Polski, na poziomie, kochająca dzieci, zaopekuję się nimi chętnie w swoim mieszkaniu w London. TEL. 1 (519) 649-7040

SZUKAM pracy. TEL. 286-6862 Krzysztof

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu w Mississauga. Mówią po polsku i angielsku. TEL. 897-7832

KOBIETA w średnim wieku, posiadająca SIN, zaopekuję się dzieckiem u siebie w domu lub podejmie każdą inną pracę, dochodzącą. Zna podstawowy angielski. TEL. 823-1328 proszę Anię

PRACA dla siebie we własnym mieszkaniu. Po informacje pisz na adres: IDEAS P.O. Box 2, St. Henri, Montreal, P.Q. H4C 2M3, załączając \$2 na koszty korespondencji.

PRACE oferowane w domu. Infor. w zwrotnie opłaconej kopercie od: POL-VAN Ent., Box 616-1755 Robson St., Vancouver, B.C. V6G 3B7.

150-152

POSZUKUJE się osób chętnych do pracy w kampanii ubezpieczeniowej, dobre zarobki, SIN, podstawowa znajomość angielskiego lub hiszpańskiego. TEL. 488-1295

MARKETING Full Time, Part Time. Możliwość rozwoju własnego biznesu, angielski niekonieczny. TEL. 274-2797 po 8 wiecz.

ZATRUDNIMY elektroniczka z doświadczeniem praktycznym w naprawie keyboardów, syntezatorów oraz sprzętu audiowizualnego. TEL. 533-2568

POTRZEBNA opiekunka do 4-letniego dziecka od połowy października. Okolice Hwy 10 - Williams Parkway, Brampton. TEL. 457-3880

POSZUKUJĘ opiekunki do 20-miesięcznego chłopca. TEL. 654-0637

OSHAWA, POTRZEBNA ekspedientka do delikatesów. Znajomość angielskiego konieczna. TEL. 435-0771 między g. 10-12.

POTRZEBNE osoby robiące swetry na drutach, konieczne doświadczenie w łączeniu różnych welen i znajomość wzorów i opisów. TEL. 267-8815 wiadomość na maszynie.

PROSTA praca w domu, duży dochód. Po informacje wyslij drugą kopertę ze swoim adresem i nazwiskiem. A.C. 41 Cynthia Rd., Toronto M6N 2P8

PRZYJMĘ do pracy 2 osoby na stanowisko brokera agentów ubezpieczeniowych z ważną licencją, oraz tych, których licencja niedawno wygasła przyjmę bez powtórnych egzaminów. Pensja w granicach \$45-55 tys. rocznie. Henryk Jarmak. tel. 277-5574, 277-2378

POMALUJĘ mieszkanie dokładnie, czysto i tanio. TEL. 650-1633 Andrzej

ELEKTRYK, specjalność przewijanie silników elektrycznych, instalacja, 18 lat praktyki. TEL. 439-6932

MŁODY, energiczny mężczyzna podejmie każdą pracę. TEL. 297-8722

KOBIETA w średnim wieku poszukuje pracy z zamieszaniem. Podstawowy angielski. Proszę dzwonić pon. piątek, w g. 7-18. TEL. 360-4207

TRZECH Polaków poszukuje pracy na weekendy. TEL. 749-4711 Marek

MALARZ, tapeciarz szuka pracy, SIN, angielski, referencje, solidne wykonanie. TEL. 241-3427 Maciek

KUCHARKA z 4-letnią praktyką w Anglii, znająca podstawowy angielski, stały pobyt, SIN. TEL. 516-0562 proszę dzwonić po godz. 18.

KOBIETA z doświadczeniem, uczciwa, bez nalogów podejmie pracę jako dochodząca. Mieszka w pobliżu Lakeshore/Cawthra. TEL. 271-9329

PANI 46, szuka pracy jako opiekunka do dziecka z zamieszaniem. TEL. 615-1973

PIELĘGNIARKA dyplomowana szuka pracy. Może być opieką nad dziećmi. TEL. 736-7898

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem w okolicy Markham Rd. TEL. 439-3799

MĘŻCZYŻNA po 50-tych, żyjący samotnie w luksusowym apartamencie poszukuje pani do towarzyszenia i lekkiej pracy domowej, oraz ewentualnego wyjazdu na południe. TEL. 886-5492

149-151

FOKOJE, kawalerki, mieszkania w centrum Toronto, świetnie wyremontowane. TEL. 363-5805, 533-8256

DO WYNAJĘCIA sklep wraz z 3-pokojowym mieszaniem w basemencie na Queen Str. W. świetnie po remoncie. TEL. 363-5805, 533-8256

MIESZKANIA w domku do wynajęcia blisko polskiej dzielnicy. Tuż przy Subway. TEL. 285-5735

POKOJE do wynajęcia w domu bez gospodarza. TEL. 238-5176

POKOJE do wynajęcia. Możliwość załatwienia pracy. TEL. 238-5176

POKÓJ do wynajęcia. Lakeshore i Kipling, \$300 miesięcznie, dla 2 osób \$390 miesięcznie. TEL. 255-0350

POKÓJ do wynajęcia na Scarborough. TEL. 264-2808

DO WYNAJĘCIA od zaraz mieszkanie w "basemencie" dla niepalących i bezdzielnych. Niedrogo. Okolice Hornet. TEL. 252-9723

MAM DO WYNAJĘCIA pokoje w basemencie, Bloor i Jane. TEL. 766-9879

MŁODE małżeństwo prosi opomoc w znalezieniu mieszkania w cenie do \$600. TEL. 439-3613

DUŻY pokój do wynajęcia, Lakeshore i Kipling, \$300 miesięcznie. TEL. 255-0350

ZAMIENIĘ mieszkanie 2-sypialniowe w Scarborough w apartamencie na 1-sypialniowe w okolicach Exhibition. TEL. 289-2551 od 6 wiecz.

POKÓJ do wynajęcia. Okolice York Mills i Don Valley Pkwy. TEL. 444-0992

DO WYNAJĘCIA basament; Sheppard/Finch. \$300 miesięcznie. TEL. 631-0764

PILNIE poszukuję mieszkania 2-3-sypialniowego w budynku apartamentowym w okolicy High Park. TEL. 767-4562 wiecz.

DOSKONAŁA lokalizacja Bloor i Dixie. Przystępny 2-sypialniowy z balkonem condo do wynajęcia. TEL. 629-4714

POKOJE I KAWALERKI do wynajęcia. Okolice King Str. West i Queen Str. West. TEL. 363-5805; 533-8256

WYNAJMĘ pokój samotnej, odpowiedzialnej osobie. TEL. 690-0990

DON MILLS - Eglinton. Wynajmę pokój pracującą pani. Proszę dzwonić wieczorem 467-7107

UMEBLOWANY apartament w basemencie dla dwóch niepalących panów. TEL. 763-1664

UMEBLOWANY pokój do wynajęcia z własną kuchenką. TEL. 744-9090 lub 740-7586 po godz. 20

MIESZKANIA w domku do wynajęcia od października. Blisko polskiej dzielnicy, tuż przy kolejce. TEL. 285-5735

149-151

DO WYNAJĘCIA od 1 października 1-sypialniowy apartament. Tuxedo Court. Niedrogo. TEL. 439-0748 wieczorem

POKÓJ z kuchnią przy Roncesvalles za sklepem do wynajęcia dla niepalących. TEL. 536-5936

SZUKAM lokatorki do wspólnego zamieszkania w apartamencie. \$280 miesięcznie. Hallina. TEL. 767-4283

POSZUKUJĘ współlokatora do wspólnego zamieszkania w 2-sypialniowym apartamencie, okolice Kington/Midland. TEL. 439-0748 wiecz.

JEDNEGO lub dwóch mężczyzn przyjmę do 2-sypialniowego mieszkania, Keele i Finch. Marek. TEL. 398-7915 po godz. 20.

DWÓCH lokatorów przyjmę do wspólnego zamieszkania w apartamencie w High Parku. TEL. 497-0960

DO WYNAJĘCIA od zaraz mieszkanie w "basemencie" dla niepalących i bezdzielnych. Niedrogo. Okolice Hornet. TEL. 252-9723

PRZYJMĘ współlokatora do wspólnego zamieszkania w budynku apartamentowym Stelles i Jane. Dzwonić do 1.10.90 pod numer 255-7613, po 1.10.90 - 661-2901 wiecz.

PRZYJMĘ młodego, pracującego mężczyznę do wspólnego zamieszkania w 2-pokojowym apartamencie przy Hurontario i QEW, Mississauga, \$300 miesięcznie. Janusz. TEL. 566-0563

DO WYNAJĘCIA mieszkanie 2-sypialniowe w domku typu Backsplit. Oddzielne wejście, klimatyzacja. Mississauga. TEL. 273-4540

DO WYNAJĘCIA w domu 3 sypialnie z kuchnią, jadalnią i mieszkanie w piwnicy z oddzielną kuchnią i łazienką, zachodnie Etobicoke. TEL. 243-0784

PRZYJMĘ współlokatora do zamieszkania w apartamencie Bachelor. \$220 miesięcznie. TEL. 465-6701

MŁODE małżeństwo zamieni mieszkanie z jedną sypialnią w budynku apartamentowym na dwusypialniowe. Prosimy o telefon 231-8295 Grażyna

ODSTĄPIĘ kawalerkę w bloku w High Parku. TEL. 763-3706

POSZUKUJĘ 2-sypialniowego apartamentu. Okolice Etobicoke-Mississauga. TEL. 398-2572

BLOOR i Dixie. Ładny pokój tanio do wynajęcia. TEL. 625-9532

UMEBLOWANY apartament 2-sypialniowy dla 2 osób lub z małym dzieckiem w czystym budynku apartamentowym nad jeziorem w pobliżu Inlagon. Cena \$795. TEL. 233-7892 lub 234-5556

DO WYNAJĘCIA 1-sypialniowe mieszkanie na dwóch poziomach w dużym domu w Mississauga. Okolice Dundas i Tomken. TEL. 275-0478

DO SPRZEDANIA elegancki, nowoczesny, 3-sypialniowy townhouse, open concept w dzielnicy Rosedale. Wykończony basament, 2 1/2 łazienki, suw. deck, kominek, wyjście do ogrodu, intercom, den, klimatyzacja. Cena \$450 tys. TEL. 968-3106

149-151

SPRZEDAZ

SPRZEDAM okazjnie condominium w Kitchener, 3 sypialnie, łazienki, recreation room. Całość po generalnym remoncie. Wyjście do prywatnego ogrodu. Wspaniała lokalizacja w stosunku do szkół, sklepów i 401. Cena poniżej rynkowej. TEL. 519 - 748-2940

CHEVROLET Citation, 1981 rok, 5-drzwiowy, manualny, idealny do rozwożenia Pizzy. TYLKO \$595.00. TEL. 769-7048

84 SAAB 900 Turbo, 5-biegowy, klimatyzacja, skórzane siedzenia. Cena \$9999. TEL. 282-6999

DO SPRZEDANIA specjalne programy emerytalne dla osób w dojrzałym wieku, zajmujących się wychowywaniem wnuków. Piotr Domurat. TEL. 282-6999

SPRZEDAM dom bliźniak w Polsce w Łomży, komfortowo wykończony. TEL. 789-9833 po godz. 20. 148-150

SPRZEDAM Ford Mustang Turbo 1979, silnik po remoncie, standard, czterobiegowy, kolor srebrny, \$1750. 431-6703 po godz. 17

SPRZEDAM DOM murowany "custom made" w Alcona Beach. Działka 100 stóp x 90 stóp, zadrzewiona, 4 sypialnie, 3 łazienki, kuchnia, living room, taras, nowy (po roku), blisko sklepów, szkoły, komunikacji, jeziora Simcoe. Gazowe ogrzewanie, podwójny garaż. Cena ok. \$200 tys. TEL. (705) 436-5689

SPRZEDAM Ford Granada 78 rok, stan dobry, cena \$700. TEL. 251-1609 Robert

LADNIE położona działka budowlana z dużym domem letniskowym w Zalesiu Dolnym koło Warszawy - SPRZEDAM. Tel. 1 (604) 733-4661

MŁODE małżeństwo, niedawno przybyłe z Polski poszukuje taniego kółeczka dla dziecka. TEL. 665-6718

POSZUKUJĘ współlokatora z prawem jazdy do podróży do Calgary, Alberta, samochodem w jedną stronę, w dnach od 8 do 15 października. TEL. 625-8315

SŁODKIE DOLARY OD ZARAZ DO SPRZEDANIA urządzenia do wyrobów czekoladowych plus wprowadzenie. Nie zwleka! Christmas sezon tuż, tuż. TEL. (514) 931-2240 P.O.B. 2, St. Henri, Montreal, Que. H4C 3J7

BYZNES DO ODSTĄPIENIA wraz z kontraktami na sprzątanie biur, sklepów i okien. Możliwość zamieszkania w 3-pokojowym mieszkaniu w bloku. Stały przychód miesięczny. Wymagane doświadczenie, referencje, pewna znajomość komputerów i samochodów. Dzwonić 265-7754

DO SPRZEDANIA DOBRY BYZNES. TEL. 760-9361

DO SPRZEDANIA elegancki, nowoczesny, 3-sypialniowy townhouse, open concept w dzielnicy Rosedale. Wykończony basament, 2 1/2 łazienki, suw. deck, kominek, wyjście do ogrodu, intercom, den, klimatyzacja. Cena \$450 tys. TEL. 968-3106

149-151

SPRZEDAM aparat fotograficzny Zenith 12XP, kurtkę puchową, oraz obrus haftowany. Proszę zostawić wiadomość na maszynie. TEL. 266-9665

SPRZEDAM Volvoswagen Geta 85, wersja GL, kolor srebrny metalic, 5-biegowa skrzynia biegów. TEL. 789-9833 wiecz.

SPRZEDAM Buick Park Avenue, 78, 2-drzwiowy, w bardzo dobrym stanie, pełny automat, cen \$450. TEL. 247-8447

SPRZEDAM Camaro Z-28, 1983, czarny, automat, nowa skrzynia biegów, bardzo dobry stan, bardzo czysty. TEL. 890-9147

SPRZEDAM szybko z powodu wyjazdu Plymouth Horizon 1980, standard. Cena \$450 lub najlepsza oferta. TEL. 452-1176

SPRZEDAM przemysłową maszynę do szycia mało używaną. TEL. 439-9660

Największy polski dealer używanych samochodów Use Cars Center 3319 Danforth Ave. 690-0990

1982 Plymouth Station Wagon, automatic, Air, Certified, \$2100
1982 Honda Civic, \$1150
1985 Plymouth Auto Cert. \$2900
1985 Dodge Mini Van, 64,000 km, cert. \$4900
1983 Plymouth Turismo, autom. cert. \$2000

10% ZNIŻKI Z TYM OGŁOSZENIEM

SOUTH ETOBICOKE COMMUNITY LEGAL SERVICES

udziela porad prawnych po polsku, wyłącznie w czwartki od godz. 14:00 do 15:00 dla osób mogących wykazać się niskimi dochodami

• sprawy emigracyjne • problemy z właścicielami domów • sprawy związane z zasiłkiem dla bezrobotnych • zasiłek społeczny i rodzinny • emerytura

Usługi przystępują jedynie mieszkańcom Południowego Etobicoke

TEL. 252-7218
2970 Lakeshore Blvd. W. # 303 (Blisko Islington)

SIATKÓWKA I KOZYKÓWKA dla rodziców i dzieci od lat 10 w każdy poniedziałek od godz. 19 - 21, a w środy od godz. 20-22 tylko dla dorosłych. Okolice Don Mills i Finch Ave. Zgłoszenia tel. 229-9071 Marek.

IMIGRACJA

Pytanie: Przyjechałem do Kanady tydzień temu z żoną i dwójgłem dzieci. Chcę zostać na stałe w Kanadzie. Jak to mogę zrobić?

Odpowiedź: Program sponsorowania skończył się 31.08.90. Jeśli Pan się nie zdążył zarejestrować w tym programie, to trzeba szukać innej drogi. Możliwości jakieś istnieją, ale każda osoba ma inne umiejętności, wszystko zależy od przeszłości petenta, kwalifikacji, rodzinnych powiązań oraz cierpliwości. (Ponieważ KPK nie pośredniczy już w sprawach sponsorowania należy w tego typu przypadkach zwracać się do prywatnych konsultantów, ogłaszających się w Echu, lub prawników. Ceny tego typu usług wahają się od kilku do kilkunastu tysięcy dolarów. Przep. red.)

Pytanie: Za miesiąc mam wyznaczone "interview" w Buffalo. Zapomniałem pójść przedłużyć wizę turystyczną. Biuro imigracyjne nie chce mi dać pozwolenia, abym mógł spokojnie pojechać na "interview". Co zrobić?

Odpowiedź: Niestety, jeśli biuro imigracyjne nie wyda Panu tzw. "Minister's Permit", wiele nie da się zrobić. Radzę zwrócić się (w razie odmowy) i do Kongresu, i do posła do parlamentu federalnego i do Ministra Imigracji. Sąd Imigracyjny jedynie może wydać nakaz wyjazdu z Kanady, co oznacza powrót do Polski.

Pytanie: Czy można emigrować z Polski?

Odpowiedź: Tak. Każdy może się starać o emigrację z Polski, nawet jeśli nie ma rodziny w Kanadzie. Ważne jest odpowiednio przygotowanie się przed złożeniem oficjalnego podania o emigrację. Jeśli z góry jest wiadomo, że nie ma szansy, (system punktowy był w jednym z poprzednich numerów ECHA) nie należy składać podania, bo przy oficjalnym zgłoszeniu się, trzeba uiścić odpowiednią opłatę (\$250.00).

HANIA SOKOLSKA

766-4779

dokończenie ze strony 27

nia 1981 r. Jurek Zieleniński, jeden z najbardziej zaangażowanych po stronie "Solidarności" dziennikarzy...

- Tej drugiej sprawy nie znam, natomiast z generałem Korczyńskim rzecz wyglądała inaczej. On ciężko zachorował i zmarł w czasie operacji. Błędem było to, że nie wezwano lekarza z Polski, żeby przeprowadził sekcję. Do kraju przyleciała zalutowana trumna, której nie rozpieczętowano, i to dało podstawy do plotek o wypadnięciu z okna. Oświadczam, że to nieprawda.

- Czy również nie jest prawdą, że Polska udzielała pomocy i schronienia ugrupowaniom terrorystycznym, zwłaszcza z Palestyny i z RAF, do czego przyznała się NRD i Węgry?

- Jest rzeczą znaną, że na początku, w latach 1945-47, aktywnie wspomagaliśmy bojowników żydowskich - na terenie Polski istniały obozy "Hagany", szkolące armię izraelską. Potem - nie wiem. Natomiast od roku 1956, a zwłaszcza w okresie, gdy byłem wiceministrem i ministrem, bo to wiem na pewno, mimo licznych prób i propozycji ze strony terrorystów, nie udzielaliśmy im żadnej pomocy. W 1967 r. były konkretne oferty, żebyśmy współpracowali z Arabami, ale je odrzuciliśmy. Oświadczam, że w tym czasie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nie wspomagało żadnych grup terrorystycznych.

- A Ministerstwo Obrony?

- Jestem przekonany, że też nie, ale szczegółów nie znam.

- Czy polskie MSW wiedziało, że takiej pomocy udzielają bratnie kraje socjalistyczne?

- Oficjalnie nie, ale wiedzieliśmy. To była dżentelmeńska tajemnica.

- Czy na forum międzynarodowym, w czasie narad ministrów spraw wewnętrznych krajów bloku, ta sprawa stawała?

- Nigdy, ani w czasie narad wielostronnych, ani dwustronnych, sprawa pomocy terrorystom - a raczej bojownikom antyimperialistycznym, jak ich wtedy nazywano - nie stawała. Nie stawała też sprawa walki z terroryzmem.

- Ale korzystaliście z usług "międzynarodowych gangów terrorystycznych. Wspomina pan o "łowcach

zbrodniarzy", którzy na wasze zlecenie ujeli "Ofika" i dostarczyli w ręce MSW.

- Tak, zresztą złapali nie tego co trzeba.

- Ile im zapłacono?

- O ile pamiętam, 10 tysięcy dolarów.

- Czy często korzystaliście z usług zawodowych gangsterów, gdy chcieliście ująć albo zabić kogoś, kto przebywał za granicą?

- Jeśli chodziło o wykonanie kary śmierci, to przede wszystkim musieliśmy mieć prawomocny wyrok sądu, oczywiście zaoczny. Potem badaliśmy, na ile groźny może być dany szpieg, jeśli pozostanie żywy - bo z reguły chodziło o sprawy szpiegowskie. Jeśli uznano, że wyrok trzeba wykonać - decyzję w tej sprawie podejmował minister spraw wewnętrznych, gdy wykonawcą miał być wywiad MSW, lub minister obrony, gdy dotyczyło to wywiadu wojskowego. Wywiad nawiązywał właściwy kontakt.

- W jaki sposób docierał do zawodowych gangsterów?

- Najczęściej za pośrednictwem wyspecjalizowanych kancelarii adwokackich. Są takie kancelarie w różnych krajach, zajmujące się też pośrednictwem między wywiadami przy wymianie szpiegów.

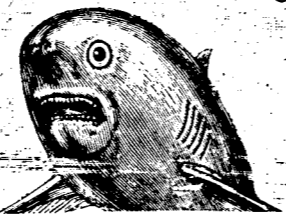
- Ile kosztuje usługa wykonania zaozonego wyroku śmierci?

- Cena zależała od trudności. Stałego cennika nie było. Słyszałem, że za przywiezienie Światły do Polski oferowano 100 000 dolarów. Sprawa była na dobrej drodze, lecz wywiad radziecki odradził. Wszak on był ich agentem i miał z nim swoje parunki. Przy okazji pragnę wyjaśnić, że w latach 1962-72 w ten sposób nie wykonano ani jednego wyroku.

- Czy w latach osiemdziesiątych próbowano wykonać w ten sposób wyrok na Spasowskim, Rurarzu, Najderze?

- Nie potrafię powiedzieć.

CDN

PACZKI DO POLSKI

NAJLEPIEJ PRZEZ

POLIMEX

215 RONCESVALLES AVE, TORONTO, ONT.

TEL 537-7914

7370 BRAMALEA RD. UNIT 10, MISSISSAUGA, ONT

TEL 677-4527

PACZKI MORSKIE • PACZKI LOTNICZE

- OWOCE CYTRUSOWE □ PRZEKAZY NA KONTA □ WĘGIEL
- GOTÓWKA DO RĄK □ PACZKI ŻYWNOŚCIOWE □ SAMOCHODY
- MASZYNY ROLNICZE □ SPRZĘT GOSPODARSTWA DOMOWEGO

ODBIERAMY PACZKI Z DOMÓW
TORONTO, MISSISSAUGA, OAKVILLE I OKOLICE

UWAGA ST. CATHARINES I OKOLICE
NOWY PRZEDSTAWICIEL POLIMEX
EUROPE MEAT DELI

359 CARLTON ST przy Vine

ST. CATHARINES, ONT

tel. 934-9334